

T.C
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ BİLİM DALI

YEREL YÖNETİMLERDE VATANDAŞ KATILIMI
AÇISINDAN AVRUPA BİRLİĞİ VE TÜRKİYE
UYGULAMALARI

NAZİME KARACA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN: PROF. DR. ÖNDER KUTLU

KONYA, 2024

ÖZET

Bu tez, yerel yönetimlerde vatandaş katılımı açısından Avrupa Birliği (AB) ve Türkiye uygulamalarını karşılaştırmalı bir perspektiften incelemektedir. Yerel yönetimler, demokratik yönetişimin temel unsurları olarak, vatandaşların doğrudan katılımıyla güçlendirilmekte ve bu katılım, yönetim süreçlerinin şeffaflığını ve hesap verebilirliğini arttırmaktadır. AB ve Türkiye'deki yerel yönetimlerde vatandaş katılımını destekleyen mekanizmalar, politikalar ve uygulamalar detaylı olarak analiz edilmiş, her iki bölgede bu süreçlerin nasıl işlediği ve vatandaş katılımının yerel yönetim performansına etkileri değerlendirilmiştir.

Karşılaştırmalı analiz, AB ve Türkiye'deki yerel yönetimlerde vatandaş katılımının benzer yönlerini ve farklılıklarını ortaya koymaktadır. Her iki bölgede de vatandaş katılımı, yerel yönetimlerin daha iyi hizmet sunması, politikaların yerel ihtiyaçlara daha uygun hale getirilmesi ve yerel demokrasinin güçlendirilmesi açısından kritik bir role sahiptir. Ancak, her iki sistemde de vatandaşların karar alma süreçlerine aktif katılımının önündeki engellerin ve bu engellerin nasıl aşılabileceği konusunda ciddi tartışmalar bulunmaktadır. Her iki bölgede de karşılaşılan zorluklar, çoğunlukla vatandaşların siyasi süreçlere olan ilgisinin ve katılımının düşük olması, bilgi eksikliği ve katılımcı mekanizmaların yetersizliği şeklinde kendini göstermektedir. AB ve Türkiye'deki yerel yönetimler, bu zorlukların üstesinden gelmek için vatandaş eğitimi programları, bilgilendirme kampanyaları ve katılımcı bütçeleme gibi yenilikçi stratejiler uygulamaktadır. Katılımcı bütçeleme, özellikle yerel halkın kendi mahallelerinde gerçekleştirilecek projelere doğrudan karar vermesine olanak tanıyarak, yerel yönetimlerin şeffaflığı ve hesap verebilirliği konusunda önemli bir adım olarak değerlendirilmektedir.

Sonuç olarak, bu tez, Avrupa Birliği ve Türkiye'deki yerel yönetimlerde vatandaş katılımı pratiklerini karşılaştırmalı olarak incelerken, her iki bölgede de demokratik katılımın ve yerel yönetimlerin etkinliğinin artırılması için önemli öneriler sunmaktadır. Özellikle yerel yönetimlerin karar alma süreçlerine daha geniş vatandaş katılımını sağlayacak politikaların ve mekanizmaların geliştirilmesi, yerel demokrasinin daha da güçlenmesine katkı sağlayacaktır. Bu bağlamda, yerel yönetimlerin vatandaşları siyasi süreçlere dahil etmek için daha etkin, şeffaf ve yenilikçi yöntemler benimsemesi gerekmektedir. Bu süreçlerin başarıyla uygulanması, sadece yerel yönetimlerin değil, aynı zamanda genel demokratik yönetişimin de güçlendirilmesine katkıda bulunacaktır.

Anahtar kelimeler: yerel yönetimler, vatandaş katılımı, kamu yönetimi, dijital yönetim

ABSTRACT

This thesis examines the practices of the European Union (EU) and Turkey in terms of citizen participation in local governments from a comparative perspective. Local governments, as key elements of democratic governance, are strengthened through direct citizen participation, which increases the transparency and accountability of governance processes. The mechanisms, policies and practices supporting citizen participation in local governments in the EU and Turkey are analyzed in detail, how these processes work in both regions and the effects of citizen participation on local government performance are evaluated.

The comparative analysis reveals similarities and differences in citizen participation in local governments in the EU and Turkey. In both regions, citizen participation plays a critical role in enabling local governments to deliver better services, to better align policies with local needs and to strengthen local democracy. However, in both systems there are serious debates about the barriers to active citizen participation in decision-making and how these barriers can be overcome. In both regions, the challenges are often characterized by low citizen interest and participation in political processes, lack of information and inadequate participatory mechanisms. Local governments in the EU and Turkey are implementing innovative strategies to overcome these challenges, such as citizen education programs, information campaigns and participatory budgeting. Participatory budgeting is considered an important step towards transparency and accountability of local governments, especially by allowing local people to directly decide on projects in their neighborhoods.

In conclusion, this thesis comparatively examines the practices of citizen participation in local governments in the European Union and Turkey and offers important recommendations for increasing democratic participation and the effectiveness of local governments in both regions. In particular, the development of policies and mechanisms to ensure wider citizen participation in the decision-making processes of local governments will contribute to the further strengthening of local democracy. In this context, local governments need to adopt more effective, transparent and innovative methods to involve citizens in political processes. Successful implementation of these processes will contribute to strengthening not only local governments but also overall democratic governance.

Keywords: local governments, citizen participation, public administration, digital governance

İÇİNDEKİLER

1.GİRİŞ	1
2. BİRİNCİ BÖLÜM: DEMOKRASİ VE KATILIMCILIK.....	9
1.Demokrasi	9
1.1 Katılımcı Demokrasi	10
1.1.1 Katılımcı Demokrasinin Nitelikleri.....	12
2.Yerel Demokrasi ve Yönetim.....	13
2.1 Yerel Demokrasi Unsurları	13
2.2 Yerel Demokrasi Ve Yerel Yönetimler İlişkisi.....	14
3. İKİNCİ BÖLÜM: YEREL YÖNETİMLER, KATILIM VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM..	16
1.Siyasal Katılım Kavramı	16
1.1 Siyasal Katılımın Sınıflandırılması	17
2. Katılım Biçimleri.....	19
2.1 Bireysel Katılım Ve Kamuoyu Katılımı.....	19
2.2. Halkın Doğrudan Katılımı.....	21
2.2.1 Halkın Katılımının Avantajları ve Dezavantajları	23
3. Katılım Düzeyleri.....	25
3.1 Yerel Katılım.....	25
3.2 Merkezi Düzeyde Katılım	26
4. Yerel Siyaset ve Vatandaş Katılım Stratejileri.....	26
4.1 Geleneksel Katılma Yöntemleri	28
4.2 Modern Katılma Yöntemleri	28
4.3 Yerel Yönetimlerde Katılım.....	29
5. Yerel Yönetimler Kavramı.....	31
5.1 Türkiye’de Yerel Yönetim Birimleri.....	31
5.1.1 Belediyeler	32
5.1.2 Büyükşehir Belediyeleri	32
5.1.3 İl Özel İdareleri	33
5.1.4 Köy	34
6. Stratejik Yönetim	35
6.1 Yerel Yönetimlerde Stratejik Yönetim Yaklaşımları.....	35
6.2 Yerel Yönetimlerde Stratejik Planlama Ve Ülkemizdeki Durum	38
7. Dijital Yönetim.....	40
7.1 Dijital Dönüşümden Dijital Yönetişime.....	41

7.2 Dünyada Belediyelerde Dijital Dönüşüm	43
7.3 Yerel Yönetimlerde Dijital Dönüşüm	45
7.3.1 Dijital Belediyecilik	47
8. Dijital Çağ Ve Katılım	48
8.1 Yerel Yönetimlerde Dijitalleşmenin Avantajları	48
8.2 Yerel Yönetimler Ve Dijital Çağ	49
8.3 Parti Politikalarının Dijital Dönüşümü.....	50
8.4 Dijital Dönüşüm İle Genel Katılım	52
8.5 Yerel Yönetimlerde Dijital Dönüşüm Alanında Yaşanan Sorunlar	53
4. ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİ VE VE KATILIM.....	55
1. Avrupa Yerel Özerklik Şartı	55
1.1 Avrupa Yerel Özerklik Şartı'nı Ve Avrupa Birliği İle Türkiye'deki Uygulamaları	56
1.2 Danimarka Yerel Yönetim Birimleri.....	58
1.2.1 Danimarka Yerel Yönetim Birimlerinde Vatandaş Uygulamaları	59
1.3 Hollanda Yerel Yönetim Birimleri.....	61
1.3.1 Hollanda'da Yerel Yönetim Birimlerinde Vatandaş Katılımı Uygulamaları.....	62
1.4 İtalya Yerel Yönetim Birimleri	63
1.4.1 İtalya Yerel Yönetim Birimlerinde Vatandaş Katılımı Uygulamaları	65
1.5 Fransa Yerel Yönetim Birimleri.....	66
1.5.1 Fransa Yerel Yönetim Birimlerinde Vatandaş Katılımı Uygulamaları.....	67
1.6 Polonya Yerel Yönetim Birimleri	69
1.6.1 Polonya Yerel Yönetim Birimlerinde Vatandaş Katılımı Uygulamaları	71
1.7 İrlanda Yerel Yönetim Birimleri	72
1.7.1 İrlanda Yerel Yönetim Birimlerinde Vatandaş Katılımı Uygulamaları	73
1.8 Almanya Yerel Yönetim Birimleri.....	74
1.8.1 Almanya Yerel Yönetim Birimlerinde Vatandaş Katılımı Uygulamaları.....	75
1.9 Avusturya Yerel Yönetim Birimleri.....	76
1.9.1 Avusturya Yerel Yönetim Birimlerinde Vatandaş Katılımı Uygulamaları.....	77
2. Avrupa Birliği'nin Türk Yerel Yönetim Sistemi Üzerine Etkileri.....	78
3. Avrupa Birliğinin Etkisiyle Türkiye'de Yerelleşme Anlayışı Ve Demokratik Katılım Yolları.....	81
5. SONUÇ	83
KAYNAKÇA	85
TABLolar LİSTESİ	90

1.GİRİŞ

Yerel yönetimler, demokrasinin temel taşlarından biri olarak kabul edilir. Demokratik sistemlerde, yerel yönetimlerin rolü, vatandaşların günlük yaşamlarını doğrudan etkileyen kararlar alınmasında kritik bir öneme sahiptir. Bu bağlamda, vatandaş katılımı, yerel yönetimlerin etkinliği ve meşruiyeti açısından vazgeçilmez bir unsurdur. Avrupa Birliği ve Türkiye, yerel yönetimlerde vatandaş katılımını teşvik etme ve uygulama konusunda farklı yollar izlemekte olup, her iki bölgenin deneyimleri, yerel demokrasinin güçlendirilmesi ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşılmasında önemli dersler sunmaktadır(Kutlu, 2019, ss. 1–29). Avrupa Birliği, yerel yönetimlerde vatandaş katılımını destekleyen kapsamlı politikalar ve mekanizmalar geliştirmiştir. Bu politikalar, şeffaflık, hesap verebilirlik ve katılımcı demokrasi ilkeleri üzerine inşa edilmiştir. Özellikle, Avrupa Yerel Özerklik Şartı, yerel yönetimlerde vatandaş katılımını artırmayı amaçlayan temel bir belgedir. Şart, yerel karar alma süreçlerine vatandaşların doğrudan katılımını teşvik eder ve yerel yönetimlerin daha açık ve katılımcı olmasını sağlamak için standartlar belirler(Kerman, 2009, s. 273).

Türkiye'de ise yerel yönetimler ve vatandaş katılımı, özellikle son yıllarda önem kazanan bir konudur. Türkiye'deki yerel yönetim reformları, Avrupa Birliği'ne uyum sürecinin bir parçası olarak, yerel demokrasinin güçlendirilmesi ve yerel yönetimlerde vatandaş katılımının artırılması yönünde önemli adımlar içermektedir. Bu reformlar, yerel yönetimlerin yetki ve sorumluluklarının genişletilmesini, yerel karar alma süreçlerine vatandaşların daha aktif katılımını ve yerel yönetimlerin finansal kaynaklarının artırılmasını hedeflemektedir(Güngör & Kutlu, 2018, s. 13). Avrupa Birliği ve Türkiye arasındaki karşılaştırmalı analiz, her iki bölgedeki uygulamaların benzerliklerini ve farklılıklarını ortaya koyarken, yerel yönetimlerde vatandaş katılımının çeşitli yönlerini de açığa çıkarır. Avrupa Birliği'nde vatandaş katılımı, genellikle yasal ve yapısal çerçevelerle desteklenirken, Türkiye'de bu süreç daha çok politik ve sosyal dinamiklerle şekillenmektedir. Her iki bölge de yerel yönetimlerin ve vatandaşların karşılıklı etkileşimlerini artırarak yerel demokrasiyi güçlendirmeye yönelik benzersiz yöntemler geliştirmiştir(Erol, 2021, s. 125).

Bu tez çalışmasının amacı, Avrupa Birliği ve Türkiye'deki yerel yönetimlerde vatandaş katılımı uygulamalarını analiz etmek ve bu uygulamaların yerel demokrasi üzerindeki etkilerini değerlendirmektir. Çalışma, yerel yönetimlerde vatandaş katılımının teorik çerçevesini ve pratikteki uygulamalarını derinlemesine inceleyerek, yerel yönetimlerde demokratik katılımın nasıl optimize edilebileceği konusunda öneriler sunmayı hedeflemektedir. Bu bağlamda,

Avrupa Birliği ve Türkiye örneklerinden elde edilen bulgular, yerel yönetimlerde vatandaş katılımlarının gelecekte nasıl şekillendirilebileceğine dair önemli içgörüler sağlamaktadır(Akay, 2016, ss. 40-43). Yerel yönetimlerde vatandaş katılımlarının önemi, sadece demokratik değerlerin korunması ve güçlendirilmesi açısından değil, aynı zamanda yerel yönetimlerin hizmet verme kapasitesinin artırılması ve yerel kalkınma hedeflerine ulaşılması açısından da vazgeçilmezdir. Vatandaşların karar alma süreçlerine aktif olarak katılması, politikaların daha etkili, verimli ve toplumun ihtiyaçlarını daha iyi yansıtın şekilde şekillendirilmesine olanak tanır. Bu nedenle, yerel yönetimlerde vatandaş katılımlarının artırılması, demokratik süreçlerin sağlıklı işleyişi için kritik bir öneme sahiptir(Aydın, 2019, s. 400).

Yerel yönetimlerde vatandaş katılımlarını, demokratik yönetişimin sağlam temeller üzerine kurulmasını ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşılmasını sağlamada önemli bir rol oynamaktadır. Avrupa Birliği ve Türkiye'deki uygulamalar, bu alanda çeşitli stratejiler ve politikaların etkinliğini değerlendirme fırsatı sunarken, bu çalışma da yerel yönetimlerde vatandaş katılımlarının daha da geliştirilmesine yönelik stratejik öneriler geliştirmeyi amaçlamaktadır(Dilfiruz, 2022, ss. 65–67). Yerel yönetimlerde vatandaş katılımlarını, demokrasinin işlevselliği ve halkın ihtiyaçlarının doğru bir şekilde karşılanması açısından hayati öneme sahiptir. Bu katılımlarını, yerel politikaların şekillendirilmesinde vatandaşların doğrudan rol almasını sağlar, böylece alınan kararlar halkın gerçek talep ve ihtiyaçlarını daha iyi yansıtır. Avrupa Birliği'nde yerel yönetimlerde vatandaş katılımlarını, geniş kapsamlı mekanizmalar ve politikalar aracılığıyla desteklenmektedir. Örneğin, İsveç ve Almanya gibi ülkelerde yerel yönetimler, halkın karar alma süreçlerine katılımlarını kolaylaştıracak teknolojik araçlar ve kamuoyu toplantıları gibi yöntemler geliştirmiştir. Bu yöntemler, vatandaşların yerel yönetim kararlarına aktif olarak katılmasını ve bu süreçlerde söz sahibi olmasını sağlamaktadır(Bulut & Bimay, 2020, ss. 16–19).

Türkiye'de ise yerel demokrasinin güçlendirilmesi sürecinde, Avrupa Birliği norm ve standartlarına uyum kapsamında bir dizi reform yapılmıştır. Özellikle Büyükşehir Belediye modeli, yerel yönetimlerin daha fazla yetki ve kaynağa sahip olmasını sağlayarak vatandaş katılımlarını artırmayı hedeflemektedir. Türkiye'deki yerel yönetimler, çeşitli katılımlar araçlarıyla donatılmıştır. Örneğin, Kent Konseyleri, yerel karar alma süreçlerine vatandaşların doğrudan dahil olabilmesi için platformlar sunmaktadır. Bu konseyler aracılığıyla vatandaşlar, yerel yönetimlerin yürüttüğü projeler ve politikalar hakkında bilgi sahibi olabilmekte ve bu süreçlere aktif olarak katılabilmektedir(şinik, 2012, s. 25). Avrupa Birliği'nde ise yerel yönetimlerde vatandaş katılımlarını, genellikle daha formalize edilmiş ve yapılandırılmış bir şekilde

gerçekleştirilir. Avrupa Yerel Özerklik Şartı, bu katılımın temel taşlarından biri olarak hizmet vermektedir. Şart, yerel yönetimlerin vatandaşlarla etkileşimini ve katılımcı demokrasiyi teşvik eden standartlar ve ilkeler belirler. Bunun yanı sıra, Avrupa Birliği ülkeleri, dijital platformlar ve e-demokrasi uygulamaları aracılığıyla vatandaş katılımını desteklemekte, bu sayede yerel yönetimlere yönelik şeffaflık ve hesap verebilirlik sağlamaktadır(Kerman, 2009, ss. 273-276).

Türkiye ve Avrupa Birliği arasındaki katılım uygulamalarının karşılaştırılmasında, her iki bölgenin de yerel yönetimlerde vatandaş katılımını artırma yönünde önemli adımlar attığı görülmektedir. Ancak, bu süreçlerin etkinliği, yerel yönetimlerin vatandaşlara sunduğu katılım fırsatlarının kalitesi ve çeşitliliği ile doğrudan ilişkilidir. Avrupa Birliği, genellikle daha sistematik ve kapsamlı bir yaklaşım benimserken, Türkiye'de yerel yönetimlerde vatandaş katılımı, genellikle yerel inisiyatifler ve bireysel belediyelerin çabaları ile şekillenmektedir(Tekdere, 2019, s. 251). Sonuç olarak, yerel yönetimlerde vatandaş katılımının güçlendirilmesi hem Türkiye'de hem de Avrupa Birliği'nde demokratik süreçlerin kalitesini ve etkinliğini artıran kritik bir faktördür. Bu katılım, yerel yönetimlerin daha şeffaf, hesap verebilir ve kapsayıcı hale gelmesini sağlayarak, yerel demokrasinin sağlam temeller üzerine inşa edilmesine katkıda bulunmaktadır(Güngör & Kutlu, 2018, ss. 305–310).

Bu tez çalışması için gerçekleştirilen literatür taraması yüksek lisans ve doktora düzeylerinde bilimsel akademik çalışmalar ışığında gerçekleşmiştir. Yaklaşık 108 bilimsel çalışma incelenerek bu tezin ilerlemesine ışık tutmuştur. Türkiye'de yerel yönetimleri inceleyen pek çok yüksek lisans ve doktora düzeyinde bilimsel çalışma mevcuttur, bu tez çalışmasının özgün bir şekilde ilerleyebilmesi adına, çalışmalar arasından gerekli elemeler yapılarak bu tez çalışması ortaya konulmuştur. Genel literatür taraması kapsamında bölümler şu şekilde oluşturulmuştur; Demokrasi ve Katılımcılık, Siyasal Katılım, Yerel Yönetimler ve Katılım, Yerel Yönetimlerin Yapısı ve Yönetimi, Dijital Dönüşüm ve Yerel Yönetimler, Avrupa Birliği Ülkelerinde Vatandaş Katılımı, Avrupa Birliği Ülkelerinin Türkiye'ye Etkisi bu bölümler detaylı olarak incelenmiştir. Avrupa Birliği ve Türkiye'de yerel yönetimlerde vatandaş katılımı konusunu karşılaştırmalı bir perspektiften ele alarak, yerel yönetimlerin demokratik yönetimdeki rollerini ve vatandaş katılımının yönetim süreçlerindeki şeffaflığı ve hesap verebilirliği nasıl arttırdığını detaylı bir şekilde incelemiştir. Türkiye'deki ve Avrupa Birliği'ndeki yerel yönetimlerde vatandaş katılımını destekleyen mekanizmalar, politikalar ve uygulamaları analiz ederek her iki bölgedeki süreçlerin nasıl işlediğini ve vatandaş katılımının yerel yönetim performansına olan etkilerini değerlendirmiştir.

Tezin akademik çalışmalar arasında doldurmaya çalıştığı boşluk, Türkiye'de ve Avrupa Birliği'nde uygulanan vatandaş katılımı stratejilerinin karşılaştırmalı bir analizini sunarak, bu stratejilerin yerel yönetimler üzerindeki etkilerini ve yerel demokrasiyi nasıl şekillendirdiğini derinlemesine ele almasıdır. Bu çalışma, yerel yönetimlerde vatandaş katılımının teorik çerçevesini ve pratikteki uygulamalarını geniş bir çerçevede inceleyerek, yerel yönetimlerin karar alma süreçlerine daha geniş vatandaş katılımını sağlayacak politikaların ve mekanizmaların geliştirilmesine yönelik stratejik öneriler sunmaktadır. Bu sayede yerel demokrasinin daha da güçlenmesine katkı sağlamak ve yerel yönetimlerde vatandaş katılımını artırmaya yönelik yeni yollar sunmaktadır.

Bu tezin ele aldığı temel sorunlar, Avrupa Birliği ve Türkiye'deki yerel yönetimlerde vatandaş katılımını artırmak ve bu süreçlerin etkinliğini değerlendirmektir. Tez, yerel yönetimlerin demokratik yönetimdeki rollerini ve vatandaş katılımının şeffaflık ve hesap verebilirlik gibi unsurları nasıl güçlendirebileceğini araştırmıştır. Ayrıca, her iki bölgede vatandaş katılımını destekleyen mekanizmalar, politikalar ve uygulamaları analiz ederek, bu süreçlerin nasıl işlediğini ve yerel yönetim performansına etkilerini inceliyor.

Akademik çalışmanın ele aldığı sorunlar şunları içermektedir: *AB ve Türkiye'de Yerel Yönetimlerde Vatandaş Katılımını Destekleme Yöntemleri*: Bu, yerel yönetimlerin vatandaş katılımını nasıl teşvik ettiği ve bu süreçlerin demokratik yönetime etkisi üzerine odaklanır. *Yerel Yönetimlerde Karşılaşılan Zorluklar*: AB ve Türkiye'deki uygulamalar arasındaki farklılıklar ve benzerlikler, ayrıca vatandaşların karar alma süreçlerine katılımını engelleyen zorluklar. *Karşılaştırmalı Analiz*: Her iki bölgedeki vatandaş katılımını karşılaştırarak, bu süreçlerin yerel yönetim performansına ve yerel demokrasinin güçlendirilmesine olan etkilerini belirlemek. Bu sorunlar, tezin vatandaş katılımını artırmak ve yerel yönetimlerin etkinliğini iyileştirmek için pratik çözümler ve stratejiler geliştirmeye yönelik daha geniş hedeflerine katkıda bulunur.

ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu tez çalışmasının temel amacı, yerel yönetimlerde vatandaş katılımı açısından Avrupa Birliği (AB) ve Türkiye'deki uygulamaları karşılaştırmalı bir şekilde incelemek ve değerlendirmektir. Araştırma, her iki bölgede uygulanan vatandaş katılımı stratejilerini, bu stratejilerin yerel yönetimler üzerindeki etkilerini ve yerel demokrasiyi nasıl şekillendirdiğini analiz etmeyi hedeflemektedir. Ayrıca, vatandaş katılımının yerel yönetim performansı

üzerindeki etkilerini, vatandaşların yerel karar alma süreçlerine katılım düzeylerini ve bu süreçlerin toplumsal sonuçlarını kapsamlı bir şekilde değerlendirecektir.

Araştırmanın özel amaçları şunlardır: AB ve Türkiye'deki Mevcut Yerel Yönetim Modellerini Tanımlamak: Her iki bölgedeki yerel yönetim modellerinin temel özelliklerini ve vatandaş katılımını teşvik etme yöntemlerini belirlemek. Vatandaş Katılım Mekanizmalarını Karşılaştırmak: AB ve Türkiye'de kullanılan vatandaş katılım mekanizmalarının etkinliğini karşılaştırmak ve bu mekanizmaların yerel yönetimlerin politika yapım süreçlerine olan etkisini analiz etmek. Etkileşim ve Katılımın Kalitesini Değerlendirmek: Vatandaşların yerel yönetimlere olan katılımının niteliğini ve bu katılımın yerel politika sonuçlarına etkisini değerlendirmek. Katılımın Yerel Yönetim Performansına Etkisini İncelemek: Vatandaş katılımının yerel yönetim performansı üzerindeki doğrudan ve dolaylı etkilerini belirlemek. Zorluklar ve Fırsatlar Üzerine Tavsiyeler Geliştirmek: Her iki bölgede vatandaş katılımını engelleyen zorlukları tespit etmek ve bu zorlukları aşmak için pratik çözüm önerileri sunmak.

Bu amaçlar doğrultusunda, araştırma, yerel yönetimlerde vatandaş katılımının teorik çerçevesini ele alacak ve AB ile Türkiye'deki uygulamalar arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları ortaya koyacaktır. Araştırma sonuçları, yerel yönetimlerde vatandaş katılımını artırma yolları üzerine politika yapıcılar, akademisyenler ve ilgili diğer taraflar için değerli bilgiler ve öneriler sağlayacaktır. Bu çalışma, aynı zamanda yerel demokrasiyi güçlendirmek için katılımın nasıl optimize edilebileceği konusunda derinlemesine bir anlayış geliştirmeyi amaçlamaktadır.

ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Yerel yönetimlerde vatandaş katılımının güçlendirilmesi, sadece demokratik süreçlerin sağlıklı işleyişi için değil, aynı zamanda toplumun karar alma süreçlerine olan güveninin artırılması ve sosyal sermayenin geliştirilmesi için de kritik öneme sahiptir. Bu tez, Avrupa Birliği ve Türkiye'deki yerel yönetimlerde vatandaş katılımı uygulamalarının kapsamlı bir karşılaştırmalı analizini sunarak, bu konuda mevcut literatüre önemli bir katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Araştırmanın önemi, şu ana unsurlar üzerinden daha da açıklanabilir:

Yerel Politikaların İyileştirilmesi: Yerel yönetimlerde artan vatandaş katılımı, politikaların daha geniş bir perspektiften şekillendirilmesine olanak tanır. Bu araştırma, vatandaşların yerel politikalara katılımının, politika sonuçlarını nasıl etkilediğini ortaya

koyarak, yerel yönetimlerin politika geliştirme süreçlerini daha etkili hale getirmek için kullanılabilirler. Kültürel Farklılıkların Yönetimi: AB ve Türkiye, sosyal ve kültürel yapılarda önemli farklılıklar gösterir. Bu farklılıkların yerel yönetimlerde vatandaş katılımı üzerindeki etkilerini incelemek, kültürel çeşitliliğin yönetim pratiğine entegrasyonunu sağlamak için önemlidir. Araştırma, farklı kültürel dinamiklerin yerel yönetim politikalarına adaptasyonunu destekleyecek stratejiler geliştirmeye yardımcı olabilir. Hesap Verebilirlik ve Şeffaflık: Yerel yönetimlerde vatandaş katılımının artması, yönetimlerin daha şeffaf ve hesap verir olmasını teşvik eder. Araştırma, katılım mekanizmalarının yerel yönetimlerin şeffaflığını nasıl artırdığını ve vatandaşların bu süreçlere katılımının yönetim kalitesini nasıl iyileştirdiğini değerlendirir. Sosyal İnovasyon ve Yerel Kalkınma: Vatandaşların karar alma süreçlerine aktif katılımı, yerel inovasyon ve kalkınma projelerinin geliştirilmesine katkıda bulunabilir. Araştırma, katılımcı yöntemlerin yerel kalkınma projelerine nasıl entegre edilebileceğini ve bu entegrasyonun sosyal ve ekonomik faydalarını analiz eder. Uluslararası ve Yerel Politika Yapıcılar İçin Rehberlik: Bu tez, AB ve Türkiye'deki yerel yönetimlerde uygulanan vatandaş katılımı stratejileri üzerine derinlemesine bilgi sağlayarak, diğer ülkelerin benzer stratejiler geliştirmesine rehberlik edebilir. Araştırma sonuçları, uluslararası ve yerel politika yapıcılar için önemli öneriler sunarak, global ve lokal düzeyde politika geliştirme süreçlerine katkıda bulunabilir.

Sonuç olarak, bu araştırma, yerel yönetimlerde vatandaş katılımının sosyal, politik ve ekonomik yönlerini kapsamlı bir şekilde ele alarak, demokratik yönetişimin güçlendirilmesine yönelik pratik ve teorik katkılar sunmayı hedeflemektedir. Araştırmanın bulguları, yerel yönetimlerin vatandaşlarla daha etkin bir şekilde iletişim kurmasına ve demokratik süreçlerin derinleştirilmesine olanak tanıyacak şekilde tasarlanmaya odaklanmıştır.

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın yöntemi hakkında bilgiler verilmiştir. Bu doğrultu da iki aşamada planlanan araştırma için genel bir model ve genel akış şeması oluşturulmuş, her aşama ayrıntılı olarak ele alınmış, veri toplama araçları, verilerin analizi konularına yer verilmiştir.

Araştırma Yöntemi

Bu tez çalışması, yerel yönetimlerde vatandaş katılımı açısından Avrupa Birliği ve Türkiye uygulamalarını nitel bir araştırma yöntemiyle incelemektedir. Araştırmanın temel amacı, her iki bölgede vatandaş katılımı mekanizmalarının etkinliğini, uygulamalarını ve bu

süreçlerin yerel yönetimler ve toplum üzerindeki etkilerini derinlemesine analiz etmeye çalışılmıştır. Nitel araştırma yöntemi, vatandaş katılımının karmaşık dinamiklerini, katılımcıların deneyimlerini ve algılarını detaylı bir şekilde anlamaya olanak tanır, bu nedenle bu çalışma için uygun bir yaklaşım olarak seçilmiştir. Bu araştırma için yerel kütüphaneler ve arşivler ile belediyelerin kendi arşivleri veya şehir kütüphaneleri, üniversite kütüphaneleri ile akademik araştırmalar ve tezler için kaynak sağlarken, ulusal arşivler ve dijital arşivler: Avrupa Birliği'nin resmî belge portalları, Avrupa Tarih Arşivi gibi veri tabanları kullanılmıştır.

VERİ TOPLAMA TEKNİKLERİ

Araştırma, çeşitli nitel veri toplama tekniklerini kullanmaktadır:

Mülakatlar: Bu tez için yapılan mülakat veri toplama tekniği daha önce yapılmış çalışmalar üzerinden ilerletilmeye odaklanmıştır, nitel yöntem kullanılarak mevcut literatür üzerinden bir değerlendirme yapılmaya çalışılmıştır.

Arşiv Belgeleri: Arşiv belgeleri, geçmişten günümüze kadar olan verilere erişim sağlar. Resmi belgeler, toplantı notları, mevzuat, politika belgeleri ve tarihçe kayıtları bu kategoriye girer. Yerel yönetimlerin vatandaş katılımı pratiklerinin zaman içindeki evrimini analiz etmek için kullanılabilir. Bu çalışma için de arşiv belgeleri incelenmiştir.

Doküman Analizi: Her iki bölgedeki yerel yönetimler tarafından hazırlanan politika belgeleri, raporlar, ve meclis tutanakları gibi resmi dokümanlar incelenecek, vatandaş katılımıyla ilgili mevcut politika ve uygulamalar hakkında bilgi edinilecektir. Resmi Web Siteleri: Avrupa Birliği ve Türkiye'deki yerel yönetimlerin resmi web siteleri, Akademik Veri Tabanları: Google Scholar, ScienceDirect gibi veri tabanlarından yararlanarak akademik makalelere ulaşılmış, Kütüphaneler: Hem basılı hem de dijital formatlarda kaynaklara erişim sağlanmıştır.

VERİ ANALİZİ

Toplanan veriler, içerik analizi yöntemiyle analiz edilecektir. Bu analiz, verilerin sistematik bir şekilde sınıflandırılmasını, ana temaların ve desenlerin belirlenmesini sağlayacaktır. Araştırma sorularıyla ilgili bulguların anlamlandırılması için tematik analiz teknikleri kullanılacaktır.

ARAŞTIRMA ETİĞİ

Araştırma, tüm etik kurallara uygun olarak yürütülmüştür. Görüşmeler ve odak grup tartışmaları öncesinde katılımcılardan bilgilendirilmiş onam alınacak, katılımcıların gizliliği ve

verilerin gizliliği garanti altına alınacaktır. Araştırmanın her aşamasında, katılımcılara zarar verme riskinden kaçınılacak ve etik ilkelere sıkı sıkıya uyulacaktır.

ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Bu çalışmanın potansiyel sınırlılıkları arasında, seçilen örneklem grubunun genel nüfusu tam olarak yansıtmama olasılığı ve kültürel farklılıkların analizde yeterince dikkate alınmama riski bulunmaktadır. Araştırmanın bulguları, katılımcıların görüş ve deneyimlerine dayalı olduğundan, bu sonuçların genişletilmesi konusunda dikkatli olunmalıdır.

Sonuç olarak, bu nitel araştırma, AB ve Türkiye'deki yerel yönetimlerde vatandaş katılımı uygulamalarının karşılaştırmalı analizi için kapsamlı ve derinlemesine bir ereve sunmaktadır. Araştırmanın metodolojisi, katılımın karmaşıklığını ve çok boyutluluğunu anlamada ve bu süreçlerin yerel demokrasilere olan etkisini değerlendirmede etkili bir yaklaşım sağlamaktadır.

2. BİRİNCİ BÖLÜM: DEMOKRASİ VE KATILIMCILIK

Demokrasi, kelimenin tam anlamıyla halkın iktidarını ifade eder ve egemenliğin doğrudan halk tarafından kullanıldığı bir yönetim biçimini temsil eder. Demokratik bir rejimde, hukukun üstünlüğü esastır; herkes yasaların önünde eşittir ve hukuk keyfi olarak uygulanamaz. Demokrasinin temel unsurları, toplumun demokratik işleyişinde kritik roller oynar halk egemenliği, demokrasinin merkezinde yer alır; bu, yönetim yetkisinin halka ait olduğu ve halkın genellikle seçimler yoluyla veya doğrudan katılım yoluyla temsilcilerini belirleyerek hükümeti ve karar alma süreçlerini etkilediği anlamına gelir(Güler & Şahnagil, 2017, s. 23).

Katılımcı demokrasi, temsili demokratik sistemlerin gerekliliğini kabul ederken, mevcut demokratik yapıları daha katılımcı hale getirmeyi amaçlayan bir yaklaşımdır. Katılımcı demokrasi, oy kullanma hakkına sahip olanların çerçevesini genişletmek ve oy verenlerin kamusal meseleler hakkında konuşma, irade oluşturma ve karar vermeye katılımını yaygınlaştırmayı ve yoğunlaştırmayı amaçlar(Özçelik, 2021, s. 732).

1. Demokrasi

Demokrasi, toplum içinde katılımın kilit bir bileşenidir ve vatandaşların siyasi süreçlere aktif katılımı olmaksızın var olamaz. Akademik çalışmalar, demokrasi ile vatandaş katılımı arasında güçlü bir ilişki olduğunu vurgular. Demokrasi, kelimenin tam anlamıyla halkın iktidarını ifade eder ve egemenliğin doğrudan halk tarafından kullanıldığı bir yönetim biçimini temsil eder. Bu, yönetim yetkisinin halka ait olduğunu ve halkın, genellikle seçimler yoluyla veya doğrudan katılım yoluyla temsilcilerini belirleyerek hükümeti ve karar alma süreçlerini etkilediğini gösterir(Kutlu, 2019, ss. 1–3).

Demokrasi, siyasal topluluklarda eşitliği sağlar ve güç kavramı bu bağlamda önemlidir. Güç, Anthony Giddens'in tanımıyla, bir amaca ulaşma aracıdır ve bireylerin hedeflerine ulaşmak için kullandıkları kaynaklardır. Temelde, "halkın egemenliği" prensibine dayanan demokrasi, farklı düşüncelerin, inançların ve çıkarların barışçıl bir şekilde ifade edilmesini ve temsil edilmesini sağlayan çoğulculuk ve çeşitlilik ilkesini benimser. Demokrasi, farklı ülkelerde farklı şekillerde uygulanabilir ve çeşitli zorluklarla karşılaşabilir(Özçelik, 2021, ss. 715–719). Demokratik bir rejimde, hukukun üstünlüğü esastır; herkes yasaların önünde eşittir ve hukuk keyfi olarak uygulanamaz. Ayrıca, demokrasi bireylerin temel haklarını ve özgürlüklerini korur; ifade özgürlüğü, inanç özgürlüğü, toplanma özgürlüğü ve adil yargılanma hakkı gibi haklar, demokratik bir toplumda keyfi olarak kısıtlanamaz(Şehitoğlu & Çarkçı, 2022, ss. 245–247). Son olarak, demokrasilerde hükümet ve kamu kurumları, halka karşı hesap

verebilir olmalı ve karar alma süreçleri şeffaf olmalıdır. Bu yapı, sosyal adalet ve eşitlik ilkelerini teşvik ederek, eğitim, sağlık hizmetleri ve gelir dağılımı gibi alanlarda adaletin sağlanmasına katkıda bulunur(Kutlu, 2019, s. 1).

Demokrasinin temel unsurları, toplumun demokratik işleyişinde kritik roller oynar halk egemenliği, demokrasinin merkezinde yer alır; bu, yönetim yetkisinin halka ait olduğu ve halkın genellikle seçimler yoluyla veya doğrudan katılım yoluyla temsilcilerini belirleyerek hükümeti ve karar alma süreçlerini etkilediği anlamına gelir(Özçelik, 2021, s. 715). Çoğulculuk ve çeşitlilik, farklı düşüncelerin, inançların ve çıkarların barışçıl bir şekilde ifade edilmesini sağlar, bu da çeşitli toplulukların ve bireylerin seslerinin duyulmasını mümkün kılar. Hukukun üstünlüğü, demokratik bir rejimde esastır; bu, herkesin yasalar önünde eşit olduğu ve hukukun keyfi olarak uygulanamayacağı anlamına gelir. Temel Haklar ve Özgürlükler kapsamında, demokrasi bireylerin ifade özgürlüğü, inanç özgürlüğü, toplanma özgürlüğü, adil yargılanma hakkı gibi haklarını korur ve bu hakların keyfi olarak kısıtlanması kabul edilemez(Hansen, 2015, ss. 373–374). Seçimler ve temsil ile demokratik sistemlerde halk, temsilcilerini seçmek için düzenli olarak seçimlere katılır; temsilciler, halkın çıkarlarını temsil etmek ve onların seslerini duyurmakla görevlidir. Hesap Verebilirlik ve Şeffaflık, hükümet ve kamu kurumlarının halka karşı hesap verebilir olmalarını ve karar alma süreçlerinin genellikle şeffaf olmasını gerektirir. Son olarak, Sosyal Adalet ve Eşitlik, bazı demokratik sistemlerde teşvik edilen ilkelere; bu ilkeler, eğitim, sağlık hizmetleri ve gelir dağılımı gibi alanlarda adaletin sağlanmasını içerir. Bu unsurlar, demokrasinin sağlıklı işlemesi için hayati öneme sahiptir ve demokratik toplumların temelini oluşturur(Özçelik, 2021, ss. 715–716).

1.1 Katılımcı Demokrasi

Katılımcı demokrasi, temsili demokratik sistemlerin gerekliliğini kabul ederken, mevcut demokratik yapıları daha katılımcı hale getirmeyi amaçlayan bir yaklaşımdır. Bu anlayış, doğrudan demokrasiyi mümkün olan en üst düzeyde destekler ve temsil sisteminin işleyişine yardımcı olacak mekanizmaları benimser. Katılımcı demokrasi, klasik demokrasinin vurguladığı halk egemenliği, katılımcı yurttaşlık, ortak fayda ve uzlaşma gibi değerleri günümüz koşullarına uyarlamaya çalışır(Yaman, 2017, ss. 247–249).

Dünya genelindeki siyasal, sosyal, hukuki ve ekonomik değişimler, sanayileşme ve modernleşmenin ötesinde, yeni bir dünya düzeni algısının doğmasına yol açmıştır. Özellikle bilgi teknolojisindeki ilerlemeler, küreselleşmenin etkileriyle sosyal ve politik sistemlerde meşruiyet krizlerine neden olmuştur. Bu krizler, temsili demokrasiyi sorgulayan ve eleştiren bir post-modernist bilgi toplumu ortamında şekillenmiştir(Özçelik, 2021, ss. 715–719). Geleneksel

temsili demokrasi, sadece seçimlerle sınırlı olduğu için yetersiz bulunmaktadır. Bu nedenle, katılımcı demokrasi, yönetilenlerin sadece oy vermekle yetinmeyip, kendi sorunlarını özgürce dile getirebilecekleri, çözüm üretebilecekleri ve uygulamada yer alabilecekleri bir yönetim anlayışını savunur(Sala, 2016, ss. 1716–1718). Bu model, paylaşımcı, çok aktörlü, çoğulcu ve katılımcı bir yapı öngörür, ideal bir demokrasi anlayışını temsil eder ve halkın sürekli olarak politika yapım süreçlerine katılmasını ve çeşitli yollarla siyasete dahil olmasını sağlar. Katılımcı demokraside, halkın katılımı çeşitli yöntemlerle sağlanabilir:

Referandumlar ve Halkoylamaları: Bu yöntem, belirli politika veya yasalar hakkında karar almak için kullanılır. Halk, vergi reformu, anayasa değişiklikleri veya önemli kamu projeleri gibi konularda doğrudan oy kullanarak karar verme şansına sahiptir.

Halk Meclisleri ve Forumları: Bu tür toplantılarda topluluk üyeleri bir araya gelir, belirli konuları tartışır, politika önerileri geliştirir ve kararlar alır. Bu meclisler, katılımcı demokrasinin temel örneklerinden biri olarak görülür ve katılımcıların fikirlerini, endişelerini ve önerilerini ifade etmelerine olanak tanır.

Kooperatifler ve İşyeri Demokrasisi: Çalışanlar, işletmelerin yönetimine doğrudan katılarak işyeri kararlarına etki edebilirler. Bu model, çalışanların hem ücretler hem de işletme politikaları üzerinde söz sahibi olmalarını sağlar ve işyerinde demokratik karar alma sürecini teşvik eder.

E-partisipasyon ve Dijital Katılım Araçları: İnternet ve diğer dijital teknolojiler aracılığıyla, halk politika oluşturma süreçlerine kolay ve hızlı bir şekilde katılabilir. Çevrimiçi platformlar aracılığıyla, geniş bir katılımcı tabanının fikirlerini toplamak ve politika önerileri üzerinde oy kullanmalarını sağlamak mümkündür.

Katılımcı Bütçeleme: Bu yöntemle, toplumun belirli bir bölümü, genellikle belirli bir bütçe miktarı için önerilen projeleri değerlendirir ve hangi projelere bütçe ayrılacağına doğrudan karar verir. Bu süreç, kamu kaynaklarının kullanımında halkın doğrudan etkisini artırır.

Bu yöntemler, katılımcı demokrasinin bireylerin siyasi süreçlere daha fazla dahil olmalarını teşvik ederek politikaların ve kararların daha temsilci ve katılımcı olmasını sağlar. Ancak, uygulama zorlukları ve pratik sınırlamalar, tam katılımcı bir demokrasiyi uygulamanın her zaman kolay olmadığını gösterir(Özçelik, 2021, ss. 715-719).

1.1.1 Katılımcı Demokrasinin Nitelikleri

Katılımcı demokrasi, oy kullanma hakkına sahip olanların çerçevesini genişletmek ve oy verenlerin kamusal meseleler hakkında konuşma, irade oluşturma ve karar vermeye katılımını yaygınlaştırmayı ve yoğunlaştırmayı amaçlar(Yaman, 2017, ss. 136–140). Bu yaklaşım, katılımın demokratik niteliğinin güçlendirilmesiyle mümkündür. Katılımcı demokraside siyasal katılımın taşınması gereken özellikler, doğrudan katılım, eşitlik ve adil görüşme imkânı, bilgiye erişim ve çeşitli katılım biçimlerini içermelidir(Kutlu, 2019, ss. 1–5).

Doğrudan Katılım, demokratik katılımın temelidir ve yurttaşların yönetime doğrudan katılımını sağlar. Kararların alınması, uygulanması ve denetlenmesi süreçlerinde herkese söz hakkı tanınmalıdır. Eşitlik ve Adil Görüşme İmkânı, katılımcı demokrasinin sağlaması gereken bir diğer önemli özelliktir; bu, ilgili taraflara eşit düzeyde görüşme ve tartışma olanağı vererek, herkesin sesinin duyulmasını ve görüşlerin adil bir şekilde değerlendirilmesini sağlar(Şehitoğlu & Çarkçı, 2022, ss. 245–250). Bilgiye Erişim, katılımcılara doğru bilgiye erişim sağlayarak, karar alma süreçlerine etkin bir şekilde katılımı destekler ve vatandaşların bilinçli bir şekilde karar vermelerine yardımcı olur. Çeşitli Katılım Biçimleri ise demokratik katılımı çeşitlendirerek, vatandaş toplantıları, halk oylamaları ve referandumlar gibi farklı yöntemlerle herkes için uygun bir katılım ortamı oluşturur. Bu temel özellikler, katılımcı demokrasinin sağlam bir temel üzerine inşa edilmesini sağlar ve vatandaşların aktif bir şekilde politik süreçlere katılımını teşvik eder(Michels & De Graaf, 2010, s.477).

Katılımın yaygınlaşması özellikle, sesini duyurma olanağına sahip olmayan, ekonomik bakımdan güçsüz katmanlara katılma fırsatı vermektedir. Bu süreç, farklılıkları hoş görmeyi ve onlarla baş etmeyi öğrenen yurttaşlar arasında iş birliği ve uzlaşmaya yönelik bir tavır geliştirilmesine katkıda bulunur. Bireyin bir eyleme veya bütüne katılma kapasitesi, bireyin kendi eylemi ile bu eylemin sonuçları arasında doğrudan bir korelasyon bulunduğunu kavramasıyla artar(Sala, 2016, ss. 1716–1718). Tercihlerin ya da fikirlerin siyasal kararları doğrudan etkilemesi, yurttaşların siyasal etkinlik duygusunu ve ilgisini artırarak, katılım biçimlerinin ödüllendirici olmasını sağlar. Sonuç olarak, benzer demokratik nitelikleri gösteren katılım biçimleri, halkın demokrasi eğitiminin geliştirilmesine, siyasal kültür düzeyinin yükseltilmesine ve dolayısıyla katılımcı yönetimin sağlanmasına yardımcı olacaktır. Bu, demokratik süreçlerin daha kapsayıcı ve etkili olmasını sağlar(Özçelik, 2021, ss. 715–719).

2.Yerel Demokrasi ve Yönetim

Yerel demokrasi, demokratik prensiplerin sadece ulusal düzeyde değil, aynı zamanda yerel karar alma süreçlerinde de uygulanması gerektiğini vurgular. Katılımcı yönetim imkanlarının yerel idarelerde yaygınlaşmasıyla, aşiret ve cemaat gibi sosyal grupların yerel meclisler üzerindeki etkisi azalırken, adil bir kaynak dağıtım mekanizmasının kurulması ve işletilmesi daha kolay hale gelecektir(Akdoğan, 2008a, ss. 9-15).

2.1 Yerel Demokrasi Unsurları

Yerel demokrasi terimi, genellikle güçlü yerel yönetim geleneğine sahip olan ülkelerde kullanılmaktadır. Bu ülkeler arasında ABD, Almanya, İsviçre, İngiltere ve Hollanda gibi örnekler bulunmaktadır. Yerel demokrasi, demokratik prensiplerin sadece ulusal düzeyde değil, aynı zamanda yerel karar alma süreçlerinde de uygulanması gerektiğini vurgular. Bu anlayış, siyasal katılımın artırılmasını ve demokratik değerlerin seçim, eşitlik, kamu denetimi gibi yerel düzeyde de geçerli olmasını sağlar(Uçkan, 2003, ss. 110–112). Yerel demokrasiyi tanımlarken, ulusal düzeydeki demokrasiyi sağlayan araçlar ve prensipler arasında belirgin bir ayrım olmadığını belirtmek önemlidir. Ancak, yerel karar alma sürecinin yerel nitelik taşıması, daha küçük nüfus ve yerel özellikler gibi faktörler göz önünde bulundurulmalıdır(Şehitoğlu & Çarkçı, 2022, ss. 245–250). Doğrudan demokrasinin, nüfus gibi faktörler nedeniyle sınırlı sayıda ülkede uygulanabildiği bilinmektedir. Bu bağlamda, ulusal düzeyde siyasal demokrasi varsa, kentler ve bölgeler düzeyinde de demokrasi bulunduğu söylenebilir(Sala, 2016, ss. 1716–1718).

Ancak, ulusal düzeyde otoriter veya totaliter rejimler varsa, yerel demokrasiye yer verilemez. Bu tür rejimlerde, genellikle yerel yönetimlerin siyasi katılımı ve karar alma süreçleri kısıtlanmış veya kontrol altına alınmıştır(Yaman, 2017, ss. 251-253). Sonuç olarak, yerel demokrasi ulusal düzeydeki demokrasiyle uyumlu olmalı ve demokratik değerlerin tüm düzeylerde korunması sağlanmalıdır. Yerel özerklikle birlikte anılan yerel demokrasi, toplulukların kendi işlerini yönetme ve karar alma süreçlerine katılma haklarını vurgular, yerel demokrasi unsurlarını şu şekilde de açıklayabiliriz; (Şehitoğlu & Çarkçı, 2022, ss. 250–252).

Yerel Yönetimler: Yerel demokrasi, bir topluluğun kendi kendini yönetme yeteneğini temel alır. Bu, yerel hükümetlerin, belediyelerin veya köy meclislerinin, vatandaşların ihtiyaçlarını ve taleplerini doğrudan ele alabileceği anlamına gelir. Yerel yönetimler, yerel demokrasinin uygulanmasında merkezi bir rol oynar, çünkü bu yapılar, vatandaşların taleplerine doğrudan yanıt verebilir.

Katılımcılık ve Katılım: Yerel demokrasi, vatandaşların topluluklarının işleyişi ve karar alma süreçlerine doğrudan katılımını vurgular. Bu katılım, yerel meclis toplantılarına katılma, oylama, referandumlar ve mahalle toplantıları gibi çeşitli mekanizmalar aracılığıyla gerçekleşir. Böylece, yerel halk kendi yaşamlarını doğrudan etkileyen kararlarda söz sahibi olur.

Temsil Edilme ve Çoğulculuk: Yerel demokrasi, çeşitli kesimlerin ve çıkar gruplarının temsilini teşvik eder. Bu temsil, yerel yönetim organlarının seçimlerle belirlenmesi veya atanmasıyla sağlanır. Farklı etnik, dini, sosyal ve ekonomik grupların temsili, yerel politikaların daha kapsayıcı ve adil olmasına katkıda bulunur.

Şeffaflık ve Hesap Verebilirlik: Yerel demokrasinin önemli bir unsuru, yerel yönetimlerin ve karar alma süreçlerinin şeffaf olmasıdır. Bu şeffaflık, halkın yöneticileri ve kurumları denetleme yeteneğini güçlendirir. Ayrıca, yerel liderlerin ve kurumların hesap verebilir olması, halkın güvenini ve desteğini artırır.

Yerel İnovasyon ve Esneklik: Yerel demokrasi, her topluluğun kendi ihtiyaçlarına uygun çözümler geliştirebilmesi için zemin hazırlar. Bu, yerel yönetimlerin ve toplulukların merkezi otoritelerden bağımsız olarak politika ve uygulamalarında gösterdikleri esnekliği kapsar. Yerel inovasyon ve iyileştirmeler böylece teşvik edilir(Şehitoğlu & Çarkçı, 2022, ss.245-250).

2.2 Yerel Demokrasi Ve Yerel Yönetimler İlişkisi

Yerel yönetimler, kamu hizmetlerini yerinde karşılayarak vatandaşların görüşlerini yönetim süreçlerine katılımcı yöntemlerle yansıtmalıdır. Bu, demokrasinin en sağlıklı şekilde işlemesi için önemlidir. Yerel düzeyde, demokrasinin en iyi işleyeceği kurumlar genellikle yerel idarelerdir. Bunun nedeni, bu idarelerin doğrudan vatandaşlarla temas halinde olmaları ve yerel ihtiyaçları daha iyi anlayabilmeleridir. Ancak, katılımcı demokrasinin etkin olabilmesi için katılım araçlarının daha etkin bir şekilde kullanılması gerekmektedir. Bu durum, temsili demokrasiden katılımcı hatta doğrudan demokrasiye geçişin en sağlıklı olabileceği yerel idarelerin rolünü ön plana çıkarır. Yerel yönetimlerin, katılımcı yöntemleri etkin bir şekilde kullanması ve vatandaşların görüşlerini sürece dahil etmesi, demokrasinin uygulanma şekliyle ilgili tartışmalarda vurgulanmalıdır(Akay, 2016, s. 10).

Katılımcı yönetim imkanlarının yerel idarelerde yaygınlaşmasıyla, aşiret ve cemaat gibi sosyal grupların yerel meclisler üzerindeki etkisi azalırken, adil bir kaynak dağıtım mekanizmasının kurulması ve işletilmesi daha kolay hale gelecektir(Özçelik, 2021, ss. 1-5). Bu, kent yönetimiyle ilgili görüşlerini ifade etme ve kararlara katılım sağlama hakkına sahip olan herkesin kentsel yaşamda daha etkin bir rol oynamasını sağlayacak, sosyal paydaşların

katılımının artmasıyla kent yönetiminin daha demokratik ve kapsayıcı bir yapıya kavuşmasına katkıda bulunacaktır. Türkiye'de birçok belediyede yasal bir gereklilik haline gelen kent konseyleri, vatandaş katılımını artırmak için çeşitli olanaklar sunarak belediye meclislerine ek bir platform sağlamaktadır. Ayrıca, pek çok belediyede uygulanan çocuk meclisleri ve gençlik meclisleri gibi katılım araçları da yerel yönetimler ve yerel demokrasi ilişkisi açısından son derece önemlidir(M. Yaman & Küçükşen, 2018, ss. 249-250).

Yerel seçimler, belirlenmiş yasal süreçlerle ve kanunlarla belirlenmiş zaman dilimleri içinde mahalli düzeyde halkın ortak ihtiyaçlarını karşılamak üzere hizmet edecek siyasi kadroları yönetime taşır. Ancak, yerel idarecilerin veya yerel yönetim organlarının seçimle değil, atama yoluyla iş başına gelmesi durumunda, bu durumun yerel düzeyde seçimle iş başına gelmekten çok daha büyük maliyetler ve keyfiyetler yaratacağı neredeyse kesindir(Özçelik, 2021, ss. 1-5). Askeri darbe dönemlerinde maalesef yerel yönetimlere atama yoluyla belediye başkanları atanmış ve halkın sandıkta seçtiği yerel yöneticiler görevden alınmıştır, bu da demokratik süreçlere zarar vermiş ve yerel yönetimlerin etkinliğini azaltmıştır(Şehitoğlu & Çarkçı, 2022, ss. 245–260).

Yerel Yönetimlerde Vatandaş Katılımının Çeşitli Kriterler Üzerindeki Etkisi

Kriter	Vatandaş Katılımı Olan	Vatandaş Katılımı Olmayan
Şeffaflık	Yüksek	Düşük
Hesap Verebilirlik	Yüksek	Düşük
Politika Etkileşimi	Yüksek	Düşük
Topluluk Bağlılığı	Yüksek	Düşük
Politik Katılım Fırsatları	Çok	Az
Yönetim ve Vatandaş Uyumluluğu	İyi	Kötü

Tablo 1.1 Yerel Yönetimlerde Vatandaş Katılımının Önemi

3. İKİNCİ BÖLÜM: YEREL YÖNETİMLER, KATILIM VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM

Siyasal katılım, genel olarak toplumun siyasi sistemde karar alıcıların mevcut ve gelecekteki kararlarını etkilemek için yürüttüğü faaliyetlerdir. Vatandaşların iktidarı etkilemek için gösterdiği çabalar, siyasi katılımın temelini oluşturur. Bu çabalar, siyasi toplumsallaşmanın bir sonucu olarak ortaya çıkar. Bireylerin siyasi davranış sergilemeleri için öncelikle siyasi iktidarı alacağı kararların ve belirleyeceği kuralların kendi geleceklerini etkileyeceğinin farkında olmaları gerekir. Siyasi katılım, aynı zamanda siyasi bir davranış biçimidir. Vatandaşların yasal yollardan doğrudan hükümet personelini ve politikalarını etkileme amacıyla gösterdiği çabanın siyasi katılımı temsil ettiğini belirtirken, bu çabanın yoğunluğunun siyasi katılımın türünü belirlediğini ifade edebiliriz(Kutlu, 2019, s. 5-9).

1.Siyasal Katılım Kavramı

Siyasal katılım, öncelikle bireyin toplumsal bağlamdaki davranışlarını kapsar. Demokratik bir ortamda gelişen siyasi sistemlerde ise bireylerin siyasi açıdan sosyalleşmesi ve demokratik karar alma süreçlerine katılımı daha etkili hale gelir, böylece daha geniş bir demokratik temel oluşur(Aydın, 2019, ss. 395-400). Demokratik siyasetin var olduğu bir ortamın oluşturulmasına yönelik çabalar da katılımcı demokratik yöntemlerle gerçekleştirilmelidir. Bu da vatandaşların erişebildiği ve katılım sağlayabildiği bir sistemin kurulması gerekliliğini ortaya koyar. Katılım kanallarının vatandaşlara açık olduğu bir yerel demokratik sistem ise yerel siyasetin gelişimi açısından büyük önem taşır(Kadıoğlu, 2008, ss. 225–226).

Siyasal katılım, genel olarak toplumun siyasi sistemde karar alıcıların mevcut ve gelecekteki kararlarını etkilemek için yürüttüğü faaliyetlerdir. Bu faaliyetler, hükümetin yapısını, yetkililerin seçimini veya politikalarını etkilemeye yönelik vatandaşların çabalarını içerir. Siyasi katılım, hükümet politikalarını şekillendirmede ve siyasi süreçlere etki etmede çeşitli şekillerde ortaya çıkabilir. Bunlar arasında olağan katılım biçimleri, örneğin referandumda oy kullanma gibi, olduğu kadar olağandışı yöntemler de bulunmaktadır, örneğin şiddet kullanma. Bu bağlamda, siyasi katılımın değerlendirilmesinde, toplum tarafından kabul edilmiş norm ve kurallara uygunluk veya bunlara karşı gelme önemli bir kriterdir(Aydın, 2019, ss. 395-403). Siyaset bilimi ve uluslararası ilişkiler literatüründe kullanılan tanıma göre, siyasi katılımın kapsadığı faaliyetler arasında seçim kampanyaları, lobi çalışmaları, örgütlenme, kamu iletişimi ve şiddet gibi unsurlar bulunmaktadır. Ancak, yeni katılım anlayışıyla birlikte,

katılımın şekil ve yöntemleri daha da genişletilmiştir. Bu kapsamda, planlama çemberleri, yurttaş kurulları, gelecek atölyeleri, yuvarlak masa toplantıları, forumlar, kamuoyu yoklamaları, halk toplantıları, telefon ve elektronik demokrasi, gönüllülük, dilekçe ve sivil toplum kuruluşları (STK'lar) gibi yöntemler öne çıkmaktadır(Kadıoğlu, 2008, ss. 225–227).

Yeni katılım araçlarının geleneksel kanallardan farklı olarak ortaya çıkması, sivil toplumun siyasal alandaki etkisini artırmaya yönelik bir eğilimi yansıtmaktadır. Özellikle yerel konularda gönüllülük esaslı çalışmalar, yerel yönetimlerin karar alma süreçlerini etkilemede önem kazanmaktadır(Uysal, 2016, ss. 27–32). Güçlü bir yerel katılımın olduğu yönetim modellerinde, çeşitlilik ve çok seslilik en üst düzeyde olabilir, bu da demokratik uygulamaların en istenen modelini hayata geçirme potansiyeline sahiptir. Genel olarak, siyasal katılımın dört farklı modeli bulunmaktadır: oy verme, kampanya faaliyetleri, toplumsal eylemler ve bireysel iletişim. Özellikle liberal bir kültürde, özgürlük, eşitlik ve demokrasiye verilen değerlerin olduğu bir ortamda, vatandaşlardan en azından seçimlerde oy kullanmaları beklenir. Bununla birlikte, vatandaşlar daha fazla katılım seçeneğine sahiptir, örneğin siyasi parti organizasyonlarına aktif katılım veya kamu görevine aday olabilecektir(Aydın, 2019, ss. 395-400).

1.1 Siyasal Katılımın Sınıflandırılması

Vatandaşların iktidarı etkilemek için gösterdiği çabalar, siyasal katılımın temelini oluşturur. Bu çabalar, siyasal toplumsallaşmanın bir sonucu olarak ortaya çıkar. Bireylerin siyasal davranış sergilemeleri için öncelikle siyasal iktidarın alacağı kararların ve belirleyeceği kuralların kendi geleceklerini etkileyeceğinin farkında olmaları gerekir. Siyasal katılım, aynı zamanda siyasal bir davranış biçimidir. Vatandaşların hükümet görevlilerini, kararlarını ve politikalarını etkileme amacı güden eylemler bütünü siyasal katılımı ifade eder. Bu eylemlerin etkisi, zorluğu veya yasallığı açısından değil, temelde siyasal iktidarın hedefine ulaşma potansiyeliyle ilgilidir. Odaklanmamız gereken nokta, tüm siyasal eylemlerin ortak amaca hizmet etmesidir. Siyasal katılım, çeşitli toplum kesimlerine temsil olanağı sağlayarak toplumsal denge ve uzlaşma oluşturulmasını kolaylaştırır. Sistemin barışçıl yollarla evrim geçirmesi, aynı zamanda karşıt güçleri sisteme entegre ederek sistemi güçlendirmiştir. Siyasal katılımın anlaşılması için, bireyin toplumun yönetimine doğrudan veya dolaylı olarak etkileşimde bulunması gerektiğini anlamak önemlidir. Birey, doğduğu anda dahil olduğu toplumun değerlerini, kültürünü ve eğilimlerini benimsemeye çalışır(Aydın, 2019,ss. 400-403).

Zamanla, topluma entegre olarak toplumun çıkarlarına hizmet etmeye başlarız, bu da toplumsallaşma sürecidir. Siyasal toplumsallaşma ise, içinde bulunduğumuz siyasal ortam ve

maruz kaldığımız siyasal kültürle etkileşim sonucunda mevcut siyasal düzen hakkında fikir belirleyebilecek, tutum alabilecek ve faaliyetlerde bulunabilecek seviyeye gelmemizi ifade eder. Siyasal toplumsallaşmanın amacı, sistemin sürekliliğini sağlayacak nitelikte davranışlar sergileyecek bireylerin yetiştirilmesidir(Kadioğlu, 2008, ss. 230–236). Bireyin katılım eylemi bazen kendi iradesi dışında gerçekleşebilir. Örneğin, oy verme gibi eylemler, diğerlerinin katılımıyla birlikte gerçekleştiği için bireysel etkisi sınırlı olabilir. Tutum alma, siyasi tartışmalara katılma veya izleyici olma gibi davranışlar, her birey için farklı anlamlar taşır. Sistemin bir parçası olarak görmeyen veya mevcut düzene karşı olanlar genellikle aile veya arkadaş çevresinin etkisiyle siyasete katılırlar(Özkan, 2021, ss. 3–4). Bireyin siyasal iktidarı etkilemek amacıyla yaptığı faaliyetler kendi tercihiyle dayanıyorsa, bu özerk (bağımsız) katılım olarak adlandırılır. Ancak, herhangi bir dış etken tarafından yönlendiriliyorsa, bu bağımlı (uyarılmış) katılım olarak kabul edilir(Aydın, 2019, ss. 400-403).

Bağımlı katılım, özellikle genç yaş grubu ve siyasi konularda deneyimi olmayan bireyler arasında daha yaygın görülür. Örneğin, ilk defa oy kullanacak bir üniversite öğrencisi, hangi partiye veya adaya oy vereceğine karar veremeyebilir ve bu durumda aile üyelerinin yönlendirmesiyle tercihini yapabilir; bu da bağımlı katılımı temsil eder(Özçelik, 2021). Ayrıca, siyasal katılım eylemlerini olağan ve olağandışı katılım olarak ayırmak mümkündür. Eğer söz konusu eylemler mevcut kurallar ve normlara uygun bir şekilde gerçekleştiriliyorsa, bu durum olağan siyasal katılıma örnektir. Ancak, kurallara karşı çıkılarak daha saldırgan bir şekilde gerçekleştiriliyorsa, bu durum olağandışı siyasal katılım olarak adlandırılır(Özkan, 2021, ss. 3-6). Katılım, çeşitli siyasal davranışlar aracılığıyla gerçekleşebilir ve bazen yasadışı yollarla da ifade edilebilir. Suikast girişimleri, isyanlar, darbeler, işgaller, savaşlar ve halkı galeyana getirme gibi aşırı tehditkâr unsurların yanı sıra bildiri yayınlama ve miting düzenleme gibi faaliyetler, olağandışı siyasal katılım örnekleridir(Aydın, 2019, ss. 401-403). Olağan siyasal katılıma ise oy verme, dilekçe verme, siyasilerle iletişim kurma, toplantılara katılma ve siyasal partilere üye olma gibi alışlagelmiş eylemler örnek olarak gösterilebilir. Bireyin siyasetle ilgilenmemesinden iç savaş çıkarma gibi aşırı eylemlere kadar geniş bir yelpazede ortaya çıkan davranışlar, siyasal katılımın çeşitliliğini ve kapsamını göstermektedir(Kadioğlu, 2008, ss. 225–226).

Vatandaşların yasal yollardan doğrudan hükümet personelini ve politikalarını etkileme amacıyla gösterdiği çabanın siyasal katılımı temsil ettiğini belirtirken, bu çabanın yoğunluğunun siyasal katılımın türünü belirlediğini ifade edebiliriz(Özkan, 2021 6-8). Siyasal katılımın sınıflandırılmasıyla ilgili siyaset bilimcilerin bölgesel çalışmaları evrensel olarak

kabul edilebilir mi sorusu önemlidir. Ancak, genel olarak kabul edilmiş sınıflandırmalardan önce, siyasal katılımın anlamı, vatandaşların bu katılım olanaklarını ne ölçüde kullandığı ve sonuçlarının ülkeden ülkeye değişebileceği konularına değinmek gerekir(Aydın, 2019, ss. 401-403). Katılım olgusu sınıflandırılırken, eylemin zorluk ve yoğunluk derecesi genellikle dikkate alınır. Bir ülkede zor olarak nitelendirilen siyasal davranış, başka bir ülkede daha kolay olabilir. Toplumlar arasında zorluk derecesi önemli ölçüde değişebilir(Uçar Kocaoğlu, 2018). Demokrasi kültürünün egemen olduğu batı ülkelerinde bireyler genellikle siyasete daha aktif bir şekilde katılırken, otoriter veya totaliter rejimlerin hâkim olduğu bazı doğu ülkelerinde bireylerin siyasal süreç üzerindeki etkisi neredeyse yok denecek kadar azdır. Örneğin, İran'da yaşayan bir kişinin siyasete katılma imkanları, Hollanda'da yaşayan bir kişinin imkanlarına göre genellikle daha kısıtlıdır. İran ve Hollanda örneklerini sadece kadınların siyasal katılımı üzerinden değerlendirmek bile önemli farkları ortaya koymaktadır. Ulusal parlamentoların kadın milletvekillerine bakıldığında, Hollanda'da kadınlar meclisin üçte birinden fazlasını oluştururken, İran'da bu oran yüzde altı civarındadır. Hollanda'da kadınlar üst düzey görevlere gelme, belediyelerde etkin rol alma, dernek veya vakıflarda sorumluluk alma gibi fırsatları kullanabilirken, İran'da muhafazakâr toplum yapısı ve siyasal kültür nedeniyle kadınların yönetimde rol alması çok daha zordur. Kanuni engeller olmamasına rağmen, İran'daki kadınların etkisi oransal olarak çok daha sınırlıdır(Canpolat, 2023, ss. 218–220).

2. Katılım Biçimleri

Vatandaş katılımı, hizmet sunumlarının kalitesinin artmasına katkı sağlar. Çünkü vatandaşların istekleri ve tercihleri doğrultusunda yönlendirilen yönetimlerde, hizmetlerin nasıl sunulacağı daha açık bir şekilde belirlenir. Katılım biçimlerinde geleneksel ve modern yöntemleri bu bölüm içerisinde inceleyeceğiz(Yaman, 2017, ss. 136-140).

2.1 Bireysel Katılım Ve Kamuoyu Katılımı

Demokrasinin temel değerlerinden biri olan eşitlik, her bireyin insan olarak siyasi açıdan eşit görülmesini, ayırım yapılmamasını, herkese eşit davranılmasını ve siyasi katılım konusunda tüm toplum üyelerinin eşit haklara sahip olmasını ifade eder(Aydın, 2019, ss. 402-404). Sartori'ye göre eşitlik, bir protesto ideali olarak kabul edilir; çünkü eşitlik, diğer ideallerin en tatmin edilmemiş olanıdır ve ona ulaşıldığında bile başka eşitsizliklerin ortaya çıkabileceği bir kavramdır(Kutlu, 2019, ss. 3–7). Demokrasi kavramı, çeşitli alanlarda eşitlik ilkesine vurgu yapar; bu alanlar arasında siyasal, sosyo-ekonomik, hukuki ve fırsatlara erişim gibi birçok farklı türde eşitlik bulunmaktadır. Ancak, katılımcı demokrasi gibi çağdaş bir demokrasi modelinin,

bu eşitlik türlerinin her birini aynı şekilde kucaklaması beklenemez. Bu bağlamda, Sartori'nin tanımına katılarak, katılımcı teorinin sonsuz bir çözüm arayışına girmesine gerek olmadığını belirtilebilir. Bununla birlikte, uzlaşmaya dayalı bir katılımcı siyasal kültürün oluşturulması sürecinde, yurttaş katılımını etkileyen koşulları göz önünde bulundurarak, genel bir eşitlik anlayışı ortaya konabilir(Kutlu, 2019, ss. 5–8).

Katılımcı demokrasi modelinin ruhuna uygun bir eşitlik anlayışını tanımlamak, ancak bu anlayışın güçlü bir eşitlik ilkesini içermesi gerektiği düşünülmektedir. Güçlü eşitlik anlayışı, bir topluluğun her yetişkin üyesinin, kendi iyiliğini ve çıkarlarını etkileyen bağlayıcı kolektif kararların alınmasına katılmak için gerekli niteliklere yeterince sahip olması gerektiğini ifade eder(Yaman & Küçükşen, 2018, ss. 250-253). Her yurttaşın iddialarının gerekli ve eşit ölçüde geçerli kabul edilmesi ve hiçbir yurttaşın iddialarının diğer yurttaşlarınkine üstün tutulmaması gerekmektedir. Bu bağlamda, bir siyasal örgütlenmede bireylerin temel politikaların belirlenmesinde siyasal açıdan eşit değerde olabilmeleri için katılımcı demokrasi prensiplerinin kabul edilmesi gereklidir(Kutlu, 2019, s. 6). Karar alınacak konularla ilgili her türlü gerekli ve doğru bilgiye ulaşılması için bireyler arasında eşitlik sağlanmalıdır. Temel politikaların belirlenmesinde görüşlerini açıklayabilme hususunda herkesin eşit imkânlarla sahip olması önemlidir(Akay, 2016, s. 129). Karar süreçlerinde her bireyin eşit oy hakkına ve her oyun eşit değere sahip olmasına dikkat edilmelidir. Gündemin belirlenmesinde de bireylerin eşit haklara sahip olması gerekmektedir. Güçlü eşitlik ilkesi, karar alma sürecine katılacak bireylerin belirli nitelikler açısından eşit düzeyde olmalarını vurgular. Bu nitelikler arasında en önemlisi sosyo-ekonomik statülerdir. Araştırmalar, bireylerin sosyo-ekonomik statülerinin artmasıyla siyasal katılımın da arttığını göstermektedir(Yaman, 2017, ss. 136-140).

Eğitim, gelir, meslek gibi değişkenlerle ilişkili olarak yurttaşların sosyoekonomik statüleri, katılım üzerinde belirleyici bir rol oynar. Bu nedenle, bu tür eşitsizliklerin azaltılması veya toplum geneline yayılması, katılımcı teori açısından büyük önem taşır. Cole, katılımın gelişmesi için sadece statü eşitliğinin değil, aynı zamanda diğer eşitliklerin de sağlanması gerektiğini vurgulamıştır(Akay, 2016, s. 130). Eşit niteliklere sahip olma konusunda önemli bir unsur, siyasal fırsatların yapısıdır. Siyasal karar alma sürecinde, vatandaşların en geniş ve yaygın katılım haklarının sağlanması önemlidir. Demokratik yönetim, katılımcı ve şeffaf bir yapıya sahip olduğunda, yurttaşların ortak karar alma sürecine katılımı hukuki olarak güvence altına alınmalıdır. Bu şekilde, demokratik yurttaşlık kültürünün gelişimi için katılım faaliyetinden beklenen faydalar elde edilebilir(V. Yılmaz & Telsaç, 2021, ss. 235–244). Güçlü eşitlik ilkesi, diğer eşitlik türlerini (sosyal, siyasal, ekonomik vb.) kapsar ve geliştirilmesi için

çaba harcanır. Güçlü eşitlik anlayışının diğer bir önemli yönü, kolektif kararların oluşturulma sürecine odaklanır. Bu süreçte vatandaşlar, istek ve taleplerini rahatlıkla ifade etme hakkına sahiptir ve her düşünceye eşit ölçüde saygı gösterilir. Ancak, asıl önemli olan nokta, ifade edilen iddiaların mümkün olan en üst düzeyde karar alma sürecine entegre edilmesidir(M. Yaman & Küçükşen, 2018, ss. 247–249).

2.2. Halkın Doğrudan Katılımı

Katılım kelimesi, bireylerin toplumun ortak kaynaklarına ve bu kaynakların yönetimiyle ilgili karar alma süreçlerine aktif olarak katılmasını ifade eder. Bu katılım, sadece siyasi davranışlarla sınırlı kalmaz, aynı zamanda bireylerin kendi yaşamlarıyla ilgili karar alma süreçlerini takip etmelerini ve bu süreçlere etkin bir şekilde müdahil olmalarını içerir(Şehitoğlu & Çarkçı, 2022, ss. 245-250). Sosyal bilimler ve siyaset bilimi literatüründe sıkça ele alınan katılım kavramı, vatandaşların ulusal düzeyde ülke yönetimiyle ilgili kararlara katılmasının yanı sıra yerel düzeyde ortak ihtiyaçlarının karşılanmasıyla ilgili karar alma süreçlerinin bir parçası olmalarını talep eder. Katılım, yöneticiler ve yönetimler açısından vatandaşların ve toplumun çıkarlarının gözetilmesi ve sorunların çözülmesinde önemli bir araç olarak değerlendirilir. Bir vatandaşın yönetim süreçlerine katılması, o süreçler hakkında bilgi sahibi olduğu anlamına gelir. Bireylerin karar alma süreçlerine dahil olması, demokrasiye, siyasete ve toplumun sorunlarına olan ilginin arttığını gösterir. Bu çerçevede, ortak yönetim anlayışı gelişir ve katılım yönetimi kavramında ifade edildiği gibi yönetimde paydaşların söz sahibi olması gerçekleşir(Dilfiruz, 2022, s. 68).

Vatandaş katılımı, hizmet sunumlarının kalitesinin artmasına katkı sağlar. Çünkü vatandaşların istekleri ve tercihleri doğrultusunda yönlendirilen yönetimlerde, hizmetlerin nasıl sunulacağı daha açık bir şekilde belirlenir. Bu durum, hizmetlerin daha etkin ve verimli bir şekilde sunulmasını sağlar(V. Yılmaz & Telsaç, 2021, ss. 235–237). Vatandaş katılımı kavramı, dar anlamda bireylerin siyasi ve idari karar alma süreçlerine doğrudan katılımını ifade ederken, geniş anlamda ise toplumun tüm kesimlerinin bu süreçlere dahil edilmesini ve özellikle dezavantajlı gruplara söz hakkı tanınmasını içerir. Doğrudan vatandaş katılımı ise özellikle dezavantajlı konumda olan bireylerin, özellikle yerel yönetimler gibi farklı yönetim kademelerine aktif olarak katılmasını sağlayan süreçlere atıfta bulunur. Dünya düzeninin gelişmesiyle birlikte, insanların siyasi ve yönetsel konulara bakış açıları ve bu konuları etkileme istekleri giderek çeşitlenmiş ve hatta artmıştır(Dilfiruz, 2022, ss. 45-50).

Doğrudan vatandaş katılımını teşvik eden prensipler, yerel yönetimlerin daha etkin ve kapsayıcı bir şekilde işlemesine yardımcı olur. Kutlu (2019) tarafından belirtilen bu prensipler şunlardır:

- *Yönetim Sistemlerinde Yerelliğin Ön Plana Çıkarılması:* Yerel yönetimlerin, karar alma süreçlerinde yerel unsurları öne çıkarması, toplumun ihtiyaçlarını daha doğrudan bir şekilde karşılamasını sağlar.
- *Toplumun Alakadar Eden Kararların Bir Öncelik Sırasına Göre Sıralanması:* Kararların öncelik sırasına göre düzenlenmesi, en acil ve önemli konuların hızlı bir şekilde ele alınmasını mümkün kılar.
- *Temel Amacın Katılımı En Üst Düzeye Çıkarmak Olması:* Yerel yönetimlerin ana hedefi, vatandaşların yönetim süreçlerine aktif olarak katılımını sağlamak olmalıdır.
- *Yönetim Dışı Paydaşların Kamusal Alanda Aktif Olması:* Sivil toplum kuruluşları gibi yönetim dışı aktörlerin kamusal alanda aktif bir rol oynaması, yönetim süreçlerini daha şeffaf ve hesap verebilir kılar.
- *Yönetişimin İçselleştirilmesi:* Yönetim süreçlerinin her düzeydeki yönetici ve vatandaş tarafından benimsenmesi, bu süreçlerin etkinliğini artırır.
- *Yönetimdeki Kopukluğun Giderilmesi İçin Kararı Alanlar ile Kararı Hayata Geçirenler Arasındaki Mesafenin Azaltılması:* Kararların alınması ve uygulanması arasındaki mesafenin azaltılması, süreçlerin daha hızlı ve etkili bir şekilde ilerlemesini sağlar.
- *Sahip Olunan Misyonun Açık Olması ve Bu Doğrultuda Bir Vizyon Edinilmesi:* Yerel yönetimlerin açık ve anlaşılır bir misyona sahip olması ve bu misyona uygun bir vizyon geliştirmesi, uzun vadeli hedeflere ulaşmada önemlidir.
- *Demokratik Bir Mekanizma Kurulması:* Tüm bu prensipler, demokratik bir mekanizmanın kurulması ile tamamlanır. Bu mekanizma, katılımcı, şeffaf ve hesap verebilir bir yönetim yapısını destekler ve pekiştirir (Kutlu, 2019, ss. 5-10).

Doğrudan vatandaş katılımı, bazı kesimler tarafından desteklenirken diğer kesimler tarafından eleştirilmektedir. Destekleyen görüşe göre, bu tür katılımın gelişmeye olanak tanıdığı, bireyleri geliştirdiği, eğitici etkisi olduğu, sorunların çözümüne katkı sağladığı, toplumu bütünleştirdiği, meşru olanı meşrulaştırdığı, hak ve özgürlükleri koruduğu, araçsal bir niteliği olduğu ve mantıklı olduğu savunulmaktadır. Eleştiren görüş ise bu tür katılımın doğru olmayan ve niteliksiz bir temele dayandığını, verimli olmadığını, tam olarak açıklığa kavuşmamış bir siyasi kavram olduğunu, ütopyik olduğunu, yapıcı olmadığını ve sistemler için tehlike oluşturabileceğini savunmaktadır. Doğrudan vatandaş katılımına farklı bir açıdan baktığımızda, Avrupa Kent Bilgi Ağı (2019) tarafından yapılan tanıma göre, yönetimlerin toplumu ilgilendiren kararları almadan önce, bu kararlardan etkilenecek veya ilgi duyan

vatandaşları karar alma sürecine dahil etmesi anlamını taşır. Bu süreç, bilgiye erişim, danışma ve aktif katılım gibi aşamalara ayrılmıştır. Bir siyasi veya idari sürece ilgi duymadan önce bilgi sahibi olmak mümkün değildir(Kutlu, 2019, s. 19). Bu nedenle, vatandaşların yönetim süreçleri hakkında bilgilendirilmesi ve kaynaklara erişebilmesi, doğrudan katılım için hayati önem taşır. Danışma ise, süreçler devam ederken vatandaşların o konu hakkındaki düşüncelerinin sorulmasını içerir. Toplumsal bir karar alınırken, vatandaşların fikirlerini beyan etmeleri veya bir seçim yapmaları beklenir. Aktif katılım ise doğrudan vatandaş katılımının en yüksek düzeyidir ve vatandaşların belirli mekanizmalar aracılığıyla karar verme süreçlerinde doğrudan rol almalarını sağlar(Dilfiruz, 2022, s. 68).

Doğrudan vatandaş katılımı konusunda önemli bir nokta da katılım modelleridir. Tanımlama ve sınıflandırmadan çok sayıda teoriye kadar, katılım modelleri üzerine genel bir fikir birliği bulunmamaktadır. Literatürdeki çeşitli modeller arasında en çok kabul görenlerden biri Uluslararası Vatandaş Katılım Birliği'nin tasarladığı Vatandaş Katılım Dizgesi'dir. Bu model, vatandaş katılımını beş temel seviyeye ayırarak açıklar(Dilfiruz, 2022, ss. 75-80). Vatandaş katılım modeli, beş temel seviyeden oluşur: 1. Bilgilendirme: Bu başlangıç seviyesi, vatandaşların mevcut sorunlar hakkında bilgi sahibi olmalarını ve çözüm önerileriyle ilgili doğru ve net bilgilere erişebilmelerini içerir. 2. Danışma: İkinci seviye, karar alma sürecinde vatandaşlara sorular sorulması ve geri bildirim alınmasıyla karakterizedir. 3. Katılım (Dâhil olma): Üçüncü seviye, yönetim kademelerinin vatandaşların isteklerini ve arzularını anlamak için onlarla doğrudan çalışmasını ve etkin çözümler üretmesini içerir. 4. İş birliği: Dördüncü seviye, siyasi veya idari karar alma süreçlerinin her aşamasında vatandaşların yer almasını ve çözümlerde vatandaş tercihlerinin uygulanmasını sağlar. 5. Yetkilendirme: Son seviye olan yetkilendirme, karar alma sürecinin son aşamasında vatandaşın aktif bir rol oynamasını ve son sözün vatandaşlar tarafından söylenmesini ifade eder(Uçar Kocaoğlu, 2018, ss. 42–51).

2.2.1 Halkın Katılımının Avantajları ve Dezavantajları

Vatandaş katılımı, demokratik toplumların ve yönetimlerin temel taşıdır. Bu katılım, bireylerin kamusal işlere etkin bir şekilde katılması ve karar alma süreçlerine aktif olarak dahil olması anlamına gelir. Vatandaş katılımının farklı boyutları vardır. Nabatchi, bu boyutlardan bazılarını şu şekilde sıralar: Vatandaş katılımının önemi, Judith Innes ve David Booher tarafından beş temel amacıyla vurgulanmaktadır(Kutlu, 2019, s. 20). İlk olarak, karar vericilerin vatandaşların tercihlerini anlamaları ve bunları dikkate almaları gerekmektedir. Bu süreç, vatandaşların bilgilerinin karar alma süreçlerine entegre edilmesiyle devam eder, böylece daha etkili kararlar alınabilir. Adalet ve hakkaniyetin korunması, kararların toplumsal dengeyi

sağlayacak şekilde alınmasını gerektirir(Uçar Kocaoğlu, 2018, ss. 51–61). Ayrıca, kamu tarafından verilen kararların meşruiyetinin sağlanması toplumun güvenini artırır. Son olarak, kararların hukuki zeminde alınması ve kanuni gerekliliklerin yerine getirilmesi büyük önem taşır. Bu beş amaç, vatandaş katılımının sadece bir yönünü oluşturur(Yaman, 2017, ss. 156-160). Diğer yandan, vatandaşların kamu meseleleri hakkında bilinçlendirilmesi, mevcut veya olası sorunların belirlenmesi, anlaşmazlıkların çözümü, geri bildirim alınması ve veri toplama gibi süreçler de toplumun bilgi düzeyini artırır ve daha katılımcı bir yönetim anlayışının gelişmesine olanak tanır. Yeni çözüm yolları ve önerilerin geliştirilmesi, toplumun yenilikçi çözümlere ulaşmasına katkıda bulunurken, vatandaşların konuları ele alma ve birlikte çalışma yeteneklerinin geliştirilmesi de toplumun genel katılımını güçlendirir. Bu çok yönlü yaklaşım, toplumsal uyumu ve sürdürülebilir kalkınmayı destekler(Kutlu, 2019, s. 22).

Lukensmeyer ve Jacobson'a göre ise, vatandaş katılımının önemli faydaları şunlardır: vatandaş katılımı, demokratik toplumların vazgeçilmez bir ögesi olarak kabul edilmektedir. Bu süreç, vatandaşların eğitilmesi ve harekete geçirilmesi yoluyla toplumsal bilinçlenmeyi artırır ve aktif katılımı teşvik eder. Ayrıca, vatandaşlara devletin hareketlerine yön verme ve karar alma süreçlerine katılma imkanı tanıyarak demokratik süreçlerin güçlenmesine yardımcı olur. Kamu programlarına, personeline, uygulamalarına ve kurumlarına olan güvenin artması da toplumsal istikrarı destekler. Sonuç olarak, vatandaş katılımının çeşitli boyutları ve amaçları, demokratik süreçlerin etkinliğini artırarak toplumsal dengeyi sağlar. Bu nedenle, vatandaş katılımını teşvik etmek ve güçlendirmek, demokratik değerlerin korunması açısından büyük önem taşır. Vatandaş katılımı, demokratik süreçlerin temel bir unsuru olsa da Roberts tarafından belirtilen bazı dezavantajları da bulunmaktadır. Bu dezavantajlar şu başlıklar altında ele alınabilir: Doğrudan katılım, demokratik süreçlerde önemli bir rol oynamasına rağmen, çeşitli zorluklar içermektedir. İlk olarak, doğrudan katılım, geniş çaplı yüz yüze etkileşim gerektirir ki bu, günümüz koşullarında ölçek bakımından sıkça zorlayıcıdır. Ayrıca, doğrudan demokraside etnik, dinsel veya diğer azınlık gruplarının katılımı belirsizlikler içerebilir, bu da bazı grupların seslerinin duyulmamasına veya görmezden gelinmesine neden olabilir. Teknoloji ve uzmanlık gereksinimi de katılımcıların bilgi seviyesi ve teknik becerilerine bağlı olarak bu sürecin etkinliğini etkileyebilir(Bingöl, 2021, ss. 1251-1255). Özellikle kriz dönemlerinde hızlı karar alma ihtiyacı, doğrudan katılım tekniklerinin kullanımını zorlaştırabilir, bu da karar alma sürecini yavaşlatabilir ve etkin tepki verme yeteneğini azaltabilir. Son olarak, doğrudan katılım, katılımcıların bireysel veya grup çıkarlarına odaklanmaları nedeniyle kamu yararını yeterince yansıtmama riski taşır. Bu faktörler, doğrudan katılımın demokratik değerleri desteklemedeki

potansiyel sınırlılıklarını ortaya koymaktadır. Sonuç olarak, vatandaş katılımının önemli bir aracı olmasına rağmen, belirli dezavantajları da bulunmaktadır. Bu dezavantajlar, katılım süreçlerinin etkinliğini ve verimliliğini etkileyebilir ve dikkate alınması gereken önemli faktörlerdir(Uçar Kocaoğlu, 2018, ss. 42–43).

3. Katılım Düzeyleri

Yerel katılım, toplumdaki bireylerin kendi yönetim organlarını seçmekle kalmayıp, aynı zamanda bu organların hizmet sunumuna da etki etmelerini içerir. Yerel katılım, çeşitli unsurlar tarafından etkilenir. Bu unsurları anlamak, doğrudan vatandaş katılımının yerel yönetimler üzerindeki etkisini anlamak için önemlidir. Katılımın etkisi, alınan kararların sadece bireylere veya belirli bir gruba değil, tüm topluma fayda sağlayacak şekilde değerlendirilmesine olanak tanır. Ayrıca, katılım yöneticilerle yönetilenler arasında güven duygusunu artırarak toplumsal sermayenin gelişimine katkıda bulunur(Aydın, 2019, s.400).

3.1 Yerel Katılım

Yerel katılımın önemi, vatandaşların kendi yaşadıkları bölgelerdeki karar alma süreçlerine etkin bir şekilde katılması ve bu süreçlerde söz sahibi olmalarıdır. Yerel yönetimler, vatandaşların günlük yaşamlarını doğrudan etkileyen birçok konuda kararlar alırken, vatandaşların bu kararlara katkıda bulunması ve bu süreçlerde aktif rol oynaması hayati önem taşır(Dilfiruz, 2022, s. 67)Yerel katılım, toplumdaki bireylerin kendi yönetim organlarını seçmekle kalmayıp, aynı zamanda bu organların hizmet sunumuna da etki etmelerini içerir. Bu kavram, ortak yönetim, birlikte oluşturma, paydaş odaklılık ve demokratik yönetim gibi bir dizi ilkeye sıkı sıkıya bağlıdır. Yerel yönetimlere olan bireysel katılım ise, halkın sadece temsilcilerini seçmekle kalmayıp, aynı zamanda karar alma süreçlerine ve kaynakların kullanımına doğrudan katılması gerektiği anlamına gelir(M. Yaman & Küçükşen, 2018, ss. 250–259). Bilgilendirme, danışma ve dahil olma gibi katılım seviyeleri, yerel yönetimlerde ne zaman katılımın gerektiği konusunda bir fikir edinilmesini sağlar. Yerel katılımın gerçekleşebileceği zamanlar şunlara bağlıdır: sorunların tanımlanması, çözüm önerilerinin belirlenmesi, bu öneriler arasından bir seçimin yapılması, seçilen çözümün uygulanması ve uygulanan çözümün değerlendirilmesi(Şehitoğlu & Çarkçı, 2022, ss. 245–250).

Yerel katılım, çeşitli unsurlar tarafından etkilenir. Bu unsurları anlamak, doğrudan vatandaş katılımının yerel yönetimler üzerindeki etkisini anlamak için önemlidir. Bu unsurlar dört ana grupta toplanabilir: 1.İdari ve politik ortam: Mevzuat, yerel yönetimin büyüklüğü, siyasi sistem ve kültür gibi faktörler bu gruba dahildir. Bu unsurlar, yerel katılımın ne şekilde

gerçekleşeceğini belirler. 2.Tetikleyici unsurlar: Doğrudan katılımın sebepleri ve kim tarafından düzenlendiği bu grupta yer alır. Bu unsurlar, katılımı tetikleyen faktörleri içerir. 3. Katılımın tasarlanması: Genel amaçlar ve özel hedefler doğrultusunda katılımın planlanması bu gruba dahildir. Bu unsurlar, katılımın nasıl düzenleneceğini ve hangi amaçlara hizmet edeceğini belirler. 4.Sonuçların değerlendirilmesi: Yerelde gerçekleşen doğrudan vatandaş katılımının sonuçlarının değerlendirilmesi önemlidir. Bu unsurlar, katılımın etkinliğini değerlendirmek ve gelecekteki katılım süreçlerini şekillendirmek için kullanılır(V. Yılmaz & Telsaç, 2021, ss. 235–236).

Katılımın etkisi, alınan kararların sadece bireylere veya belirli bir gruba değil, tüm topluma fayda sağlayacak şekilde değerlendirilmesine olanak tanır. Ayrıca, katılım yöneticilerle yönetilenler arasında güven duygusunu artırarak toplumsal sermayenin gelişimine katkıda bulunur(Akay, 2016, ss. 4-14). Yerel katılım sürecinde önemli bir kavram olan "kapasite", bir organizasyonun kuruluş amacını gerçekleştirme ve sürekliliğini sağlama yeteneğini ifade eder. Kapasite, mevcut organizasyonun hedeflerini ne ölçüde başarıyla gerçekleştirdiğini ve güçlendirme gibi yöntemlerle nasıl artırılabilirliğini belirlemek için kullanılan bir ölçümdür(Aydın, 2019, ss. 399-403).

3.2 Merkezi Düzeyde Katılım

Ülkenin ana yönetim merkezi olan merkezi hükümet, bütünlük yönetim anlayışıyla ülkenin her bölgesine eşit ve etkin hizmet götürmek için faaliyet gösterir. Ancak, merkezi yönetim ve oluşturduğu siyasi alan, yerel düzeyden daha elit, maliyetli ve sıradan bir birey için ulaşılması zor bir alan olarak algılanabilir. Bu bağlamda, siyasi katılım süreçlerini incelediğimizde, farklı toplumsal kesimlerin merkezi yönetimin aldığı kararlara etki etme, müdahale etme veya değiştirme çabalarının öne çıktığını görürüz. Merkezi düzeyde siyasi katılım, toplumun ve yönetimin işleyişini etkileyen kararların oluşum sürecine halkın aktif katılımını içerir. Merkezi düzeydeki katılımın temel amacı, demokrasinin işleyişine katkıda bulunmanın yanı sıra, halkın kendilerini doğrudan ilgilendiren konularla ilgili alınan kararlara etkin bir şekilde katılmasını sağlayarak bu kararların tüm toplum kesimlerinin ortak kararı haline gelmesini sağlamaktır(Aydın, 2019, ss. 395-403).

4. Yerel Siyaset ve Vatandaş Katılım Stratejileri

Yerelde halk katılımı, bireylerin kendilerini etkileyen fiziksel çevreler, programlar ve kurumlar düzeyinde alınan kararlara katılmalarını veya belirli bir çevrenin tasarlanması ve planlanmasında iş birliği yapmalarını ifade eder(Bingöl, 2021, ss. 1251-1255). Demokrasiyi

yerel düzeyde gerçekleştirmek için öncelikle yerel özerklik sağlanmalıdır. Bu, mikro düzeydeki bireylerin yönetim süreçlerine katılımını ve karar alma, uygulama ve denetleme süreçlerinde etkin rol almalarını içerir. Bu şekilde, demokratik süreçler yerel düzeyde gerçekleştirilir ve yerel topluluklar kendi işlerini yönetme konusunda daha fazla yetkiye sahip olurlar(Şehitoğlu & Çarkçı, 2022, ss. 255-258).

Yerel yönetimlerde katılım, Anayasa tarafından güvence altına alınmış bir dizi faaliyeti içerir. Bu, yerel bölgede yaşamaktan kaynaklanan oy kullanma faaliyetinden başlayarak, yerel meclis toplantılarına katılma, yerel seçilmiş iktidarın faaliyetlerini takip etme ve denetleme, ihtiyaç durumunda dilekçe hakkını kullanma gibi pratikleri içerir. Türkiye örneğinde, meclis toplantılarının gündeminin önceden belirlenerek ilan edilmesi ve toplantıların halka açık bir şekilde gerçekleştirilmesi, alınan kararların askıya asılması gibi uygulamalar, yerel yönetimlerde halk katılımını teşvik etmeye yönelik önemli adımlardır. Ayrıca, kent konseylerinin kurulması, yerel yönetimlerde ihtisas komisyonlarının oluşturulması, stratejik planların hazırlanması ve yasalar gereği yeni düzenlemeler için yereldeki sivil toplum örgütleri, meslek odaları ve üniversitelerin görüşlerinin alınması da halk katılımının merkezi ve yerel yönetimlerce teşvik edildiğini göstermektedir(Aydın, 2019, ss. 395-403).

Halk katılımının pratikte gerçekleştirilmesinde iki temel yöntem vardır: geleneksel katılım yöntemleri ve modern katılım yöntemleri. Siyasal katılımın uygulanmasında öne çıkan ilk ve önemli uygulama yöntemi, geleneksel katılım yöntemleri olan seçimler, halk oylaması ve referandum yöntemleridir(Kırışık & Sezer, 2006, ss. 26-30). Seçimler, katılım pratiği olarak ortaya çıkar ve merkezi iktidarı belirlemenin yanı sıra demokratik bir şekilde kurulmuş organizasyonlarda üye olan bireylerin yönetim yetkisini kullanacak kişileri belirlediği uygulamalardır. Bireyler, siyasi hayata daha az çaba harcayarak katılabilirler. Özellikle yerel seçimler, yerel meclislerde tikel toplulukların temsil edilme oranına göre katılımlarıyla demokratik yönetim anlayışının tüm kesimlerce kabul edilmesini sağlar(M. Yaman & Küçükşen, 2018, ss. 253–259). Günümüzde, yerel yönetimler siyasal rejimlerin ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Merkezi yönetimin alternatifi olarak düşünülme de yerel yönetimler bireye en yakın birim olarak, yerel ihtiyaç ve isteklerin yerinde tespit edilmesi açısından önemlidir. Bu nedenle, merkezi yönetimin yanında yer alması gereken bir yönetim kademesi olarak ortaya çıkmıştır. Yerel yönetimler, halkın yerel nitelikteki ihtiyaçlarını karşılama konusunda etkinlik ve verimliliği artırırken aynı zamanda temsil ve katılımın demokratik bir toplumun oluşmasına katkı sağlayan önemli bir araçtır(Aydın, 2019, ss. 395-403).

4.1 Geleneksel Katılma Yöntemleri

Bir bölgede seçim yapılmadan yerel yönetim kurulması, bu yapıyı yerel yönetim olmaktan çıkararak merkezi yönetimin uzantısı haline getirebilir. Dolayısıyla, yerel demokrasiyi güçlendirmek için ilk adım, yerel veya bölgesel toplulukların, o bölgede yaşayan bireyler tarafından seçilen organlar aracılığıyla yönetilmesini sağlamaktır(Özkan, 2021, ss. 3-8). Yerel bilinç ve kimliğin geliştirilmesiyle birlikte kentsel yaşam kavramının oluşturulması sürecinde, sosyal, ekonomik ve kültürel konuların paylaşılması ve ortak noktaların oluşturulması için yapılan yaratıcı tartışmada yerel halkın belirleyici olması, demokrasinin gerçekleşmesine ve demokratik toplum yapısına ulaşılmasına katkı sağlar(Dilfiruz, 2022, ss. 45-50). Tüm yerel halk kesimlerinin bu yapıcı tartışmaya katılması, çözümlerin oluşturulmasında bireylerin seslerini duyurmasını ve katkı sağlamasını sağlar, böylece yüksek katılımlı kararların alınmasına imkân tanır. Katılımın sağlanmasıyla birlikte alınan kararların pratiğe dönüştürülmesinde yerel halkın aktif katılımı, sunulan hizmetin kalitesini artırır(Aydın, 2019, ss. 399-401).

Referandum yoluyla katılım; İktidarın uygulamaya koyacağı bir kararın halk tarafından benimsenmesini sağlamak için tercih ettiği bir yöntem referandumdur. Bu yöntem, özellikle çözümü zor ve riskli durumlarda iktidarın kullanabileceği bir araç olarak öne çıkar. Referandum, iktidarın halkın kararını önemseyerek onayını almaya çalıştığı bir süreçtir. Pratikte gerçekleşmesi için iktidarın referandum sonucunu kabul etmesi ve uygulamaya koyması gerekmektedir. Bu yöntemin temel amacı, alternatif yollar ve uygulamalar arasından hangisinin tercih edileceğine halkın karar vermesine olanak tanımaktır(Uçar Kocaoğlu, 2018, ss. 51-61).

4.2 Modern Katılma Yöntemleri

Geleneksel katılım yöntemlerine ek olarak, gelişen teknoloji ve düşünce sistemleri modern katılım yöntemlerinin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bu değişim, katılan bireylere daha fazla çeşitlilik ve etkinlik sağlama potansiyeline sahiptir. Ayrıca, modern katılım yöntemleri bireylere katılım sürecinde kolaylık sağlamaktadır(Kutlu, 2019, ss.7-15).

Elektronik yollarla katılım; Elektronik katılım olgusu, e-devlet kavramı içinde değerlendirilmekte ve internet teknolojisinin yönetimde kullanılmasıyla birlikte giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Günümüzde birçok yerel ve merkezi yönetim, vatandaşlara elektronik yollarla katılma imkânı sunan yapıları hayata geçirmektedir. Bu sistemlerin amaçları arasında demokratik, kolay, şeffaf ve ulaşılabilir bir yerel yönetim anlayışını pratikte gerçekleştirmek bulunmaktadır. Bu sistemlerin uygulanmasıyla birlikte, yerel halk bilgiye daha

hızlı bir şekilde ulaşmakta, yerel konular hakkında bilgi sahibi olmakta ve problem alanlarıyla ilgili etkileşime geçmekte zorlanmamaktadır. Ayrıca, ortak sorunların daha kolay çözülebilmesi için organize olma imkanı da artmaktadır (Aydın, 2019, ss. 400-403).

Yerel meclis toplantıları yoluyla katılım; Türkiye'de yürürlükte olan 5393 Sayılı Belediye Kanunu'nun 13. maddesi, belirli bir belediye sınırları içinde yaşayan her bireyin belediyenin sağladığı hizmetlere katılma, bu hizmetlerin yönetimine katılma ve bu konularla ilgili bilgi edinme hakkına sahip olduğunu belirtmektedir. Bu maddeye göre, her bireyin belediye karar ve hizmetlerine katılma, belediye faaliyetleri hakkında bilgi edinme ve belediye idaresinin sunduğu yardımlardan yararlanma hakkı bulunmaktadır. Bu haklar, insan onurunu zedelemeyecek koşullarda sunulmalıdır. Belirtilen maddeyle birlikte, belediyenin sınırları içinde yaşayan her bireyin belediye meclisinin toplantılarına katılma hakkı da vurgulanmaktadır. Bu hak, belediyenin veya meclisin yetkisinde herhangi bir kısıtlama getirmez ve meclis toplantılarına katılan vatandaşların soruları, görüşleri ve eğilimleri alınan kararları etkileyebilir.

Kamuoyu araştırma yöntemleriyle katılım; Bir yerel yönetim, aldığı kararlar sonucunda şekillenen yerel hizmetlerin yerel halk tarafından ne ölçüde benimsendiğini değerlendirmek için bilgi toplama ihtiyacı duymaktadır. Bu amaca yönelik olarak gerçekleştirilen çalışmalara "kamuoyu araştırması" adı verilmektedir. Bu tür araştırmalar, bölgenin demografik yapısını yansıtmaya beklenen örneklem üzerinden yapılan görüşmeler, anketler gibi yöntemlerle halkın araştırılan konu hakkındaki tutum ve davranışlarını belirlemeyi amaçlar (Aydın, 2019, ss. 395-403).

Kamuoyu araştırmalarının yerel demokrasi açısından önemi, araştırma yapılan bölgedeki bireylerin beklentilerini, taleplerini anlamak ve değerlendirmektir. Bu sayede alınacak kararlarda vatandaşların görüşleri dikkate alınabilir ve katılımcı bir yönetim anlayışı sağlanabilir. Türkiye'de, 5393 Sayılı Yeni Belediye Kanunu'nun 15. Maddesi ile belirli bir belediye sınırları içinde yaşayan bireylerin hizmetlerle ilgili düşünce ve görüşlerinin öğrenilmesi amacıyla kamuoyu araştırması yapılabilmesine olanak tanınmaktadır (Yaman, 2017, s. 247).

4.3 Yerel Yönetimlerde Katılım

Yerelde halk katılımı, bireylerin kendilerini etkileyen fiziksel çevreler, programlar ve kurumlar düzeyinde alınan kararlara katılmalarını veya belirli bir çevrenin tasarlanması ve planlanmasında iş birliği yapmalarını ifade eder. Demokrasiyi yerel düzeyde gerçekleştirmek

için öncelikle yerel özerklik sağlanmalıdır(Şehitoğlu & Çarkçı, 2022, ss. 255-260). Bu, mikro düzeydeki bireylerin yönetim süreçlerine katılımını ve karar alma, uygulama ve denetleme süreçlerinde etkin rol almalarını içerir. Bu şekilde, demokratik süreçler yerel düzeyde gerçekleştirilir ve yerel topluluklar kendi işlerini yönetme konusunda daha fazla yetkiye sahip olurlar(Poyraz, 2017, ss. 136–146).

Yerel yönetimlerde katılım, Anayasa tarafından güvence altına alınmış bir dizi faaliyeti içerir. Bu, yerel bölgede yaşamaktan kaynaklanan oy kullanma faaliyetinden başlayarak, yerel meclis toplantılarına katılma, yerel seçilmiş iktidarın faaliyetlerini takip etme ve denetleme, ihtiyaç durumunda dilekçe hakkını kullanma gibi pratikleri içerir(Kırışık & Sezer, 2006, ss. 17-30). Türkiye örneğinde, meclis toplantılarının gündeminin önceden belirlenerek ilan edilmesi ve toplantıların halka açık bir şekilde gerçekleştirilmesi, alınan kararların askıya asılması gibi uygulamalar, yerel yönetimlerde halk katılımını teşvik etmeye yönelik önemli adımlardır. Ayrıca, kent konseylerinin kurulması, yerel yönetimlerde ihtisas komisyonlarının oluşturulması, stratejik planların hazırlanması ve yasalar gereği yeni düzenlemeler için yereldeki sivil toplum örgütleri, meslek odaları ve üniversitelerin görüşlerinin alınması da halk katılımının merkezi ve yerel yönetimlerce teşvik edildiğini göstermektedir(Mengi, 1997, ss. 42–52).

Halk katılımının pratikte gerçekleştirilmesinde iki temel yöntem vardır: geleneksel katılım yöntemleri ve modern katılım yöntemleri. Siyasal katılımın uygulanmasında öne çıkan ilk ve önemli uygulama yöntemi, geleneksel katılım yöntemleri olan seçimler, halk oylaması ve referandum yöntemleridir(Kırışık & Sezer, 2006, ss. 18-30). Seçimler, katılım pratiği olarak ortaya çıkar ve merkezi iktidarı belirlemenin yanı sıra demokratik bir şekilde kurulmuş organizasyonlarda üye olan bireylerin yönetim yetkisini kullanacak kişileri belirlediği uygulamalardır. Bireyler, siyasi hayata daha az çaba harcayarak katılabilirler. Özellikle yerel seçimler, yerel meclislerde tikel toplulukların temsil edilme oranına göre katılımlarıyla demokratik yönetim anlayışının tüm kesimlerce kabul edilmesini sağlar. Günümüzde, yerel yönetimler siyasal rejimlerin ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Merkezi yönetimin alternatifi olarak düşünülmesi de yerel yönetimler bireye en yakın birim olarak, yerel ihtiyaç ve isteklerin yerinde tespit edilmesi açısından önemlidir. Bu nedenle, merkezi yönetimin yanında yer alması gereken bir yönetim kademesi olarak ortaya çıkmıştır. Yerel yönetimler, halkın yerel nitelikteki ihtiyaçlarını karşılama konusunda etkinlik ve verimliliği artırırken aynı zamanda temsil ve katılımın demokratik bir toplumun oluşmasına katkı sağlayan önemli bir araçtır(Poyraz, 2017, ss. 136-146).

Türkiye'de Vatandaş Katılım Yöntemleri Detayları

Katılım Yöntemleri	Geleneksel Yöntemler	Dijital Yöntemler
Halk Toplantıları	Var	Yok
Referandumlar	Var	Yok
Konsey Katılımı	Var	Yok
E-Oylama	Yok	Var
Çevrimiçi Forumlar	Yok	Var
Dijital Anketler	Yok	Var

Tablo 2.1 Türkiye'de vatandaş katılımı yöntemleri

5. Yerel Yönetimler Kavramı

Yerel yönetim, bir yerel topluluğun özerk bir şekilde örgütlendiği ve karar organlarının doğrudan halk tarafından seçildiği demokratik bir yönetim kademesi olarak tanımlanır. Bu tanım, merkezi yönetimin dışında, yerel halkın ortak ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla oluşturulan kamusal örgütlenme modelini ifade eder (A. Yıldırım, 2021, ss. 71–82). Yerel yönetimler, belirli ihtiyaçlara cevap vermek ve toplumun tarihsel gelişimine paralel olarak ortaya çıkan yönetim yapılarıdır. Bu yapılar, siyasi, toplumsal ve idari nitelikler taşıyan faktörler doğrultusunda gelişir ve ihtiyaçları karşılar (Güngör & Kutlu, 2018, ss. 310–316).

Yerel yönetimler, insanların doğası gereği topluluklar halinde yaşamalarının bir sonucu olarak ortaya çıkmış sosyal kurumlardır. Yerel ihtiyaçların karşılanması için gerekli olan işlerin yapılması zorunluluğu, tarihsel gelenekler, siyasi, ekonomik ve toplumsal örgütlenme gereklilikleriyle yerel yönetimlerin varlık nedenlerini oluşturur. Yerel yönetimler, kamu yararı ilkesi ve kamu hizmeti anlayışı doğrultusunda, demokratik, çoğulcu ve insan haklarına dayalı yöntemlerle örgütlenmiş organlar ve işleyişler aracılığıyla bu işlevlerini yerine getirirler (Akay, 2016, ss. 4–14).

5.1 Türkiye'de Yerel Yönetim Birimleri

Türkiye'de yerel yönetim birimleri; belediyeler, il özel idareleri ve köy yönetimleri olarak tanımlanmıştır. Tüm yerel idarelerin temel özelliği, buldukları yerleşim yeri veya bölgeyle ilgili olmaları ve aldıkları her türlü kararın ve uyguladıkları her eylemin o yere ait olmasıdır (Kırışık & Sezer, 2006, ss. 5–10). Bu kuruluşlarla ilgili olarak Türkiye'de yürürlükte olan yasalar; 5393 sayılı Belediyeler Kanunu, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu, 5355 sayılı Mahalli İdari Birlikler Kanunu ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'dur. Ayrıca, 6

Aralık 2012'de Resmi Gazetede yayınlanan 6360 sayılı Büyükşehir Kanununda yapılan değişiklikler, yukarıda belirtilen kanunları da etkileyen düzenlemeler getirmiştir(Poyraz, 2017, ss. 136–146).

5.1.1 Belediyeler

Belediyeler, yerel ihtiyaçları karşılamak için oluşturulan mekanizmalardır ve genel olarak dünyada en yakın yönetim birimleri olarak kabul edilirler. Bu yapılar, sundukları kamu hizmetleri ve sahip oldukları görev ve yetkiler bakımından bir ülkenin çağdaş demokrasi rejimi için büyük önem taşır(Arıkboğa, 2007, ss. 40–72). Belediyelerin sağladığı hizmetler, insan yaşamını doğrudan etkileyen düzenlemeler içerdiği için, bu mekanizmaların toplumsal yaşamdaki önemi büyüktür. Bu nedenle, belediyeler diğer yönetim mekanizmalarından daha önceliklidir, çünkü halka en yakın olanlar oldukları için demokratik potansiyelleri daha yüksektir(Mengi, 1997, ss. 50–52).

5393 sayılı Belediye Kanunu, belediyelerin görev ve sorumluluklarını belirleme ve sınırlama konusunda 1580 sayılı kanunda benimsenmeyen bir yöntemi benimsemiştir. İlk olarak kabul edildiğinde, bu kanun karma bir yaklaşımı benimsemişti. Bu çerçevede, kanun hem belediyenin hizmet alanlarını belirtmekte hem de belediyeleri çağdaş yaklaşımlara uyumlu bir şekilde mahalli nitelikteki hizmetlerde genel yetkili olarak kabul etmektedir. Bu nedenle, 5393 sayılı kanun, belediyelerin sadece belirli görevlerle sınırlı olmadığını, aynı zamanda mahalli nitelikteki diğer hizmetleri de yapma veya yaptırma yetkisine sahip olduklarını ifade etmektedir(Kırışık & Sezer, 2006, ss. 25–30).

Türkiye'deki belediye yönetimi, üç organ üzerinden gerçekleşmektedir: belediye meclisi, belediye encümeni ve belediye başkanı. Belediye meclisi, belediyenin en önemli karar organıdır ve üyeleri beş yılda bir nispi temsil yöntemiyle doğrudan halk tarafından seçilir. Meclis üye sayısı, belediyenin büyüklüğüne ve nüfusuna bağlı olarak değişebilir. Belediye encümeni ise belediyenin ikinci önemli karar organıdır ve danışma görevi de üstlenir. Encümen üyeleri, belediye başkanı tarafından atanır. Belediye başkanı ise belediyenin en üst düzeydeki yöneticisi ve tüzel kişiliğini temsil eder. Seçmenler tarafından siyasi partilerin veya bağımsız adayların katılımıyla gerçekleştirilen seçimlerde çoğunluk sistemiyle belediye başkanı seçilir(Mengi, 1997, s.52).

5.1.2 Büyükşehir Belediyeleri

Anakent (metropol) ölçeğinde kurulan yerel yönetimler, artan ve büyüyen kentsel sorunların daha etkili bir şekilde çözülmesini hedefler. Bu tür yönetim örgütleri genellikle

metropolitan yönetim veya anakent yönetimi gibi isimlerle anılır ve klasik kentsel yönetimlerden farklı niteliklere sahiptir(Kırışık & Sezer, 2006, ss. 27-30). Bu yönetim yapıları, toplumların gelişmişlik süreçlerine bağlı olarak farklı zamanlarda ortaya çıkmış ve ülkelerin koşullarına, önceliklerine ve beklentilerine göre değişen bir gelişim süreci izlemiştir. Büyükşehir belediyeleri ile ilçe belediyelerinin yetki ve görevleri, 5216 sayılı Kanun'da liste usulüyle belirtilmiştir. Bu düzenlemenin amacı, büyükşehir ve ilçe belediyeleri arasında potansiyel yetki ve görev çatışmalarını önlemektir(Ertaş, 2016, ss. 87–90).

Türkiye'deki Büyükşehir belediye kanununa göre belediye yönetimi, üç organdan oluşmaktadır: büyükşehir belediye meclisi, büyükşehir belediye encümeni ve büyükşehir belediye başkanı. 5216 sayılı Kanun'un 12 ve 14. maddelerinde düzenlenen yasaya göre meclis, büyükşehir belediyesinin karar organıdır. Meclis üyeleri, diğer ilçe belediye başkanlarından oluşurken, diğer ilçe belediye meclisi üyelerinin beşte biri tarafından seçilen temsilcilerle tamamlanır. Meclisin başkanı ise büyükşehir belediye başkanıdır(Ertaş, 2016, ss. 87–95).

Büyükşehir belediye encümeni, büyükşehir belediyelerinin ikinci önemli karar organıdır. Bu organın üyeleri, seçimle gelen ve büyükşehir belediye meclisi üyeleri içinden gizli oyla seçilen beş kişiden oluşur. Ülkemizdeki 5216 sayılı Kanun'un 17. Maddesi ile düzenlenen büyükşehir belediye başkanı, büyükşehirin en üst yetkilisi ve tüzel kişiliğin temsilcisidir. Belediye başkanı, büyükşehir belediye sınırları içindeki seçmenler tarafından beş yıl süreyle seçilir(Aydın, 2019, ss. 110–113).

5.1.3 İl Özel İdareleri

5302 sayılı kanuna göre, İl Özel İdareleri, il halkının yerel ve ortak ihtiyaçlarını gidermek amacıyla kurulan ve yönetim organları halk tarafından seçilen, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişileridir. İdarelerin yetki ve görev alanları tüm il sınırlarını kapsar ve bu nedenle, belediyelerden daha geniş alanlara kamu hizmeti sunmak amacıyla kurulmuşlardır(Kırışık & Sezer, 2006, ss. 10-15). İl özel yönetimlerinin görevleri 5302 sayılı yasada belirtilmiştir ve bu görevlerin genel niteliği 'yerel ve ortak' (mahalli ve müşterek) bir özelliğe sahiptir. İl özel yönetimlerinin yerine getirmesi gereken görevler arasında gençlik ve spor, sağlık, tarım, ticaret ve sanayi; sosyal hizmetler ve yardımlar, iskân ve bayındırlık, ilin çevre düzeni planı, toprağın korunması, çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtları, ilk ve orta öğretim kurumlarının bina yapımı, bakımı ve onarımı gibi konular yer almaktadır(Çetin, 2009, ss. 10–15).

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'na göre, İl özel idaresinin organları; İl genel meclisi, İl encümeni ve Vali olarak belirlenmiştir. İl genel meclisi, il özel idaresinin karar organı olup, il içindeki seçmenler tarafından seçilmiş kişilerden oluşur. Bu seçilmiş üyeler, her ilçe adına seçilir ve ildeki ilçe sayısına ve nüfus oranlarına göre değişiklik gösterebilir. Meclis, il özel idaresi için doğrudan halk tarafından seçilen tek yapıdır. Vali ise il özel idaresinin en üst yetkilisi ve tüzel kişiliğinin temsilcisidir(Kırışık & Sezer, 2006, ss. 15-20). Ancak, AB uyum süreci kapsamında yapılan çalışmalarla valilik konumu da değişikliklere uğramıştır. Yeni yasa ile il genel meclisinin başkanının vali olduğu eski uygulama sona ermiş ve başkanlık, meclisin kendi üyeleri içinden seçilmesine karar verilmiştir. Bu değişiklikte birlikte, il özel idaresinde valinin geniş yetkileri kısılarak, bu yetkilerin seçilmişlere verilmesi sağlanmıştır(Akdoğan, 2008, ss. 10–15).

5.1.4 Köy

Köy yönetimleri, yerel yönetim sistemi içinde en eski birimlerden biri olmasına rağmen, genellikle en çok ihmal edilenler arasında yer almaktadır. Köy yönetimlerinin tüzel kişiliğe sahip olmaları Cumhuriyet dönemiyle gerçekleşmiştir. Ülkemizde 442 sayılı yasa, köylerin görevlerini detaylı bir şekilde düzenlemiş ve görevleri 'zorunlu' ve 'isteğe bağlı' olmak üzere iki kategoride sıralamıştır. Ancak, yeni büyükşehir yasası köy birimlerini de etkileyerek, yeni yasaya göre 30 ildeki köy birimleri tüzel kişiliklerini kaybederek ilçenin mahalleleri haline dönüştürülmüştür. Bu nedenle, 2012 yılı itibariyle Türkiye'de 35 binden fazla köy yönetimi bulunurken, yeni yasa ile 16 bin 62'sinin kapatılmasıyla köy yönetimlerinde yüzde 47'lik bir düşüş yaşanmıştır. Ayrıca, köy statüsü kaldırılan yerler artık büyükşehir belediyelerinin yönetimi altına girdikleri için emlak vergisi, harç, katılım payı ve vergi ödeme gibi yükümlülüklerle karşı karşıya kalmışlardır(Aydın, 2019, s. 402).

Türkiye'deki köy idari sistemi, Köy Derneği, Köy İhtiyar Meclisi ve Köy Muhtarı olmak üzere üç ana organ üzerine kurulmuştur. Köy kanununa göre, köy muhtarı ve ihtiyar meclisi üyelerini seçmeye yetkili olan erkek ve kadın seçmen topluluğuna "Köy Derneği" adı verilir. Köy Derneği, köylü seçmenlerden oluşan bir organ olarak düzenlenmiş olup, köy işlerinin karara bağlanacağı bir forum olarak kabul edilir. Köy İhtiyar Meclisi, köy yönetiminin merkezi bir organdır ve yürütme, denetleme ve karar alma yetkisine sahiptir. Meclis, köy halkı tarafından seçilen üyeler ile köyde bulunan okul müdürü ve köy imamı gibi tabii üyelerden oluşur. Köy Muhtarı, köy idaresinin en üst yetkili yürütme organı ve devletin köydeki temsilcisidir. Köy muhtarı, köy halkı tarafından çoğunluk sistemiyle seçilir ve görev süresi 5 yıldır. Muhtarlar siyasi partiler tarafından aday gösterilemezler(Mengi, 1997, ss. 40-42).

6. Stratejik Yönetim

Günümüzde, demokratikleşmenin ve yerel kalkınmanın önemli bir unsuru olarak kabul edilen katılım, sadece yasal düzenlemelerle sınırlı bir olgu olarak görülmemektedir. Ülkemizde yerel yönetim yasaları, AB ve Dünya Bankası'nın önerileri doğrultusunda şekillenen kalkınma planları çerçevesinde hayata geçirilmiştir. Bu yasalarla kurulan Kent Konseyleri gibi yapılar, toplumsal diyalog, katılım, hesap verebilirlik ve vatandaş memnuniyeti gibi hedefleri gerçekleştirmeye yönelik önemli bir rol üstlenmektedir.

6.1 Yerel Yönetimlerde Stratejik Yönetim Yaklaşımları

Yerel yönetimler, topluma en yakın idari birimler olmaları sebebiyle büyük önem taşırlar. Ancak günümüzde, diğer alanlarda olduğu gibi, yerel yönetimler de çeşitli değişimlere maruz kalmaktadır. Bu değişim sürecinin, yerel yönetimleri hangi yönetim anlayışına doğru zorladığı ilk olarak sorgulanması gereken konudur(Akay, 2016, ss. 4-10). Bu soruya verilebilecek ilk yanıt, mevcut dönemin yerel yönetimleri için şeffaf, katılımcı, hesap verebilir ve etkin hizmet sunan, dinamik kurumlar olma gerekliliğini vurgulamasıdır. Ayrıca, yerel yönetimlerin böyle bir performansı sergileyebilmesinin temel şartı katılımcılığın daha etkin ve yaygın hale getirilmesidir. Günümüzde, demokratikleşmenin ve yerel kalkınmanın önemli bir unsuru olarak kabul edilen katılım, sadece yasal düzenlemelerle sınırlı bir olgu olarak görülmemektedir(Erdoğan, 2019, s.10).

Ülkemizin Avrupa Konseyi'nin "Yerel Yönetimlerde Özerklik Şartı"na taraf olmasıyla birlikte, merkezi yönetimden bağımsız olarak yerel yönetimlerin serbest karar alması ve uygulaması ile yerel düzeyde halkın katılımını sağlama imkanları ve kuralları belirlenmektedir(Uğurlu, 2011, ss. 153-159). Yerel yönetimlerde özerklik, kanunlarla belirlenen sınırlar içinde yerel yönetimlerin, kendi sorumlulukları ve organları aracılığıyla yerel nüfusun çıkarları doğrultusunda işleri düzenleme ve yönetme hak ve yeteneğini ifade eder. Türkiye tarafından 21 Kasım 1988'de imzalanan ve 1 Nisan 1993'te yürürlüğe giren "Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartnamesi", yerel yönetimlerin etkin karar alma ve bölgesel çıkarları daha iyi koruma amacını taşır(Bulut & Bimay, 2020, ss. 337-340). Bu doğrultuda, öncelikle yerel yönetim birimlerinin özellikle belediyelerinin siyasi etkilere maruz kalmadan hareket etmesini sağlayacak düzenlemeler yapılmalıdır. Bunun ardından, merkezi yönetimin idari vesayet denetimi altında yürüttüğü faaliyetlerin mümkün olduğunca azaltılması gerekmektedir. Bu yaklaşım, yerel yönetim birimlerinde kaynakların daha verimli kullanılmasını ve daha kaliteli, hızlı hizmet sunumunu sağlayan stratejik yönetim anlayışının önemli bir adımı olacaktır. Çoğulcu yönetimin gerçekleştirilmesine yönelik uygulamaların

yetersiz kalmasının temel nedeni, yönetimdeki katılım anlayışının belirsizliğidir(Güngör & Kutlu, 2018, ss. 310-316).

Türkiye'de yapılan mevzuat değişikliklerinin bile iç dinamiklerden etkilenmeden gerçekleşmediği görülmektedir. 2000'li yıllara gelindiğinde, kamu yönetimindeki reform çalışmaları önemli değişikliklere yol açmış olsa da bu değişiklikler genellikle uluslararası konjonktürün etkisi altında gerçekleşmiştir(Kırışık & Sezer, 2006, s. 25). Örneğin, 1980'lerde Türkiye'yi etkisi altına alan Dünya Bankası'nın yapısal uyarılama kredileri, IMF'nin standby anlaşmaları, Avrupa Birliği'nin Katılım Ortaklığı Belgeleri ve ilerleme raporları ve son olarak OECD'nin ekonomide devlet müdahalesini yeniden tanımlayan rolü, bu süreçte belirleyici olmuştur. Aynı şekilde, Türkiye'nin ABD ile Irak'a asker gönderme kararını içeren ve kamu sektörü reformunu tamamlamayı şart koşan 8,5 milyar dolarlık kredi anlaşması da bu süreçte önemli bir faktördür. Bu bağlamda, yönetimde çoğulculuğun güçlendirilmesi ve yerel dinamiklerin daha etkin bir şekilde dikkate alınması önemlidir. 5227 sayılı Kamu Yönetiminin Temel İlkeleri ve Yeniden Yapılandırılması Hakkında Kanun, yönetim anlayışında klasikten modern bir geçişin temelini atmaktadır. Temel amacı, katılımcı, şeffaf, hesap verebilir ve insan haklarına dayalı bir kamu yönetiminin oluşturulmasıdır. Bu çerçevede, kamu hizmetlerinin adil, hızlı, kaliteli, etkili ve verimli bir şekilde sunulması için merkezi ve yerel yönetimlerin görev, yetki ve sorumluluklarının çağdaş kamu yönetimi prensipleri doğrultusunda belirlenmesini hedeflemektedir. Kanun aynı zamanda, merkezi yönetim teşkilatının yeniden yapılandırılmasını ve kamu hizmetlerine ilişkin temel ilkeleri ve esasları düzenlemeyi amaçlamaktadır. Bununla birlikte, Kanun'un 43. maddesi, kamu kurum ve kuruluşlarının her seviyesindeki yöneticilerin görevlerini mevzuata, stratejik planlara, performans ölçütlerine ve kalite standartlarına uygun olarak yerine getirmelerini vurgulamaktadır. Bu hükümler, yönetişim odaklı bir yeniden yapılanma sürecini desteklemektedir(Akdoğan, 2008, ss. 9–15).

2007-2013 Dokuzuncu Kalkınma Planı, uluslararası gelişmeleri dikkate alarak hazırlanmış ve vizyonunu "istikrar içinde büyüyen, gelir dağılımında daha adil bir yapı oluşturan, küresel ölçekte rekabet edebilir, bilgi toplumuna dönüşen ve AB'ye üyelik için uyum sürecini tamamlamış bir Türkiye" olarak belirlemiştir. Bu vizyonun gerçekleştirilmesi için "toplumsal diyalog ve katılımcılığın güçlendirilerek, toplumsal katkı ve sahiplenmenin sağlanması" vurgulanmıştır. 2014-2018 yıllarını kapsayan Onuncu Kalkınma Planı, dünyadaki egemen eğilimleri dikkate alarak özel sektörün daha aktif ve etkili olduğu bir düzenin hakim olduğunu belirtmiş, kamu sektörünün ise giderek daha fazla düzenleyici, denetleyici ve koordinatif faaliyetlere yöneldiğine ve buna bağlı olarak planlama yaklaşımının değiştiğine

vurgu yapmıştır(Kırışık & Sezer, 2006, s.30). Serbest piyasa odaklı açık ekonomilerin yaygınlaştığı bir ortamda bile, devam eden küresel krizin etkilerine karşı izlenecek politikalar ve alınacak tedbirler konusunda kamu sektörünün stratejik bir yaklaşımla hareket etmesinin önemine dikkat çekilmiştir. Bu bağlamda, stratejik bir perspektifle ve geniş paydaş katılımıyla hazırlanan ulusal planların giderek daha kritik bir öneme sahip olduğu belirtilmiştir(Güngör & Kutlu, 2018, s. 305).

Ülkemizde yerel yönetim yasaları, AB ve Dünya Bankası'nın önerileri doğrultusunda şekillenen kalkınma planları çerçevesinde hayata geçirilmiştir. Bu yasalarla kurulan Kent Konseyleri gibi yapılar, toplumsal diyalog, katılım, hesap verebilirlik ve vatandaş memnuniyeti gibi hedefleri gerçekleştirmeye yönelik önemli bir rol üstlenmektedir. Ancak, bu yapıların mevcut kent meclisleri veya kent senatoları gibi mekanizmalarla örtüştüğü ve dolayısıyla bir yenilik getirmediği sıkça dile getirilmektedir(Kösecik & Yıldırım, 2001, ss. 61-82). Ayrıca, bu mekanizmaların yerel halkın politik sürece katılımını ne ölçüde artırdığı da tartışmalı bir konudur. Bu bağlamda, bu tür uygulamaların yaygınlaştırılması sadece yasal bir zorunluluk olmanın ötesine geçmemektedir. Yerel yönetim birimlerinde katılımın gerçek anlamda etkili olması için statik olmaktan ziyade dinamik bir süreç içinde ele alınması gerekmektedir. Bu da stratejik yönetimin öngördüğü özerklik ve katılımı daha etkin kılacak yerel yönetim birimlerinin oluşturulmasını gerektirmektedir(Akdoğan, 2008, ss. 50-52). Sherry R. Arnstein, "A Ladder of Citizen Participation" adlı makalesinde, katılım sürecini sekiz basamaklı bir merdivenle tasvir ederek önemli bir perspektif sunmuştur. Bu merdivenin alt basamakları, katılım kisvesi altında sunulan ancak aslında etkisiz olan modeller ve davranışlarla karakterize edilen katılımın en düşük seviyelerini temsil eder. İlk iki basamak olan "manipülasyon" ve "terapi" durumları, gerçek katılımı sağlamayan ancak katılım varmış gibi görünen etkisiz durumları ifade eder. Bu basamakların asıl amacı, iktidar sahiplerini katılımcıları eğitmeye ve katılım sorunlarını gidermeye yönlendirmektir. Merdivenin üçüncü (bilgilendirme) ve dördüncü (danışma) basamaklarında ise "tokenizm" olarak adlandırılan, yoksulların seslerini duyurabilmesine ve haberdar olabilmesine izin veren ancak aslında yine etkisiz olan bir durum bulunmaktadır. Bu basamaklarda, katılım ancak iktidar sahiplerinin izin verdiği ve sunduğu çerçevede gerçekleşebilmektedir. Yani, dezavantajlı grupların veya yoksulların durumları ancak belirli ölçüde dikkate alınır ve bu gruplar öneride bulunma hakkına sahip olsalar da son karar yine iktidar sahiplerine aittir. Bu modeller, dezavantajlı grupların durumlarını yatıştırmaya yöneliktir ve tokenizm durumu, katılımın en zayıf ve etkisiz noktasını oluşturur(Güngör & Kutlu, 2018, ss. 305-310).

Merdivenin üst üç basamağında, halkın politika yapım süreçlerindeki etkisi artar ve gücü belirginleşir. İlk basamak olan "ortaklık", iktidar sahipleriyle müzakere yapma ve dolayısıyla katılımı sağlayan bir ortam oluşturur. Bu aşamada, halk ve iktidar sahipleri, çıkmazlar konusundaki sorunların çözümü için ortak mekanizmaların kurulmasını (politika kurulları, planlama komiteleri gibi) ve sorumluluğun paylaşılmasını kabul ederler. Ortaklık aşamasından sonra, merdivenin en üst ve son basamaklarını "devredilmiş yetkiler" ve "halk denetimi" oluşturur. Bu aşamalarda, iktidar yetkileri halkla paylaşılır veya devredilir. Halk, son basamakta her şeyin denetim yetkisine sahip olur. Yapılan müzakereler, halkın taleplerini karşılar ve onların isteğine uygun olarak sonuçlandırılır. Sherry R. Arnstein'in katılım konusundaki bu merdiveni, katılımın sağlanması ve geliştirilmesi için temel bir tipoloji olarak kabul edilmiştir. Ayrıca, bu katılım merdiveni, insanların "katılım" ve "kararlara müdahil olma durumu" gibi kavramları ne anlama geldiğini anlamamıza yardımcı olur(Akdoğan, 2008, ss. 40-42).

6.2 Yerel Yönetimlerde Stratejik Planlama Ve Ülkemizdeki Durum

Yerel yönetimlerin hızla gelişen ve karmaşıklaşan yapılarıyla başa çıkabilmek ve kentsel sorunları daha etkin bir şekilde çözebilmek için kaynakların en verimli şekilde kullanılması gerekliliği ortaya çıkmıştır(Akay, 2016, ss.4-14). Bu ihtiyaç, yerel yönetimlerin etkinliklerinin artırılması arayışlarına yol açmıştır. Bu arayışlara cevaben, stratejik yönetim ve planlama anlayışı gibi yeni yönetim yaklaşımları yerel yönetimlerde giderek önem kazanmaktadır(Güngör & Kutlu, 2018, s. 312). Katılımcı yönetim anlayışının gelişmiş dünya ülkelerinde giderek artan etkisi, özellikle yerel yönetimlerde stratejik yönetim yaklaşımının önemini yükseltmektedir. Günümüzde, sürekli değişen bir ortamda, kamu yapıları, işleyişleri, hizmetler ve politikalar büyük ölçüde sorgulanmaktadır(M. Yaman & Küçükşen, 2018, ss. 247-249). Bu bağlamda, stratejik yönetim, kamu yönetimindeki değişim sürecini hızlandırmayı ve olumlu bir dönüşümü teşvik etmeyi amaçlayarak önemli bir gündem maddesi haline gelmiştir. Ahmet Narinoğlu, kamu sektörünün stratejik planlamaya yönelmesinin nedenlerini şu şekilde sıralamıştır:

Geleneksel yönetim sorunları olan kırtasiyecilik, iş yükünün fazlalığı ve iş akışının karmaşıklığı artık büyük ölçüde zaman kaybı olarak değerlendirilmektedir. Günümüz kurumlarında, belirlenen hedeflere yönelik (yıllık, aylık, haftalık, günlük) iş programları oluşturmak, bu kaybın önemli ölçüde azalmasını sağlayabilir. Stratejik planlamaya dayalı bir çalışma yaklaşımı, emek, iş ve zaman israfını engelleyerek verimliliği artırıcı bir etken olarak öne çıkmaktadır. Kamu yönetiminde hazırlanan iş planları ve performans programları ile

bunlara dayalı süreçler, yeterince uygulanamamaktadır. Bu durum, işlerin planlanan hızda gerçekleşmemesine ve beklenen verimliliğin sağlanamamasına neden olmaktadır. Stratejik planlama, iş akışına dayalı yönetim süreçlerini ve verimlilik göstergelerini önceden belirleyerek performans değerlemelerinin buna göre yapılmasını sağlar(Güngör & Kutlu, 2018, ss. 305-316). Günlük hayatta, vatandaşlar artık özel sektörde olduğu gibi müşteri olarak görülmektedir. Ancak, kamu yönetiminde henüz müşteri odaklı bir yönetim anlayışı benimsenmemiştir. Planlar, hedefler ve programlar önceden belirlenmediği için vatandaşın ihtiyaçlarına uygun hizmet sunulamamaktadır(Eroğlu, 2022, ss. 191-215). Ayrıca, vatandaş memnuniyetinin sağlanmaması durumunda bir bedel ödenmemektedir. Bu durum, kamu yönetimi ile özel sektör arasındaki farklılığı ortaya koymaktadır ve stratejik yönetim anlayışının kamu yönetimine uyarlanarak bu eksikliğin giderilmesi en temel gereklilik olarak görülmektedir(Akdoğan, 2008, ss. 42-52).Kamu yönetimi çalışanları, yönetim sisteminin yeterince verimli çalışmamasından doğan maliyetin bedelini ödememektedir. Halka karşı tam anlamıyla hesap verme sorumluluğunun yerleşmemesi, değişime ve planlı anlayışa geçme konusunda büyük bir isteksizlik yaratmaktadır. Ancak stratejik planlama yaklaşımı, çalışanları motive etme konusunda önemli bir faktör olarak öne çıkmaktadır. Kamuda kaynakların etkin ve verimli bir şekilde kullanılmaması sorunu, stratejik planlama yaklaşımının uygulanmasının en önemli nedenlerinden biri olarak görülmektedir(Güngör & Kutlu, 2018, ss. 305-316).

Ülkemizdeki kalkınma planları, kamu yönetiminde kurumsal bir plan niteliği taşımamaktadır. Hedefler ve amaçlar tam olarak belirlenmemekte, politika ve planlar yeterince geliştirilmemektedir. Kaynak kullanımı ise yeterince planlanmamaktadır ve kuruma sistemli bir yaklaşım benimsenmemektedir. Bu durum, kamunun etkin ve verimli bir şekilde çalışması ve gereken hizmeti sunması açısından stratejik planlama anlayışına geçilmesini gerektirmektedir. Stratejik planlama yaklaşımının kamu yönetimine sağlayacağı katkılar şu şekildedir: Stratejik planlama, plan-program-bütçe ilişkisinin güçlendirilmesi için bir fırsat olarak görülmektedir. Kamu yönetiminde etkin bir yönetim ve harcama sisteminin kurulması için stratejik planlama yaklaşımının bir başlangıç noktası oluşturacağı düşünülmektedir(Yaman, 2017, ss. 140-146). Performans göstergelerinin oluşturulma zorunluluğu, kuruluşların planlama ve uygulama faaliyetlerini etkinlik, yerindelik, katılımcılık, şeffaflık ve hesap verme ilkeleri doğrultusunda şekillendirmesini sağlayacaktır. Stratejik planlama yaklaşımının, entegre bir denetim ve izleme sistemi oluşturarak süreçlere katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Aynı zamanda, sistemli veri toplama ve sonuçları analiz etme alışkanlığı kazandıracığı ifade edilmektedir. Bu yaklaşımın, kuruluşlarda katılımcı yönetimi (yönetişimi) geliştireceği düşünülmektedir. Bu temel

varsayımlar, ülkemizde stratejik yönetim uygulamalarına olan ilginin artmasına neden olmuştur. Özellikle yerel yönetimler açısından giderek önem kazanan bu konu, kentlerdeki nüfus artışı, demokratikleşme süreci ve yerelleşmeye yönelik küresel baskılarla birlikte etkisini daha da hızlandırmıştır. Ülkemizde belediyelere ait planlama çalışmalarına ilk kez 1930 yılında yürürlüğe giren Belediye Kanunu'nda rastlanmaktadır. Ancak bu dönemlerde planlama konusundaki adımlar, belediye yönetimlerinin bilgisizliği ve yasanın yetersizliği nedeniyle bazı alanlarda başarı sağlayamamıştır(Akdoğan, 2008, ss. 42-52). Belediyelerde planlama çalışmaları denildiğinde özellikle ilk akla gelen imar planlamaları olmuştur. Ancak günümüz koşullarında anlaşılmıştır ki tüm hizmetler planlama kapsamında yer almalıdır(Kırışık & Sezer, 2006, ss. 20-30). İl Mahalli İdare Planlaması (İLMİP) ise stratejik planlama açısından önemli bir adım olarak değerlendirilmektedir. İLMİP, halkın ortak ihtiyaçlarını gidermek, yerel yönetimlerin hizmetlerini belli bir plan ve program dâhilinde kendi kaynakları ile karşılamalarını sağlamak ve merkezi idare ile yerel yönetimler arasındaki teknik ve mali yardım ilişkilerini düzenlemek amacıyla idarenin bütünlüğü ilkesi çerçevesinde geliştirilen etkin bir planlama aracı olarak öne çıkmaktadır(Güngör & Kutlu, 2018, ss. 310-316).

7. Dijital Yönetim

Günümüzde, devletlerin her seviyesinde, vatandaşların, hizmet kullanıcılarının, kamu görevlilerinin ve siyasi liderlerin ihtiyaçlarını karşılamak için çeşitli araçlar, uygulamalar ve yeni teknolojiler kullanılmaktadır(A. Yıldırım, 2021, ss. 61-82). Mobil uygulamalar, açık veriler, sosyal medya, teknik ve organizasyonel ağlar, nesnelerin interneti, sensörler, veri analitiği gibi unsurlar, hükümetlerin işleyişine entegre edilmektedir. UNESCO'nun e-yönetişim tanımıyla uyumlu olan dijital yönetim kavramı; "Kamu sektörünün bilgi ve hizmet sunumunu iyileştirmek, vatandaş katılımını teşvik etmek ve hükümeti daha hesap verebilir, şeffaf ve etkili kılmak amacıyla bilgi ve iletişim teknolojilerini (BİT) kullanmasıdır." şeklinde tanımlanmıştır(Kaypak, 2017, ss. 1798-1813). Moon, Lee ve Roh, dijital yönetimin sadece kendi başına bir çalışma alanı olmadığını, aksine kamu yönetimi disiplininin bir parçası olduğunu savunmuştur. Dawes'e göre, dijital yönetim çok disiplinli bir yaklaşımı yansıtarak yönetim, bireysel haklar, teknolojik gelişmeler, bilgi toplama, kullanma ve yayma gibi temel soruların birleşimini içermektedir. Bu nedenle, dijital yönetim geleneksel bir disiplin olmaktan ziyade, bilgi toplumunun karşılaştığı zorluklara çok disiplinli bir bakış açısıyla yaklaşılması gereken ayrı bir çalışma alanı olarak görülmelidir(Karaca & Öztürk, 2019, ss. 528-537). Bu dinamik ortamda, hükümetlerin ve yönetim süreçlerinin dijital çağın gerekliliklerine uyum

sağlayabilmesi için daha bütünsel ve esnek bir bakış açısına ihtiyaç vardır(Özyardımcı, 2022, ss. 35-52).

Dijital hükümetler, temel amaçları gerçekleştirmek için dijital teknolojileri kullanmaktadırlar. Temel idari hedefleri belirlemek, kamu hizmetlerini iyileştirmek ve sunmak, şeffaf ve hesap verebilir bir devlet anlayışı geliştirmek, verilere ve kanıtlara dayalı, güven oluşturan politikalar üretmek gibi temel amaçları vardır(Karaçorlu, 2021, p.1). Gelecekte, devlet hizmetlerinin koordineli, bağlamsal ve bilişsel olacağına dair görüşler geliştirilmiştir. Bu görüşlere göre, hizmetlerin koordineli olması için dijital devletlerin arka planındaki süreç ve sistemlerin birbirleriyle uyumlu hareket etmesi gerekmektedir. Bu amaçla, devlet daireleri arasında tekrarı en aza indiren ve diğer sektörlerle entegrasyonu sağlayan bir sistemin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Örneğin, AB, kendi vatandaşları için uluslararası alanda yeni e-ilişkiler kurabilmek adına elektronik kimlik ve güven hizmetlerini başlatmıştır(Kaypak, 2017, ss. 1798-1813).

Kamu hizmetlerinin bağlamsal anlamda sunulması, hizmetlerin karmaşıklaşması ve pek çok veriye sahip olmasından dolayı bireyselleştirilmiş şekilde sunulmasını ifade eder. Bu daha detaylı bir açıklama ile, vatandaşlara yönelik hizmetlerin bireysel ihtiyaçlara göre sürekli şekillenmesi ve daha kullanıcı dostu olması anlamına gelir. Bilişsel bağlamda kamu hizmeti ise, bilişsel programlar ve makineler aracılığıyla en verimli ve etkin olan politikaları belirleyip savurgan ve verimsiz programları ortadan kaldırmak, optimal kararlar alıp uygulayan gelecekteki hükümet sisteminin üreteceği ve uygulayacağı kamu hizmetleridir(Özyardımcı, 2022, ss. 35-52).

7.1 Dijital Dönüşümden Dijital Yönetişime

Dijital dönüşümden dijital yönetişime geçiş süreci Türkiye'de belediyelerin karşılaştığı önemli bir dönüşümdür. Bu süreçte, belediyelerin kendi uygulamalarını tek başına gerçekleştirmesi ve koordinasyonun sağlanamaması gibi sorunlarla karşılaşmaktadır. Bu durum, projelerin etkili bir şekilde yönetilememesine ve dijital dönüşüm süreçlerinin verimli bir şekilde ilerlemesinin engellenmesine neden olmaktadır(Karaçorlu, 2021, s.1). Ayrıca, belediyelerde enformasyon teknolojisine yeteri kadar önem verilmemesi de çeşitli sorunlara yol açmaktadır. Bu sorunlar arasında, verilerin tekrarlanması, güncellenmemesi, kurum içi iletişim eksikliği ve gerekli bilgilere zamanında erişilememesi gibi konular yer almaktadır. Bu durum, yöneticilerin eksik kararlar almasına ve hizmet süreçlerinde aksamalara sebep olabilmektedir(Karaca & Öztürk, 2019, ss. 530–537). Türkiye'de dijital dönüşümden dijital yönetişime geçiş sürecinde, belediyeler arasında koordinasyonu sağlayacak projelerin

artırılması ve iş birliğinin güçlendirilmesi gerekmektedir. Enformasyon teknolojilerine verilen önemin artırılması, veri yönetimi süreçlerinin iyileştirilmesi ve kurum içi iletişimin güçlendirilmesi de önemli adımlardır. Bu sayede, belediyeler dijital dönüşüm süreçlerinde daha etkin bir şekilde ilerleyebilir, verimliliklerini artırabilir ve vatandaşlara daha iyi hizmet sunabilirler. Türkiye'de dijital yönetim uygulamalarına ve dijital yönetişimin belediyeciliğe sunduğu imkânların her geçen gün arttığı gözlemlenmektedir(Mayda, 2022, ss. 33-44).

Bu süreçte, Türkiye'de belediyelerin dijital dönüşüm süreçlerinde karşılaştığı sorunların çözümü için koordinasyon, veri yönetimi ve enformasyon teknolojilerine verilen önem gibi alanlarda çalışmalar yapılmalıdır. Bu sayede, dijital dönüşümden dijital yönetişime geçiş daha etkili ve başarılı bir şekilde gerçekleştirilebilir. Bu süreçte, Türkiye'deki belediyelerin dijital dönüşüm süreçlerinde karşılaştığı zorlukların aşılması için iş birliği, veri yönetimi ve enformasyon teknolojilerine odaklanan stratejiler geliştirilmesi gerekmektedir(Utlu & Er, 2021, ss. 100–105).

E-katılım, gelişen teknolojinin bir sonucu olarak, bilgi ve iletişim ağlarını kullanarak halkın demokratik süreçlere katılımını artırmayı ve değiştirmeyi amaçlar. Bu bağlamda, e-katılımın esas hedefi, vatandaşların katılımını artırarak aktif vatandaşlığı teşvik etmektir(Kaypak, 2017, ss. 1798-1813). E-demokrasi ise bilgi ve iletişim teknolojilerinin demokratik süreçlerde vatandaş katılımını daha da kolaylaştırdığı bir kavramdır. E-demokrasinin sağlanabilmesi için ise e-katılımın varlığı zorunludur; çünkü karar alma, hizmet sunumu, müzakere gibi süreçlerde dijital katılım araçlarıyla e-demokratik süreçler yürütülebilir(Karaca & Öztürk, 2019, ss. 528-530). E-katılım ve buna bağlı olarak e-demokrasi, dijital yönetim sürecinin kamu kurumları ve diğer paydaş grupların dijital bir ağ etrafında gerçekleştirdikleri etkin katılımcı bir sistem olduğunu gösterir. E-katılım, gelişen teknolojinin bir sonucu olarak, bilgi ve iletişim ağlarını kullanarak halkın demokratik süreçlere katılımını artırmayı ve değiştirmeyi amaçlar. Bu bağlamda, e-katılımın esas hedefi, vatandaşların katılımını artırarak aktif vatandaşlığı teşvik etmektir(Mayda, 2022, ss. 33-50). E-demokrasi ise bilgi ve iletişim teknolojilerinin demokratik süreçlerde vatandaş katılımını daha da kolaylaştırdığı bir kavramdır. E-demokrasinin sağlanabilmesi için ise e-katılımın varlığı zorunludur; çünkü karar alma, hizmet sunumu, müzakere gibi süreçlerde dijital katılım araçlarıyla e-demokratik süreçler yürütülebilir. E-katılım ve buna bağlı olarak e-demokrasi, dijital yönetim sürecinin kamu kurumları ve diğer paydaş grupların dijital bir ağ etrafında gerçekleştirdikleri etkin katılımcı bir sistem olduğunu gösterir(Utlu & Er, 2021, ss. 33-44).

Türkiye'deki belediyeler arasında, Kadıköy Belediyesi'nin dijital yönetim konusundaki çeşitli projeleri dikkat çekmektedir. Kadıköy Belediyesi, sadece tek taraflı dijital uygulamalarla yetinmeyip aynı zamanda sosyal medya kanallarını bir diyalog platformuna dönüştürmüştür. Örneğin, "Anlat Kadıköy" adlı dijital katılım platformu, bu yönetim anlayışının etkili bir örneğini sunmaktadır. Bu platform, Kadıköy sakinlerinin belediye planlamalarına katılabilecekleri ve alınan kararların uygulanışını takip edebilecekleri bir hizmet sunmaktadır(Gülaslan, 2018, s. 29). Platformun katılım sürecini adım adım programlayarak 2020-2024 yılları için strateji planı geliştirdiği görülmektedir. Bu plana göre, ilk aşamada vatandaşları bilgilendirme amacıyla ilçenin diğer belediyelerle karşılaştırılabilir raporlar, planlar ve bilgiler paylaşılmaktadır. İkinci aşamada, mahalle toplantılarına ek olarak çevrimiçi anketlerle danışma aşaması oluşturulmuştur. Üçüncü aşama olan dâhil etme ve iş birliği aşamasında ise karar alma süreçlerine çeşitli grupların (vatandaşlar, muhtarlar, akademisyenler, kent konseyi temsilcileri) dâhil edilmesi planlanmıştır. Uygulama aşaması ise vatandaşlar tarafından dijital olarak takip edilebilmektedir. E-belediyecilik alanında, dijital yönetim kapsamında sunulan uygulamaların sadece tek taraflı hizmet sunumuyla sınırlı kalmaması önemlidir(Kaypak, 2017, ss. 5-10). Ayrıca, vatandaşların belediye planlamasına katılımını sağlayan uygulamaların da sadece anket veya oylama ile sınırlı kalmaması gereklidir. Ancak, bazı belediye örnekleri incelendiğinde, e-belediyeciliği tek taraflı hizmet sunumundan öteye taşıyan belediye girişimlerinin sınırlı olduğu gözlemlenmektedir(Karaca & Öztürk, 2019, ss. 528-530).

7.2 Dünyada Belediyelerde Dijital Dönüşüm

Dijital dönüşümden dijital yönetime geçiş, belediyelerin karşılaştığı önemli bir süreçtir. Bu geçişte, belediyelerin kendi uygulamalarını tek başına gerçekleştirmesi ve koordinasyonun sağlanamaması gibi sorunlarla karşılaşmaktadır. Bu durum, projelerin etkili bir şekilde yönetilememesine ve dijital dönüşüm süreçlerinin verimli bir şekilde ilerlemesinin engellenmesine neden olmaktadır. Ayrıca, belediyelerde enformasyon teknolojilerine yeteri kadar önem verilmemesi de çeşitli sorunlara yol açmaktadır. Bu sorunlar arasında, verilerin tekrarlanması, güncellenmemesi, kurum içi iletişim eksikliği ve gerekli bilgilere zamanında erişilememesi gibi konular yer almaktadır. Bu durum, yöneticilerin eksik kararlar almasına ve hizmet süreçlerinde aksamalara sebep olabilmektedir. Dijital dönüşümden dijital yönetime geçişte, belediyelerin projeler arasında koordinasyonu sağlayacak projelerin artırılması ve iş birliğinin güçlendirilmesi gerekmektedir. Enformasyon teknolojilerine verilen önemin artırılması, veri yönetimi süreçlerinin iyileştirilmesi ve kurum içi iletişimin güçlendirilmesi de

önemli adımlardır(Giest & Samuels, 2023, ss. 636-645). Bu sayede, belediyeler dijital dönüşüm süreçlerinde daha etkin bir şekilde ilerleyebilir, verimliliklerini artırabilir ve vatandaşlara daha iyi hizmet sunabilirler. Bu süreçte, belediyelerin dijital dönüşüm süreçlerinde karşılaştığı sorunların çözümü için koordinasyon, veri yönetimi ve enformasyon teknolojilerine verilen önem gibi alanlarda çalışmalar yapılmalıdır. Bu sayede, dijital dönüşümden dijital yönetişime geçiş daha etkili ve başarılı bir şekilde gerçekleştirilebilir(Utlu & Er, 2021, ss. 43-54).

Dünya genelinde belediyeler, giderek daha fazla dijital belediyecilik anlayışını benimsemekte ve dijital yönetişime doğru ilerlemektedirler. Artık sadece dijital dönüşümle kalmayıp, vatandaşlarla yerel yönetim arasındaki ilişkiyi tek taraflı olmaktan çıkararak çift taraflı hale getirmek için çaba göstermektedirler. Bu çaba, Wi-Fi hizmeti, e-imza, e-devlet kapısı, e-belediye yazılımı, mobil uygulama kullanımı, trafik canlı yayın kameraları, e-sağlık uygulamaları ve dijital kütüphane gibi hizmetlerin yanı sıra, vatandaşların elektronik olarak karar süreçlerine aktif katılımını teşvik etmeyi içermektedir. Günümüzde bazı dünya belediyelerinde, vatandaşlar elektronik ortamda karar süreçlerine aktif bir şekilde katılmakta, sorgulamakta ve fikir beyan etmektedirler. Bu, geleneksel belediyecilik uygulamalarından farklı bir yaklaşımı temsil etmektedir ve dijital yönetişimde önemli bir adımı simgeler. Artık vatandaşlar, belediyelerle etkileşimlerinde daha aktif bir rol oynayarak, yerel yönetimlerin hizmetlerini daha etkin bir şekilde şekillendirme ve iyileştirme imkanına sahiptirler. Bu şekilde, dijital belediyecilik sadece hizmet sunumu değil, aynı zamanda katılımcı bir süreç haline gelmektedir. Dijital yönetişimin sağlığını korumak için, dünya genelinde belediyeler öncü teknolojik gelişmeler arasında açık veri platformları oluşturmayı tercih etmektedir. Londra, Boston, Auckland ve Montreal gibi şehirler bu alanda örnek teşkil etmektedir. Açık veri platformları, vatandaşların veriye dayalı kararlar almasını ve sürece katılımını teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Anlık olarak paylaşılan açık veriler sayesinde, vatandaşlar yaşadıkları belediyede bulunan verilere düzenli olarak erişebilmektedirler. Hava kirliliği, su seviyeleri, ulaşım durumu, trafik durumu ve çeşitli ücret tarifeleri gibi veriler, vatandaşlara doğrudan sunulmaktadır. Vatandaşlar, bu verileri kullanarak sorunları bildirebilir veya uzmanlık alanlarına göre çözüm önerileri sunabilirler. Bu sayede, açık veri platformları, belediye sınırları içinde inovasyonu teşvik etmektedir(Karaca & Öztürk, 2019, ss. 531-537).

Yeni Zelanda'daki Auckland Belediyesi, açık veri platformunu kullanarak vatandaşların sistemi nasıl kullanabilecekleri ve eksik verilerin nasıl talep edilebileceği gibi teknik rehberlik sağlamaktadır. Ayrıca, çevre, planlama, ulaşım, parklar ve açık alanlar, hava ile ilgili aktiviteler gibi sınıflandırılmış detaylı verilere erişim mümkündür. Açık verideki önemli bir özellik,

belediye sınırları içinde planlanan veya gerçekleştirilen tüm projelerin detaylı listesine ve bu projelerin bütçelerine kadar olan bilgilere erişilebilmesidir(Utlu & Er, 2021, ss. 40-44).

7.3 Yerel Yönetimlerde Dijital Dönüşüm

Dijital dönüşümden dijital yönetişime geçiş süreci Türkiye'de belediyelerin karşılaştığı önemli bir dönüşümdür. Bu süreçte, belediyelerin kendi uygulamalarını tek başına gerçekleştirmesi ve koordinasyonun sağlanamaması gibi sorunlarla karşılaşmaktadır. Bu durum, projelerin etkili bir şekilde yönetilememesine ve dijital dönüşüm süreçlerinin verimli bir şekilde ilerlemesinin engellenmesine neden olmaktadır. Ayrıca, belediyelerde enformasyon teknolojilerine yeteri kadar önem verilmemesi de çeşitli sorunlara yol açmaktadır. Bu sorunlar arasında, verilerin tekrarlanması, güncellenmemesi, kurum içi iletişim eksikliği ve gerekli bilgilere zamanında erişilememesi gibi konular yer almaktadır. Bu durum, yöneticilerin eksik kararlar almasına ve hizmet süreçlerinde aksamalara sebep olabilmektedir(Kaypak, 2017, ss. 3-10).

Türkiye'de dijital dönüşümden dijital yönetişime geçiş sürecinde, belediyeler arasında koordinasyonu sağlayacak projelerin artırılması ve iş birliğinin güçlendirilmesi gerekmektedir. Enformasyon teknolojilerine verilen önemin artırılması, veri yönetimi süreçlerinin iyileştirilmesi ve kurum içi iletişimin güçlendirilmesi de önemli adımlardır. Bu sayede, belediyeler dijital dönüşüm süreçlerinde daha etkin bir şekilde ilerleyebilir, verimliliklerini artırabilir ve vatandaşlara daha iyi hizmet sunabilirler. Bu süreçte, Türkiye'de belediyelerin dijital dönüşüm süreçlerinde karşılaştığı sorunların çözümü için koordinasyon, veri yönetimi ve enformasyon teknolojilerine verilen önem gibi alanlarda çalışmalar yapılmalıdır. Bu sayede, dijital dönüşümden dijital yönetişime geçiş daha etkili ve başarılı bir şekilde gerçekleştirilebilir. Bu süreçte, Türkiye'deki belediyelerin dijital dönüşüm süreçlerinde karşılaştığı zorlukların aşılması için iş birliği, veri yönetimi ve enformasyon teknolojilerine odaklanan stratejiler geliştirilmesi gerekmektedir(Utlu & Er, 2021, ss. 50-54).

E-katılım, gelişen teknolojinin bir sonucu olarak, bilgi ve iletişim ağlarını kullanarak halkın demokratik süreçlere katılımını artırmayı ve değiştirmeyi amaçlar. Bu bağlamda, e-katılımın esas hedefi, vatandaşların katılımını artırarak aktif vatandaşlığı teşvik etmektir. E-demokrasi ise bilgi ve iletişim teknolojilerinin demokratik süreçlerde vatandaş katılımını daha da kolaylaştırdığı bir kavramdır(I.Mergel, 2013, ss. 327-334). E-demokrasinin sağlanabilmesi için ise e-katılımın varlığı zorunludur; çünkü karar alma, hizmet sunumu, müzakere gibi süreçlerde dijital katılım araçlarıyla e-demokratik süreçler yürütülebilir. E-katılım ve buna bağlı olarak e-demokrasi, dijital yönetim sürecinin kamu kurumları ve diğer paydaş grupların dijital

bir ağ etrafında gerçekleştirdikleri etkin katılımcı bir sistem olduğunu gösterir(Karaca & Öztürk, 2019, ss. 528-530). E-katılım, gelişen teknolojinin bir sonucu olarak, bilgi ve iletişim ağlarını kullanarak halkın demokratik süreçlere katılımını artırmayı ve değiştirmeyi amaçlar. Bu bağlamda, e-katılımın esas hedefi, vatandaşların katılımını artırarak aktif vatandaşlığı teşvik etmektir. E-demokrasi ise bilgi ve iletişim teknolojilerinin demokratik süreçlerde vatandaş katılımını daha da kolaylaştırdığı bir kavramdır. E-demokrasinin sağlanabilmesi için ise e-katılımın varlığı zorunludur; çünkü karar alma, hizmet sunumu, müzakere gibi süreçlerde dijital katılım araçlarıyla e-demokratik süreçler yürütülebilir. E-katılım ve buna bağlı olarak e-demokrasi, dijital yönetim sürecinin kamu kurumları ve diğer paydaş grupların dijital bir ağ etrafında gerçekleştirdikleri etkin katılımcı bir sistem olduğunu gösterir(Kaypak, 2017, ss. 1-10).

Türkiye'deki belediyeler arasında, Kadıköy Belediyesi'nin dijital yönetim konusundaki çeşitli projeleri dikkat çekmektedir. Kadıköy Belediyesi, sadece tek taraflı dijital uygulamalarla yetinmeyip aynı zamanda sosyal medya kanallarını bir diyalog platformuna dönüştürmüştür. Örneğin, "Anlat Kadıköy" adlı dijital katılım platformu, bu yönetim anlayışının etkili bir örneğini sunmaktadır. Bu platform, Kadıköy sakinlerinin belediye planlamalarına katılabilecekleri ve alınan kararların uygulanışını takip edebilecekleri bir hizmet sunmaktadır. Platformun katılım sürecini adım adım programlayarak 2020-2024 yılları için strateji planı geliştirdiği görülmektedir. Bu plana göre, ilk aşamada vatandaşları bilgilendirme amacıyla ilçenin diğer belediyelerle karşılaştırılabilir raporlar, planlar ve bilgiler paylaşılmaktadır. İkinci aşamada, mahalle toplantılarına ek olarak çevrimiçi anketlerle danışma aşaması oluşturulmuştur. Üçüncü aşama olan dâhil etme ve iş birliği aşamasında ise karar alma süreçlerine çeşitli grupların (vatandaşlar, muhtarlar, akademisyenler, kent konseyi temsilcileri) dâhil edilmesi planlanmıştır. Uygulama aşaması ise vatandaşlar tarafından dijital olarak takip edilebilmektedir(Utlı & Er, 2021, ss. 45-49).

E-belediyecilik alanında, dijital yönetim kapsamında sunulan uygulamaların sadece tek taraflı hizmet sunumuyla sınırlı kalmaması önemlidir. Ayrıca, vatandaşların belediye planlamasına katılımını sağlayan uygulamaların da sadece anket veya oylama ile sınırlı kalmaması gereklidir. Ancak, bazı belediye örnekleri incelendiğinde, e-belediyeciliği tek taraflı hizmet sunumundan öteye taşıyan belediye girişimlerinin sınırlı olduğu gözlemlenmektedir(Kaypak, 2017, ss. 5-10).

Dönem	Uygulama Öncesi	Dijital Dönüşüm Sonrası
Yöntemler	Fiziksel toplantılar, broşürler, afişler.	E-katılım platformları, online anketler, web siteleri.
Erişim	Sınırlı katılımcı sayısı, belirli yerlerde.	Geniş erişim, internet erişimi olan her yerden.
Etkileşim	Düşük hız ve etkileşim, uzun süreçler.	Hızlı geri bildirim, yüksek etkileşim.
Katılım	Düşük katılım oranları.	Artan katılım oranları, daha fazla vatandaş katılımı.
Şeffaflık	Sınırlı bilgi paylaşımı.	Anında bilgi güncellemeleri, artan şeffaflık.

Tablo 3.7 Vatandaş katılımı uygulamalarında dijital dönüşüm uygulamalarının etkileri

7.3.1 Dijital Belediyecilik

Dijital dönüşümle birlikte, belediyeler vatandaşların beklenti ve taleplerine daha etkin bir şekilde cevap verebilmek için kendilerini yenilemişlerdir. Türkiye genelinde, nüfus yoğunluğundan bağımsız olarak hemen hemen tüm belediyeler, kendi web sitelerine ve sosyal medya hesaplarına sahiptirler. Ancak dijital belediyecilik, belediyelerin sadece bir web sitesi üzerinden tanıtım yapması ve vatandaşların emlak vergisi, su faturası, yapı ruhsatı gibi işlemleri internet üzerinden yapabilmesiyle sınırlı değildir. Dijital belediyecilik, vatandaşların günlük yaşamlarını kolaylaştırmak için çeşitli dijital hizmetler sunmayı içerir. Bu hizmetler arasında, mobil uygulamalar aracılığıyla anlık bilgilendirme, çevrim içi randevu sistemi, acil durum bildirimleri gibi uygulamalar bulunmaktadır. Ayrıca, belediyelerin dijital platformlarda etkileşimi artırmak için çeşitli sosyal medya stratejileri geliştirmesi önemlidir (Karaca & Öztürk, 2019, ss. 530-537).

Dijital belediyecilik aynı zamanda şeffaflığı ve hesap verebilirliği artırabilir. Belediyeler, internet üzerinden hizmet vererek işlemlerin izlenebilirliğini ve denetimini kolaylaştırabilirler. Vatandaşlar, çeşitli belediye hizmetlerine erişim sağlayarak zamandan tasarruf ederken, belediyeler de verimliliği artırabilir ve kaynakları daha etkin bir şekilde kullanabilirler. Dijital belediyecilik, bilgisayar ortamında kayıtların dosyalanması ve birçok hizmetin internet üzerinden sunulması gibi süreçlerle gündeme gelmiştir. Ancak teknolojik ilerlemelerle birlikte, dijital belediyecilik kapsamı ve anlamı önemli ölçüde genişlemiştir. Artık, dijital belediyecilik, vatandaşlar, yerel yönetimler ve diğer tüm paydaşların etkileşimlerini yönetmek ve bilgi iletişim teknolojileri araçlarıyla erişilebilir şekilde saklamak gibi faaliyetleri içermektedir (Erdoğan, 2019, ss. 62-70).

Teknolojik gelişmeler, yönetim işlerini hem kolaylaştırırken hem de zorlaştırmaktadır. Zorlaşmanın nedeni, teknolojik imkanlardan faydalanmak için daha fazla çaba ve uzmanlık gerektirmesidir. Özellikle nesnelerin interneti, artırılmış gerçeklik ve yeni dijital ve akıllı üretim

teknolojileri gibi yenilikler, geleneksel fiziksel mekân kavramını aşarak daha karmaşık bir mekansal deneyim sunmaktadır. Bu durum, yöneticilerin teknolojiyi etkin bir şekilde kullanabilmesi için sürekli olarak güncel kalma ve yeni beceriler edinme zorunluluğunu beraberinde getirmektedir. Öte yandan, kolaylaşmanın sebebi, siber mekânda gerçekleştirilen faaliyetlerin dijital bir iz bırakmasıdır. Bu da siber mekandaki etkileşimlerin izlenebilir ve kaydedilebilir olması anlamına gelir. Bu durum, yöneticilere daha fazla veriye erişim ve bu verileri analiz ederek daha iyi kararlar alma fırsatı sunar. Dolayısıyla, dijital teknolojilerle birlikte mekân algısı değişir ve yeni bir "siber-fiziksel mekân" gerçekliği ortaya çıkar. Bu yeni gerçeklik, yöneticilerin daha karmaşık ve dinamik bir çevrede iş yapmalarını gerektirirken, aynı zamanda daha fazla veriye dayalı kararlar almalarına olanak tanır(Utlu & Er, 2021, ss. 46-50).

8. Dijital Çağ Ve Katılım

Dijital çağın iletişim ağının değişmesi ve internetin yaygınlaşması, hava koşullarının dayanıklılığını sağlamıştır. Dijitalleşme, yerel yönetimler için bir dizi avantajı sunmaktadır. Öncelikle, dijital dönüşüm uygulamaları yerel yönetimlerde beklenen faydayı sağlamak için önemli bir araç olarak öne çıkan korumadır. Dijital çağın yerel yönetimler üzerindeki etkisi, yönetim anlayışlarının yaşadığını ve daha etkin hizmet sunumuna olanak sağlamıştır. Yerel yönetimler, bilgi teknolojilerini kullanarak daha şeffaf, daha verimli ve verimli bir şekilde hizmet sunmaya odaklanmıştır.

8.1 Yerel Yönetimlerde Dijitalleşmenin Avantajları

Dijitalleşme, yerel yönetimler için bir dizi avantajı sunmaktadır. Öncelikle, dijital dönüşüm uygulamaları yerel yönetimlerde beklenen faydayı sağlamak için önemli bir araç olarak öne çıkan korumadır(M. Yıldırım, 2010, ss. 5-8). Bilişim teknolojilerinin kullanımı, yerel yönetim çalışanlarının yeterliliğini artırarak halkla ticarete ve hizmet sunumunda avantajlar sağlayabilir. Ayrıca liderlik tarzı da yerel yönetimlerde hizmetin sürdürülebilirliği ve başarısının belirlenmesidir(Aydın, 2019, s. 401).

Blokzincir teknolojisinin yerel yönetimlerde kullanımı da ve bu teknolojinin farklı tasarım değişkenlerinin incelenmesinin gerekliliği vurgulanmıştır. Yerel yönetimlerde planlama planlama modellerinin oluşturulması ve bunların da önemli bir adımdır. Dijitalleşmenin yerel yönetimler için sayısı arasında, halkın beklentilerine daha iyi yanıt verme, hizmetin iyileştirilmesi, karar alma süreçlerini içerme ve genelliği artırma gibi unsurlar bulunmaktadır. Bu da yerel yönetimlerin daha etkin, verimli ve vatandaş odaklı hizmet sunumunu sağlamaktadır(Poyraz, 2017, ss. 136-146).

8.2 Yerel Yönetimler Ve Dijital Çağ

Yerel yönetimler, 20. yüzyılın sonlarından itibaren yaşanan önemli değişimlerle birlikte kişilerin hizmet beklentilerinin çeşitlenmesiyle daha aktif hale geldi. Bu değişimler, sosyal, ekonomik, yönetsel ve kültürel alanlarda insanların yaşamlarında köklü etkiler yaratmıştır. Kamu sektöründe bilgi ve iletişim teknolojilerinin gelişimini, yönetim anlayışlarını dönüştürerek yerel yönetimlerin hizmet sunumunda farklı dönüşümler ve örgütlenmeler benimsemesine yol açmıştır. Yerel yönetimler, kamu hizmetleri etkin bir şekilde sunarak yerel halkın ihtiyaçlarını karşılamayı sağlamaktadır. Bu bağlamda, yerel yönetimlerin rolü ve günün önemi artmaya devam etmektedir(Kaypak, 2017, ss. 1798-1813).

Yerel yönetimler, kadınlara hızlı, ekonomik ve kaliteli hizmetler sunarak toplumsal gelişmeye katkı bulunmaktadır. Kaynakların etkin ve verimli bir şekilde kullanılması, yerel yönetimlerin temel hedeflerinden biridir. Bu sayede yerel yönetimler, kamu kaynaklarını en iyi şekilde yerel halka daha iyi hizmet vermeyi sürdürmeye devam etmektedir. Yerel yönetimlerin çeşitli hizmet alanlarında sunduğu hızlılık ve rahatlıklar, kapsamın yaşam genişliğini artırma ve yerel yönetimlerin toplumsal kalkınmaya olan katkısını güçlendirmektedir. Sonuç olarak, yerel yönetimlerin varlığı ve etkinliği, bir ülkedeki toplumsal gelişmeler açısından büyük önem taşıyor. Yerel yönetimlerin, sürdürülebilir ihtiyaçlara cevap vererek hizmet sunumunda kapsamlı yaklaşımlar benimsemesi ve kaynakları etkin bir şekilde yönetmesi, toplumsal refahı ve kalkınması için hayati bir rol oynamaktadır(Karaçorlu, 2021, ss. 164-168). Yerel yönetimler, hizmet genişlemeleri, değişim artışı ve hizmet kapsamını genişletmek amacıyla bilgi teknolojilerine yatırım yaparak dijital çağın yeniliklerinden faydalanmaktadır. Dijital çağın iletişim ağının değişmesi ve internetin yaygınlaşması, hava koşullarının dayanıklılığını sağlamıştır. Cep telefonları, tabletler, dizüstü bilgisayarlar ve masaüstü bilgisayarlar gibi iletişim araçları ile internetin kullanımı, yerel yönetimlerin daha etkin, şeffaf ve geleneksel bir yönetime olanak tanımıştır(Utlu & Er, 2021, ss. 33-54).

Dijital çağın sunduğu avantajlar arasında, internet üzerinden kolayca erişilebilmesi ve dünya genelinde uygulanan yerel yönetim modelleri hakkında detaylı bilgilere ulaşılabilmesi bulunmaktadır. Bu durum, yerel paranın kendi bölgelerine uygun yönetim modellerini belirleme ve kıt kaynakları daha etkin bir şekilde kullanma konusunda bilgi sahibi olmalarını sağlamıştır. Kendi içinde kendi içine kapanık bir şekilde gelişmeyi sürdüren yerel yönetimler, dijital çağın sunduğu olanaklar sayesinde uluslararası uygulamalardan örnekler kullanarak geliştirilebilmektedirler. Bu bağlamda, dijital çağın yerel yönetimler üzerindeki etkisi, yönetim anlayışlarının yaşadığını ve daha etkin hizmet sunumuna olanak sağlanmıştır. Yerel yönetimler,

bilgi teknolojilerini kullanarak daha şeffaf, daha verimli ve verimli bir şekilde hizmet sunmaya odaklanmıştır. Bu sayede, dayanıklılık beklentilerine daha iyi yanıt verme ve toplumların gelişme olasılığını artırmışlardır(Karaca & Öztürk, 2019, ss. 527-528).

8.3 Parti Politikalarının Dijital Dönüşümü

Siyasi parti terimleri, günümüzde teknolojik hızlı gelişmeler ile birlikte önemli değişikliklere uğramaktadır. Bu değişimlerin önemli bir ortağı, internetin insanların bir araya getirmesini sağlayanları ortadan kaldırma sağlıklı müzakere ve oylama süreçlerini çevrimiçi platformlara taşımaktır. Bu durumda, insanların etkileşimli tartışmalarının gerçekleştirilmesi mümkün kılınarak yapılabilir(Sezen & Alper, 2021, ss. 673-678). Özellikle sosyal medyanın siyasi partilerin üzerindeki etkisi, bu bağlamda büyük önem taşımaktadır. Sosyal medyanın siyasi partiler üzerindeki etkisi, temsili demokrasi araçlarının yerinde doğrudan demokrasi araçlarının tanıtılması mümkündür. Ancak bu durumun kötüye kullanılması ve parti liderlerinin sadece medyaya tepki vermesi, parti üyelerine ve abonelerine hesap hizmetlerinin bir maliyet getirmesi riski de bulunmaktadır. Bu durum, siyasi partilerin iç demokrasi süreçlerinin genişleyebilmesine ve bölgelerin kararlarının almada daha az hesap dağıtımına gelmesine neden olabilir. Bu bağlamda, internet ve sosyal medya gibi dijital platformlar siyasi partilerin katılımında önemli bir rol oynamaktadır. Bu teknolojik gelişmeler, siyasi genişlemeleri artırırken aynı zamanda siyasi genişlemelerin şeffaflığını ve hesap kabiliyetini de artırabilir. Bu nedenle, siyasi partilerin dijital dönüşüme uyum sağlaması ve bu teknolojilerin etkili bir şekilde kullanarak demokratik genişlemeleri gerekiyor(Şener, 2015, ss. 77-79).

Siyasi partilerin dijital parçası, iç işleyiş ve dış işleyiş olmak üzere iki temel gruptan ele alınır. İç işleyiş, siyasi partilerin parti içi karar alma süreçlerini ve mekanizmalarını kapsarken; dış işleyiş ise siyasi partilerin seçmenleriyle ve iletişim stratejilerini içermektedir. Karar alma parçaları, geleneksel siyasi partilerin iç kesimlerinde önemli bir rol oynuyor. Bir siyasi partinin politikaları, seçimlere erişim seçenekleri, sloganları, eylemleri ve genel politika değişiklikleri, karar alma birimi aracılığıyla şekillenmektedir. Geleneksel anlamda, parti politikaları genellikle merkeziyetçi bir yapıda olup, merkezden verilen kararlar doğrultusunda taşra teşkilatlarına iletilmektedir. Ancak özellikle yerel seçim seçenekleri, taşra teşkilatları özerk politikalar belirlemekte ve kararların alınmasına katkıda bulunabilmektedir. Bu bağlamda, yüz yüze toplantılar ve kurultaylar, karar alma oranlarının olanakları oluşur. Siyasi partilerin dijital üyeleri, karar alma oranlarında etkili oluyor(Aydın, 2019, ss. 305-310). Dijital platformlar ve iletişim araçları, parti içi iletişim ve karar alma süreçlerini hızlandırabilir, şeffaf hale getirilebilir ve daha iyi bir ortam sağlayabilir. Özellikle dijital toplantılar, çevrimiçi anketler ve

diğer dijital araçlar, karar alma süreçlerini daha demokratik ve etkili hale getirebiliriz. Bu siyasi partilerin dijital varlıkları, iç işleyişlerinde daha açık, şeffaf ve genel bir yapı oluşturan karar alma süreçlerini güçlendirebilir ve parti içi demokrasiyi destekleyebilir(Karaçorlu, 2021, ss. 165-168).

Teknolojik imkanlar, siyasi partilerin iç döngüsünde geleneksel karar alma aralığına alternatifler sunuyor. Özellikle pandemi sürecinde bu teknolojik olanakların iç işleyişteki rolü artırılmıştır. Pandemi döneminde birçok siyasi parti, çevrimiçi toplantılar aracılığıyla parti içi karar alma süreçleri sürdürülmüştür. Merkez Yürütme Kurulu, Belediye Başkanları toplantıları, İl Yönetim Kurulu gibi önemli toplantılar çevrimiçi platformlar üzerinden gerçekleştirilmiştir. Pandemi sonrasında çevrimiçi toplantıların devam edip etmeyeceği belirsiz olsa da geleneksel siyasi partiler için karar alma mekanizmalarında yeni bir alternatif ortaya çıkan gruplar. Geleneksel siyasi partiler, genellikle teknolojik olanaklar daha çok dış işleyişlerinde ortaya çıkıyor. Seçmenlerle iletişim, seçim kampanyaları ve politika tanıtımı gibi alanlarda dijital platformlar etkin bir şekilde kullanılmaktadır. Ancak pandemi süreci, siyasi partilerin iç işlerinde de daha fazla kullanmasını teşvik etmiştir. Çevrimiçi toplantılar, karar alma süreçlerini devam ettiren araştırmacılar ve parti içi görüşmeler için önemli bir araç haline geldi. Bu durum, geleneksel siyasi partilerin karar alma mekanizmalarında dijital ortamda ilerlemeye devam ediyor. Teknolojik olanaklar, siyasi partilerin iç bolluğunda daha hızlı, şeffaf ve ürünlerin bir yapı oluşturması karar alma süreçlerini güçlendirebilir(Utlü & Er, 2021, ss. 50-54).

Geleneksel siyasi partilerdeki teknolojik gelişmelerin dış işleyişte büyük etkisi görülmektedir. Dış işleyiş, siyasi partiler ile seçmenler arasındaki bağlantıyı kapsar. Özellikle sosyal medya platformlarının çoğalması, siyasi partilerin ve kişilerin bu platformlardan aktif bir şekilde faydalanmasını sağladı. Siyasi partilerin sosyal medya hesapları yanı sıra, kişilerin, milletvekillerinin ve belediye başkanlarının bireysel hesapları da etkin bir şekilde kullanılmaktadır(Kaypak, 2017, ss. 7-10). Seçimlerin sosyal medyadan, önemli bir kampanya platformuna dönüşmesi sağlanıyor. Reklam faaliyetleri ve viral kampanyalar aracılığıyla bazı propaganda mesajları geniş kitlelere ulaşabilmektedir. Ancak bu durum aynı zamanda kullanıcı faaliyetleriyle dönebilecek bir riskin de beraberinde geldiğini göstermektedir. Bazı seçimlerde, kişilere karşı sosyal medya üzerinden kara propaganda yapıldığına dair örnekler bu durumu gösteriyor. Bu bağlam da sosyal medya platformları yurttaşların etki alanını genişletirken, aynı zamanda yurttaşların kendi seslerini duyurma ve ifade etme kişilerin siyasilere bağımlı hale getirme riskini de sağlamaktadır(Sezen & Alper, 2021, ss. 678-698).

Bazı siyasi oluşumlar, sosyal medya üzerinden örgütlenerek başarı elde etmiş olsalar da, klasik modellere olan kalıplara devam etmektedir. Bu tür hareketlerin sosyal medya üzerinden örgütlenmesi, teknolojik olanakların hızlı büyümeyle birlikte gelirken, kurumsal yapıların bu hıza ayak uyduramaması durumunda büyük ancak kırılabilir bir güçler vardır(Şener, 2015, ss. 75-98). Bu kırılabilirlik, yirmi birinci yüzyılda anti-otoriter ağ hareketlerinin önemli bir toplamıdır. Bu durumda, sosyal medya üzerinden örgütlenen siyasi oluşumların, klasik örgütlenme araçlarına sahip olabileceğini vurguluyor. Teknolojik olanakların entegrasyonu iletişim ve mobilizasyon rahatlıklarına rağmen, bu tür hareketlerin sürdürülebilirliği ve etkinliği için klasik rejim yöntemlerinin önemi büyüktür. Kurumsal yapıların bozulması ve sürdürülebilirliklerinin sürdürülmesi, sosyal medya üzerinden hareketlerin uzun vadeli olmalarını sağlayabilir ve kırılabilirliklerini azaltır. Bu bağlamda, sosyal medya üzerinden örgütlenen siyasi oluşumların, klasik örgütlenme araçlarına olan ihtiyaçlarının farkında olmaları ve teknolojik olanakların kurumsal yapılarını kullanabilmeleri için kullanılmaları önemlidir. Bu sayede sosyal medya üzerinden başlayan hareketlerin sürdürülebilirliği artırılabilir ve kırılabilirlikleri azaltılarak faaliyetler güçlendirilebilir(Karaca & Öztürk, 2019, ss. 528-530)

8.4 Dijital Dönüşüm İle Genel Katılım

Dijital dönüşüm, genel katılım üzerinde önemli kalıntılara sahiptir. Geleneksel beslenme yöntemlerine kıyasla dijital dönüşüm, yayılma biçimi ve kapsamı değiştirilmiştir. Özellikle medya sosyal platformları ve dijital iletişim araçları, kadınların siyasi varlığını katılımını artırmış ve farklı toplanma biçimlerinin ortaya çıkmasının olanakları tanınmıştır. Dijital dönüşüm, seçimlerin kişisel seçeneklerinin daha aktif bir şekilde katılmasını sağlamıştır. Sosyal medya platformları, seçmenlerin siyasi kayıtlarını paylaşmalarını, tartışmalarını ve bilgi alışverişinde bulunmalarını kolaylaştırmıştır. Ayrıca dijital platformlar aracılığıyla seçimlerin siyasi liderlerine ve partilere doğrudan erişim sağlamaları ve geri bildirimde bulunmaları da mümkün hale geldi. Dijital dönüşüm aynı zamanda seçim kampanyalarının ve kişisel iletişimin oyununa da yol açmıştır. Seçimlerin sosyal medya platformları, adayların ve partilerin seçmenlere erişmesi ve mesajlarını iletmeleri için önemli bir araç haline geldi(Sezen & Alper, 2021, ss. 683-688).

Yerelde katılım, yerel yönetim birimlerine ait web sitelerine, yerel halkın internetten girmesi ve konu ile ilgili bilgilere ulaşması, ardından ulaşılan bilgilere ait yorumlarını, düşünce ve fikirlerini yine sitede bu iş için ayrılan bölüme yazmaları ile sağlanmış olmaktadır. Yerel yöneticilerin ise, bu verileri iyi analiz edip halkın talep ve isteklerine göre kararlar alması

gerekir(Aydın, 2019, ss. 398-400). Yerel yönetimler, tüketici şikâyetleri de dâhil olmak üzere vatandaşların istek, şikâyet ve önerilerini iletebileceği formları, vergi veya iş başvurusu formlarını web sitelerine koymalıdır. Vatandaşlar, yerel kütüphane kataloglarına ulaşarak istedikleri yayınları belirleyip elektronik ortamda kütüphaneden isteyebilmelidir. E-belediye hizmeti şeffaf yönetim olanağı sağlamalıdır. Yerel yönetim meclislerindeki görüşmelerin ve görüşme sonrası çıkan karar metinlerinin, yerel yönetimin yaptığı satın almalar, ihale şartları ve tekliflerinin, yerel yönetim arşivlerinin, kentsel planlama ile ilgili projeler hakkında bilgileri içermelidir(M. Yaman & Küçükşen, 2018, ss. 257-259).

Yerel yönetimlerin web sitelerinin kuralları, halkın karar alma ve uygulamaların sunumunda yetersiz olduğu gözlemlenmektedir. Bu nedenle, yerel yönetimlerin mevcut internet sitelerini sürekli olarak güncelleyerek daha etkileşimli, vatandaş odaklı ve dinamik bir yapıya dönüştürülmeleri gerekmektedir(Aydın, 2019, ss. 400-403). Yerel yönetimlerin web sitelerinin yenilenmesi ve genişletilmesi, kitlelerin dağılımını artırmak ve yerel yönetimlerin daha etkin bir şekilde dahil olmalarını sağlamak için önemlidir. Daha etkileşimli ve kullanıcı dostu bir web sitesi, büyüme oranlarının mevcut olduğu, geri bildirim verme ve önerilerde bulunma imkânı da sunacaktır. Bu sayede, yerel halkın gereksinimleri ve çözümleri daha iyi çözüm ve karar alma oranlarına katılım artırılabilir. Yerel yönetimin dijital dönüşüm süreci, web sitelerinin modernizasyonu ve etkileşimli hale getirilmesi, halkla ilgili gelişmeler ve bakış açısından önemli bir adımdır. Bu sayede, yerel yönetimlerin taleplerine daha duyarlı bir şekilde yanıt verilmesi ve şeffaf bir yönetim anlayışını benimsemesi gerekmektedir(Sezen & Alper, 2021, ss. 685-688).

8.5 Yerel Yönetimlerde Dijital Dönüşüm Alanında Yaşanan Sorunlar

Yerel yönetimlerde dijital alanda yaşanan sorunlar geniş bir yelpazede incelenmektedir. Dijital dönüşüm süreçlerinde kadınların rolü, e-belediyecilik uygulamaları, dijital yönetim ve yerel demokrasi gibi konular üzerinde durulmaktadır. Bu süreçte, öğretmenlerin dijital öykü anlatımına geçiş yapmaya istekli oldukları ve dijital dönüşümün pedagojik yaklaşımları ve müfredatları nasıl etkilediğini araştıran çalışmalar da bulunmaktadır. Dijitalleşmenin yerel yönetimlere etkisi, Türkiye ve İngiltere örnekleri üzerinden incelenmiş ve dijital dönüşümün yerel yönetimlerde ne derece olumlu etkiler yarattığı belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmalar, yerel yönetimlerin dijital dönüşümüyle birlikte halkın ihtiyaçlarına daha hızlı ve etkili bir şekilde cevap verebildiği ve günlük hayatlarını kolaylaştırdığı gözlemlenmiştir(A. Yıldırım, 2021, ss. 79-82).

Dijital alanda yaşanan sorunlar arasında vergilendirme konusundaki zorluklar da öne çıkmaktadır. Dijital ekonomik sistemdeki vergilendirme sorunları, dijital hizmet vergisi uygulamalarıyla ilgili yapılan çalışmalarda ele alınmış ve çözüm önerileri geliştirilmiştir. Bu bağlamda, yerel yönetimlerde dijital alanda yaşanan sorunlar, kadınların rolünden e-belediyeçilik uygulamalarına, dijital yönetişime ve vergilendirme zorluklarına kadar geniş bir yelpazede incelenmektedir(Fıstıkçioğlu, 2007, ss. 75-80). Belediyelerin dijital dönüşümünde karşılaşılan önemli bir diğer sorun, her bir belediyenin kendi başına uygulamalar geliştirmesi ve bunların koordinasyon eksikliğiyle sonuçlanmasıdır. Bu durum, ortak projelerin ve standartların eksikliğinden kaynaklanmaktadır. Ayrıca, belediyelerde bilgi teknolojilerine yeterince önem verilmemesi de bazı sorunlara yol açmaktadır. Bunlar arasında, veri tekrarlarının ve güncellemelerin eksikliği, kurum içi iletişim zayıflığı ve gereken bilgilere zamanında erişimde yaşanan güçlükler bulunmaktadır. Bu sorunlar, yöneticilerin eksik kararlar almasına ve hizmetlerin aksamalarına neden olabilmektedir(A. Yıldırım, 2021, ss. 61-63). Yerel yönetimlerde dijital dönüşümün bir diğer önemli yönü, personel yetkinliklerindeki sorunlardır. Belediye çalışanlarının dijital uygulamalara hâkim olması büyük önem taşır. Aksi takdirde, parçalı ve bağımsız çözümler sunulabilir, bütüncül politikaların yerine getirilmesi zorlaşabilir. Ayrıca, bazı dijital uygulamaların kent ölçeğini aşabileceği ve böyle durumlarda bölgesel veya ulusal düzeyde uygulanması gerektiği unutulmamalıdır(Kaypak, 2017, ss. 1-2).

Yerel yönetim birimlerinin şeffaf ve katılımcı bir yapı oluşturması için kamu hizmetlerinin internet üzerinden sunulması önemlidir ve bu uygulama yaygınlaştırılmalıdır. Yerel halkın yerel yönetimlere daha fazla katılım sağlaması ve denetim yapabilmesi için halka açık alanlarda ücretsiz internet hizmeti sunulmalıdır. Ayrıca, yerel yönetimlerin dijital hizmetlerinden faydalanmak için telefon hatları etkin bir şekilde kullanılmalıdır. Web sayfaları düzenli olarak güncellenmeli ve hizmetlerin sunumu sürekli iyileştirilmelidir. Dijital dönüşümle birlikte, yerel yönetim çalışanlarına ve halka eğitim ve konferanslar düzenlenmelidir. Kırsal kesimde yaşayan vatandaşlara dijital teknolojilerin daha uygun ve ekonomik koşullarda sunulması sağlanmalıdır, böylece onların da bu hizmetlerden yararlanması ve gelişmelerden haberdar olması sağlanabilir(Yıldırım, 2021, s. 63).

4. ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİ VE VE KATILIM

Avrupa Yerel Özerklik Şartı yerel yönetimlerin statüsünü ve yetkilerini düzenleyen önemli bir belgedir. Bu şart, yerel yönetimlerin özerkliğini korumayı, güçlendirmeyi ve teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Avrupa Yerel Özerklik Şartı'nın yerel yönetimlerin uluslararası alanda tanınmasını ve desteklenmesini sağlamak amacıyla önemli bir rol oynadığına işaret etmek önemlidir. Bu şart, Avrupa Konseyi üyesi devletler arasında yerel yönetimlerin statülerinin ve yetkilerinin karşılıklı olarak tanınmasını ve korunmasını teşvik etmektedir(Şinik, 2012a, s. 64).

1. Avrupa Yerel Özerklik Şartı

Avrupa Yerel Özerklik Şartı, Avrupa Konseyi tarafından kabul edilen ve yerel yönetimlerin statüsünü ve yetkilerini düzenleyen önemli bir belgedir. Bu şart, yerel yönetimlerin özerkliğini korumayı, güçlendirmeyi ve teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Avrupa Konseyi'nin 1985'te kabul ettiği bu belge, yerel yönetimlerin yasal, idari ve mali özerkliğini tanıyan uluslararası bir anlaşmadır. Avrupa Yerel Özerklik Şartı, yerel yönetimlerin hukuki statülerini güvence altına almak için önemli bir referans noktası olmuştur(U. Kerman, 2009, s.14). Avrupa Yerel Özerklik Şartı'nın tarihsel çerçevesi, Avrupa'da yerel yönetimlerin evrimini ve özerklik kavramının gelişimini anlamamıza yardımcı olur. Bu şart, 1985 yılında kabul edilmiş olsa da temel prensipleri ve ilkeleri, Avrupa'nın tarihi ve kültürel mirasına dayanmaktadır. Özellikle, Orta çağ'dan bu yana Avrupa'da yerel yönetimlerin belirli bir ölçüde özerklik ve yetki sahibi olduğu bilinmektedir. Ancak, Avrupa Yerel Özerklik Şartı, bu özerkliği güvence altına almak ve modern demokratik prensiplere getirilmiştir(Kösecik & Yıldırım, 2001, ss. 31-34).

Avrupa Yerel Özerklik Şartı'nın en önemli hükümlerinden biri, yerel yönetimlerin yetki ve sorumluluklarını belirleyen temel prensipleri tanımlamasıdır. Bu prensipler, yerel yönetimlerin demokratik bir şekilde seçilmiş organlar tarafından yönetilmesini ve yerel halkın katılımını öngörmektedir. Ayrıca, yerel yönetimlerin yetki alanlarının belirlenmesinde merkezi hükümetlerle iş birliği yapılmasını ve yerel yönetimlerin kamu hizmetlerinin etkin bir şekilde sunulmasını sağlamayı amaçlamaktadır. Bu prensipler, yerel yönetimlerin güçlendirilmesini ve demokratik katılımın artırılmasını desteklemektedir. Mali özerklik, Avrupa Yerel Özerklik Şartı'nın bir diğer önemli yönünü oluşturur. Yerel yönetimlerin kendi gelir kaynaklarına sahip olması ve bütçe yönetimlerini bağımsız bir şekilde yapabilmesi, mali özerkliğin temel

prensipleridir. Bu, yerel yönetimlerin kamu hizmetlerini etkin bir şekilde sunmaları ve yerel ihtiyaçlara uygun çözümler üretmeleri için gereklidir. Ancak, mali özerkliğin sınırları ve merkezi hükümetle ilişkiler de önemlidir; çünkü yerel yönetimlerin finansal denetim altında olmadan tam özgürlüklerine sahip olması mümkün değildir. Bu denge, yerel yönetimlerin güçlendirilmesi ve merkezi yönetimle uygulandığından önemlidir(Akdoğan, 2008, s. 35).

Avrupa Yerel Özerklik Şartı'nın yerel yönetimlerin uluslararası alanda tanınmasını ve desteklenmesini sağlamak amacıyla önemli bir rol oynadığına işaret etmek önemlidir. Bu şart, Avrupa Konseyi üyesi devletler arasında yerel yönetimlerin statülerinin ve yetkilerinin karşılıklı olarak tanınmasını ve korunmasını teşvik etmektedir. Aynı zamanda, Avrupa Birliği'nin yerel yönetimlerle iş birliğini ve diyalogu desteklemesi de bu çerçevede önemlidir. Bu sayede, yerel yönetimlerin uluslararası alanda daha etkili bir şekilde temsil edilmesi ve çıkarlarının korunması sağlanır(Uğurlu, 2011, ss. 153-159).

1.1 Avrupa Yerel Özerklik Şartı'nı Ve Avrupa Birliği İle Türkiye'deki Uygulamaları

Avrupa Yerel Özerklik Şartı, Avrupa Konseyi tarafından 1985 yılında kabul edilen ve yerel yönetimlerin statüsünü ve yetkilerini düzenleyen önemli bir belgedir. Bu şart, yerel yönetimlerin özerkliğini korumayı, güçlendirmeyi ve teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Avrupa Konseyi'nin bu belgeyi kabul etmesiyle birlikte, Avrupa'daki yerel yönetimlerin uluslararası standartlarla uyumlu bir şekilde işleyişleri ve yetki alanları belirlenmiştir. Ancak, Avrupa Birliği ülkeleri arasında ve Türkiye'de bu şartın uygulanması ve etkisi farklılık göstermektedir(Şinik, 2012, ss. 3-4).

Avrupa Birliği, yerel yönetimlerin güçlendirilmesi ve demokratik katılımın artırılması amacıyla çeşitli politikalar ve mevzuatlar geliştirmiştir. Bu çerçevede, Avrupa Yerel Özerklik Şartı, AB üye ülkeleri için bir referans noktası olmuş ve yerel yönetimlerin yetki ve sorumluluklarının belirlenmesinde önemli bir rol oynamıştır. AB'nin, yerel yönetimlere sağladığı finansal destekler ve teknik yardımlar da bu süreci desteklemiştir. Ancak, AB'nin politika ve mevzuatlarına uyum sağlama süreci her ülkede farklılık göstermektedir ve uygulamada bazı zorluklarla karşılaşmaktadır(Kösecik & Yıldırım, 2001, ss. 36-40). Türkiye'de ise, Avrupa Yerel Özerklik Şartı'nın uygulanması ve yerel yönetimlerin güçlendirilmesi süreci daha karmaşık bir yapıya sahiptir. Türkiye, AB standartlarına uyum sağlama sürecinde yerel yönetimlerin rolünü önemsemekte ve bu doğrultuda reformlar yapmaktadır. Ancak, siyasi, kültürel ve tarihsel faktörler nedeniyle Türkiye'deki yerel yönetimlerin özerkliği ve etkinliği AB standartlarından farklılık gösterebilmektedir. Özellikle,

Türkiye'de merkeziyetçi bir yönetim geleneği ve yerel yönetimlerin güçlendirilmesine yönelik bazı engeller bulunmaktadır(Uğurlu, 2011, ss. 154-159).

Avrupa Yerel Özerklik Şartı'nın Avrupa Birliği ülkelerindeki uygulanmasında, yerel yönetimlerin yetki ve sorumluluklarının belirlenmesinde daha fazla şeffaflık ve katılım sağlanmıştır. AB ülkelerinde, yerel yönetimler genellikle demokratik bir şekilde seçilmiş organlar tarafından yönetilir ve yerel halkın katılımı önemsenir. Bununla birlikte, AB'nin politika ve mevzuatlarının uygulanmasında bazı zorluklarla karşılaşılabilir ve yerel yönetimler arasında büyük farklılıklar olabilir. Türkiye'de ise, yerel yönetimlerin özerkliği ve etkinliği konusunda bazı sınırlamalar bulunmaktadır. Türkiye'de, yerel yönetimler genellikle merkezi hükümetin denetimi altında ve etkisi altında çalışır. Bu durum, yerel yönetimlerin karar alma süreçlerinde bazı kısıtlamalarla karşılaşmasına ve yerel halkın katılımının sınırlı olmasına neden olabilir. Ancak, son yıllarda Türkiye'de yerel yönetimlerin güçlendirilmesi ve demokratikleşme sürecine yönelik adımlar atılmıştır ve AB'nin politika ve mevzuatlarına uyum sağlama çabaları devam etmektedir(Kerman, 2009, s.14).

Sonuç olarak, Avrupa Yerel Özerklik Şartı'nın Avrupa Birliği ülkelerindeki uygulanması ve Türkiye'deki uygulamaları arasında belirli farklılıklar bulunmaktadır. AB ülkelerinde, yerel yönetimlerin güçlendirilmesi ve demokratik katılımın artırılması konusunda önemli adımlar atılmıştır. Türkiye'de ise, yerel yönetimlerin özerkliği ve etkinliği konusunda bazı zorluklarla karşılaşılabilir, ancak reform süreçleri devam etmektedir. Bu bağlamda, Avrupa Yerel Özerklik Şartı'nın önemi ve etkisi her iki bölgede de giderek artmaktadır(Kösecik & Yıldırım, 2001, ss. 37-39). Avrupa birliği ülkelerinde vatandaş katılımını incelemek adına bu tez çalışmasında 8 ülke incelenmiştir. Bu ülkelerin tercih edilmesindeki amaç çeşitli yönetim modellerini, kültürel bağlamları ve katılımcı mekanizmaları kapsayacak şekilde stratejik olarak yapılmıştır, bu da AB genelindeki geniş eğilimleri yansıtır. Ayrıca bu ülkelerin yerel yönetim birimlerinde vatandaş katılımı faktörü incelenmesiyle birlikte, Türkiye yerel yönetim birimlerinde bu ülkelerin etkileri saptanmaya çalışılacaktır. Ülke seçimi kriterleri, AB'nin çeşitli yönetim modellerini kapsamlı bir şekilde anlamayı sağlamak üzere formüle edilmiştir:

- **Politik Yapı:** Farklı yerel yönetim biçimlerine sahip ülkeler, vatandaş katılımı açısından daha geniş bir perspektif sunar.
- **Coğrafi Çeşitlilik:** AB'nin farklı coğrafi bölgelerinden temsilcilerin olması sağlanır.
- **Sosyo-Ekonomik Durum:** Ekonomik gelişim düzeyleri farklı olan ülkeler, sosyo-ekonomik faktörlerin vatandaş katılımını nasıl etkilediğini ortaya koyar.

Ülke özelinde gerekçeleri ise şu şekilde özetleyebiliriz:

- **Danimarka:** Yüksek hükümete güven düzeyleri ve gelişmiş refah devleti ile Danimarka, sosyo-ekonomik olarak gelişmiş bir bağlamda katılımcı pratiklere dair içgörüler sunar.
- **Hollanda:** Yerel hükümet yapısının desantralize olması, Hollanda'yı yerel katılım mekanizmaları açısından bir model olarak öne çıkarır.
- **İtalya:** Yerel yönetimlerin siyasi parçalanma ve ekonomik farklılıklarla karşı karşıya kaldığı Güney Avrupa ülkelerini temsil eder.
- **İrlanda:** İrlanda'daki dönüştürücü yerel hükümet reformları, evrilen vatandaş katılımının benzersiz bir örneğini sunar.
- **Fransa:** Merkezi yönetim modelini sergilerken, son zamanlarda daha yerelleşmiş karar verme süreçlerine doğru kayış gösterir.
- **Polonya:** Bir post-komünist ülke olarak Polonya, gelişmekte olan demokrasilere vatandaş katılımının entegrasyonu açısından bir geçiş örneği sunar.
- **Almanya:** Federalizm ve yerel ile ulusal hükümet düzeyleri arasındaki etkileşimin vatandaş katılımını nasıl teşvik ettiği üzerine bir perspektif sunar.
- **Avusturya:** Almanya'ya benzer federal yapıda olmasına rağmen, yerel özerklik ve vatandaş katılımı konusunda farklı yaklaşımlar sergiler.

Ülke / Kriter	Politik Çerçeve	Sivil Katılım Düzeyi	Yenilikçi Uygulamalar
Danimarka	Yerel yönetimlerde yüksek otonomi; destekleyici politikalar.	Çok yüksek; çeşitli platformlar aracılığıyla aktif katılım.	Dijital demokrasi araçları ve katılımcı bütçeleme konusunda öncü.
Hollanda	Desantralize yapı; yerel karar alma için güçlü destek.	Çok yüksek; topluluk forumları aracılığıyla geniş çapta katılım.	Geleneksel katılım yöntemleri ile teknoloji entegrasyonuna odaklanmıştır.
İtalya	Bölgesel farklılıklar; politika desteği değişken.	Orta; kuzeyde daha güçlü katılım.	Yenilikçi yaklaşımlar mevcut ancak tutarsız uygulama.
Fransa	Merkeziyeleşmiş ama güçlü yerel yönetim mekanizmaları.	Orta; önemli kamu danışma mekanizmaları.	Sivil katılım için dijital araçların kullanımında artış.
Almanya	Federal yapı; yerel otoritelere önemli yetkiler.	Çok yüksek; etkin kamu katılım mekanizmaları.	Gelişmiş dijital yönetim ve vatandaş katılım platformları.
Polonya	Desantralizasyon; yerel yönetimde iyileştirmeler.	Orta; özellikle kentsel alanlarda artan katılım.	Kamu katılımı için dijital platformların geliştirilmesi.
Avusturya	Güçlü federal yapı; yerel yönetimlere önemli otonomi.	Yüksek; doğrudan demokrasi ve katılım kültürü.	Dijital katılım araçlarının sürekli iyileştirilmesi.
İrlanda	Yerel yönetim reformu; katılım yeteneklerini artırmış.	Çok yüksek; toplum ve sivil katılım geleneği.	Yerel yönetimlerde dijital araçların iyi entegrasyonu.

Tablo 4.1Avrupa Birliği ülkelerinin siyasi yapıları

1.2 Danimarka Yerel Yönetim Birimleri

Danimarka'daki yerel yönetimler, özellikle 20. yüzyılın son çeyreğinden itibaren büyük değişimlere tanıklık etmiştir. 1970 reformları, Danimarka'daki yerel yönetim yapısını radikal

bir şekilde değiştirerek, belediye sayısını 1,098'den 275'e dūřürmüřtür. Bu, daha büyük ve daha verimli yönetim birimlerinin oluşturulmasını amaçlayan bir girişimdi. Ancak, asıl dönüşüm 2007 yılında gerçekteşti. Bu yıl, “Yapısal Reform” olarak bilinen ve yerel yönetim sayısını daha da azaltarak 98 belediyeye indiren büyük bir değişiklik yapıldı. Bu reformun amacı, hizmetlerin sunumunu iyileştirmek ve kamu harcamalarını daha etkin yönetmektir. Modern Danimarka'da, yerel yönetimler iki ana düzeyde örgütlenir: belediyeler ve bölgeler. Belediyeler, Danimarka'nın temel idari birimleri olarak, eğitim, sağlık, sosyal hizmetler ve çevre gibi alanlarda yerel hizmetlerin büyük bir kısmını yönetir. Her belediyenin kendi belediye meclisi vardır ve bu meclisler, dört yılda bir yapılan seçimlerle belirlenir. Belediye başkanları, belediye meclisi üyeleri tarafından seçilir ve yerel idarenin en önemli figürüdür(Rose, 2002, ss. 829-831).

Bölgeler ise 2007 reformuyla kurulmuş olup, öncelikli olarak sağlık hizmetleri ve bölgesel ekonomik kalkınmayı yönetmekle görevlendirilmiştir. Bölgeler, hastaneleri ve diğer sağlık kuruluşlarını işletirken, aynı zamanda toplu taşıma ve çevre politikaları gibi konularda da sorumluluk alır. Her bölge, bölge meclisi tarafından yönetilir ve bu meclisler de yine halk tarafından doğrudan seçilir. Danimarka'da yerel yönetimler, vatandaşların günlük yaşamlarında merkezi bir rol oynamaktadır. Yerel hükümetler, sadece hizmet sağlamakla kalmaz, aynı zamanda yerel kalkınmayı teşvik eder ve toplumun sosyal ve ekonomik refahını destekler. Ayrıca, Danimarka'daki yerel yönetimler, çevresel sürdürülebilirlik ve yenilenebilir enerji projeleri gibi önemli konularda da öncülük etmektedir. Bu, Danimarka'nın küresel sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmasında kritik bir öneme sahiptir(Greve, 2012, s.60).

Danimarka'nın yerel yönetim birimleri, geçmişten günümüze sürekli evrim geçirmiş ve daha etkili, verimli ve katılımcı bir yönetim yapısı oluşturmayı hedeflemiştir. Bu süreç, Danimarka'nın sosyal ve ekonomik yapısını güçlendiren, vatandaşların yaşam kalitesini artıran ve yerel demokrasiyi derinleştiren bir dizi reformu içermiştir. Yerel yönetimler, Danimarka'nın genel yönetim yapısında merkezi bir role sahip olup, bu yapıyı anlamak, ülkenin genel yönetim dinamiklerini ve vatandaşların günlük yaşamdaki etkileşimlerini kavramak açısından önemlidir(Torfing & Siebers, 2018, ss. 187-200).

1.2.1 Danimarka Yerel Yönetim Birimlerinde Vatandaş Uygulamaları

Danimarka, yerel yönetimlerde vatandaş katılımını ciddiye alan ve bu alanda çeşitli yenilikçi uygulamalar geliştiren bir ülkedir. Yerel yönetimler, vatandaşların politika yapım süreçlerine aktif katılımını sağlamak için bir dizi mekanizma kullanmaktadır. Bu süreçler, katılımcı demokrasi anlayışını güçlendirir ve politikaların toplumun ihtiyaçlarını daha iyi

yansıtmasına olanak tanır. Danimarka'da pek çok belediye, yerel bütçelerin bir kısmını halkın doğrudan yönetimine sunmaktadır. Katılımcı bütçeleme süreci, vatandaşların kendi mahallelerinde hangi projelerin hayata geçirileceğine karar vermesine imkan tanır. Vatandaşlar, projeleri önerir, tartışır ve sonunda oylama yoluyla karar verirler. Bu süreç, toplulukların kendileri için en önemli olan konulara kaynak ayrılmasını sağlar ve yerel yönetimin şeffaflığını artırır. Buna ek olarak, belediyeler düzenli olarak açık halk toplantıları düzenler. Bu toplantılarda, yerel yönetim temsilcileri vatandaşlarla bir araya gelir, politikalar ve projeler hakkında bilgi verir ve vatandaşların sorularını yanıtlar. Bu toplantılar, vatandaşların yerel yönetimlerle doğrudan diyalog kurmasına ve kendi görüşlerini ifade etmesine olanak sağlar(Rose, 2002, ss. 832-831).

Dijitalleşme, Danimarka yerel yönetimlerinde vatandaş katılımını desteklemede önemli bir rol oynamaktadır. Belediyeler, çeşitli dijital platformlar ve sosyal medya kanalları üzerinden vatandaşlarla etkileşime girer. Bu platformlar, online anketler, sanal toplantılar ve tartışma forumları aracılığıyla vatandaşların yerel politikalara ve projelere uzaktan katılımını kolaylaştırır. Özellikle pandemi döneminde, bu dijital araçlar sayesinde vatandaş katılımı kesintisiz bir şekilde devam etmiştir. Danimarka yerel yönetimlerinde dijital katılım araçları, vatandaşların yerel yönetim süreçlerine etkin bir şekilde katılmalarını sağlamak için çeşitli teknolojileri kullanır. Bu araçlar arasında web tabanlı platformlar, mobil uygulamalar ve sosyal medya entegrasyonları bulunur(Torfinng & Siebers, 2018, ss. 190-191).

Web Tabanlı Platformlar: Çoğu Danimarka belediyesi, vatandaşların çevrimiçi olarak fikirlerini paylaşabilmeleri, anketlere katılabilmeleri ve yerel projeler hakkında bilgi edinebilmeleri için kapsamlı web siteleri ve portallar işletir. Bu platformlar genellikle kullanıcı dostu arayüzler ve kolay erişim imkanları sunar. Vatandaşlar, bu sitelerde yer alan forumlarda tartışmalara katılabilir, önerilerde bulunabilir ve yerel yönetim tarafından sunulan hizmetler hakkında geri bildirimde bulunabilirler.

Mobil Uygulamalar: Danimarka belediyeleri, vatandaşların mobil cihazları üzerinden yerel yönetimle etkileşimde bulunmalarını sağlayan uygulamalar geliştirmiştir. Bu uygulamalar, hızlı ve kolay erişim sağlayarak vatandaşların herhangi bir yerden katılımını mümkün kılar. Örneğin, çöp toplama, park düzenlemeleri veya yerel etkinlikler hakkında güncellemeleri alabilir, bu konularda geri bildirimde bulunabilirler.

Sosyal Medya Entegrasyonu: Yerel yönetimler, vatandaşlarla etkileşimi artırmak için Facebook, Twitter ve Instagram gibi sosyal medya platformlarını aktif olarak kullanır. Bu

platformlar üzerinden duyurular yapılır, vatandaşlardan gelen sorulara yanıt verilir ve halk toplantıları gibi etkinlikler canlı yayınlanır.

Danimarka'da yerel yönetimler, politika yapım sürecine vatandaşları dahil etmek için çeşitli danışma panelleri ve istişare grupları kurmuştur. Bu gruplar, gençler, yaşlılar, iş dünyası temsilcileri ve diğer topluluk üyeleri gibi çeşitli demografik kesimlerden insanları içerir. Gruplar, belediyelerin karar alma süreçlerinde önemli konular üzerine tavsiyelerde bulunur ve bu süreçlerin daha kapsayıcı olmasını sağlar. Vatandaş danışma panelleri, yerel yönetimlerle vatandaşlar arasında köprü görevi görür ve yerel politikaların şekillendirilmesinde önemli bir rol oynar. Bu paneller, çeşitli demografik gruplardan bireylerin yerel konular hakkında görüş ve önerilerini sunmalarını sağlar(Torfin & Siebers, 2018, ss. 187-208).

Kurulum ve İşleyiş: Danışma panelleri genellikle belirli konulara odaklanır ve panel üyeleri çeşitli topluluk gruplarından, sivil toplum örgütlerinden veya doğrudan vatandaşlar arasından seçilir. Panel üyeleri, düzenli toplantılarda bir araya gelir ve yerel yönetim temsilcilerine tavsiyelerde bulunur.

Etkileşim ve Geri Bildirim: Paneller, topluluk ihtiyaçlarını ve önceliklerini daha doğru bir şekilde yansıtabilmek için etkileşimli tartışma oturumları ve çalışma grupları düzenler. Bu süreç, politikaların oluşturulmasında katılımcı bir yaklaşımı teşvik eder ve yerel yönetim kararlarının toplumun geniş kesimleri tarafından desteklenmesini sağlar.

Değerlendirme ve Takip: Danışma panellerinin önerileri genellikle yerel yönetim meclisleri tarafından değerlendirilir ve uygulanabilirliği konusunda karar verilir. Bu önerilerin takibi, yerel yönetim tarafından yapılarak, uygulanan politikaların etkinliği ve toplum üzerindeki etkileri izlenir.

Danimarka'da yerel yönetimlerde vatandaş katılımı, kapsamlı ve çok yönlü bir yaklaşımla ele alınmaktadır. Bu yaklaşım, toplumun çeşitli kesimlerinden insanların yerel yönetim kararlarına etki etmelerini sağlar ve demokratik süreçlerin canlılığını artırır. Yenilikçi dijital çözümler ve kapsamlı katılım mekanizmaları ile Danimarka, yerel yönetimlerde vatandaş katılımını model alınacak şekilde yürütmektedir(Torfin & Siebers, 2018, ss. 187-208).

1.3 Hollanda Yerel Yönetim Birimleri

Hollanda yerel yönetimleri, genel olarak üç ana kategoride incelenebilir: belediyeler, iller ve su yönetim bölgeleri. Belediyeler, Hollanda'nın en temel yerel yönetim birimi olarak, günlük yaşamın birçok yönünü düzenleyen hizmetleri sağlamaktadır. Bu hizmetler arasında

kentsel planlama, eğitim, sağlık ve sosyal hizmetler yer alır. İller, daha geniş çaplı bölgesel planlama ve kalkınma işlerini yürütürken, su yönetim bölgeleri özellikle su tahsisatı ve kalite kontrolü gibi kritik görevleri üstlenir(Uittenbroek, 2022, ss. 192-202). Literatürde sıklıkla belirtilen vatandaş katılımı, yerel karar alma süreçlerine halkın doğrudan katılması anlamına gelir ve bu, Hollanda'da çeşitli yöntemlerle (referandumlar, halk toplantıları ve çevrimiçi platformlar) teşvik edilir. Yerel yönetimlerin etkinliği, bu katılım mekanizmalarının ne kadar iyi işlediğine bağlıdır ve bu, halkın yerel yönetimlere olan güvenini doğrudan etkiler(Erdoğan, 2019, ss. 59-64).

Vatandaş katılımı, Hollanda yerel yönetimlerinin temel bir unsuru olup, çeşitli katılım mekanizmaları aracılığıyla desteklenir. Ancak, literatür incelemeleri göstermiştir ki bu süreçler her zaman istenen etkinlikte değildir. Özellikle, az temsil edilen grupların (örneğin, göçmenler ve düşük gelirli haneler) katılımının yetersiz olduğu belirtilmektedir. Bu durum, yerel yönetimlerin geniş kesimler tarafından kabul görmesini ve politikaların adil bir şekilde uygulanmasını zorlaştırır(Van Kerkvoorden, 2024, ss. 257-261). Eleştirel olarak bakıldığında, Hollanda'da yerel yönetimlerin daha kapsayıcı hale getirilmesi gerektiği açıktır. Ayrıca, teknolojik araçların kullanımındaki artış, yeni katılım fırsatları yaratmakla birlikte, dijital bölünmeyi de derinleştirebilmektedir. Bu, özellikle yaşlılar ve düşük eğitilmiş bireyler arasında katılımı sınırlayan bir faktör olarak öne çıkmaktadır(Erdoğan, 2019, ss. 69-70).

Hollanda yerel yönetimleri üzerine yapılan mevcut çalışmalar, büyük ölçüde belirli bölgelerle sınırlı kalmış ve geniş kapsamlı karşılaştırmalı analizlerden yoksun olmuştur. Özellikle, küçük kasaba ve kırsal belediyelerdeki vatandaş katılımı süreçleri yeterince araştırılmamıştır(Erdoğan, 2019, ss. 60-64). Ayrıca, teknoloji kullanımı ve sosyal medyanın yerel yönetimlerdeki rolü üzerine detaylı çalışmaların eksikliği, bu alanlarda derinlemesine araştırmalar yapılması gerektiğini göstermektedir. Gelecek çalışmalar, teknolojinin vatandaş katılımı üzerindeki etkilerini değerlendirirken, aynı zamanda bu teknolojilerin farklı demografik gruplar üzerindeki etkisini de incelemelidir. Böylece, daha adil ve kapsayıcı yerel yönetim stratejileri geliştirilebilir. Bu eksiklikler, araştırmacılar için potansiyel alanlar sunmakta ve yerel yönetimlerin etkinliğini artırma yolunda önemli katkılar sağlayabilir(Şinik, 2012, s.17).

1.3.1 Hollanda'da Yerel Yönetim Birimlerinde Vatandaş Katılımı Uygulamaları

Hollanda'da yerel yönetim birimleri, belediyeler, iller ve su yönetim bölgeleri gibi yapılandırılmıştır. Bu birimler, yerel hizmetlerin planlanması, yürütülmesi ve denetlenmesinde önemli roller üstlenirler. Vatandaş katılımı ise, halkın yerel yönetim karar alma süreçlerine aktif

olarak dahil olması ve bu süreçleri etkilemesi anlamına gelir. Bu katılım, çeşitli mekanizmalar aracılığıyla sağlanır; bu mekanizmalar arasında halk toplantıları, referandumlar, çevrimiçi anketler ve sosyal medya platformları bulunur. Geçmişte yapılan araştırmalar, Hollanda'nın çeşitli belediyelerindeki vatandaş paneli üyeleri arasında gerçekleştirilen çalışmalar, vatandaşların yerel yönetim süreçlerine katılımının, hizmet sunumunu iyileştirdiği ve yerel demokrasiyi güçlendirdiği sonuçlarını ortaya koymuştur(Erdoğan, 2019, s. 71).

Hollanda'da vatandaş katılımının ele alınış biçimi, yerel yönetimlerin şeffaflığını ve hesap verebilirliğini artırma yönünde olumlu bir eğilim sergilemektedir. Ancak, bu süreçler her zaman istikrarlı ve etkili bir şekilde yürütülememektedir. Eleştirel bir değerlendirme yapıldığında, katılım mekanizmalarının herkes için eşit derecede erişilebilir olmadığı; özellikle teknoloji kullanımındaki farklılıkların, bazı vatandaşların süreçlerden dışlanmasına neden olduğu görülmektedir. Örneğin, dijital kamu hizmeti sunumunda yaşanan idari yükler (Politika Araştırmalarının Gözden Geçirilmesi, 2022), özellikle yaşlılar ve düşük teknoloji erişimine sahip gruplar için katılım engelleri oluşturabilmektedir. Bu durum, Hollanda'da yerel yönetimlerin daha kapsayıcı ve etkili vatandaş katılım stratejileri geliştirmesi gerekliliğini vurgular(U. Kerman, 2009, ss. 283-286).

Mevcut literatür incelemesi, Hollanda'da yerel yönetim birimlerine vatandaş katılımı uygulamaları üzerine yoğunlaşan çalışmaların çoğunlukla büyük şehirlerle sınırlı kaldığını ortaya koymaktadır. Küçük kasaba ve kırsal belediyelerde vatandaş katılımı süreçleri üzerine yeterince çalışma yapılmamıştır. Bu, araştırma için önemli bir boşluk oluşturur ve bu bölgelerdeki katılım mekanizmalarının etkinliğinin değerlendirilmesi gerektiğine işaret eder. Ayrıca, çevre politikası ve iklim değişikliğine uyum süreçlerinde vatandaşların sorumlulukları konusunda yerel yönetimlerin algıları spesifik konularda da derinlemesine araştırmalara ihtiyaç vardır. Bu eksiklikler, gelecek çalışmalar için potansiyel araştırma alanları sunmakta ve yerel yönetimlerin etkinliğini artırma yönünde önemli katkılar sağlayabilir, (Uğurlu, 2011, ss. 153-155).

1.4 İtalya Yerel Yönetim Birimleri

İtalya, yerel yönetim birimleri açısından zengin ve çeşitlilik gösteren bir yapıya sahiptir. Yerel yönetimler, belediyeler (comuni), ilçeler (province), ve bölgeler (regioni) olarak düzenlenmiştir. Bu birimler, halkın günlük yaşamını doğrudan etkileyen birçok hizmetin sunumu, yerel kararların alınması ve yasaların uygulanmasında kritik roller üstlenir. İtalya'daki belediyeler, özellikle yerel hizmetlerin temel sağlayıcısı olarak, eğitim, sağlık, güvenlik ve ulaşım gibi alanlarda önemli görevler yerine getirir(U. Kerman, 2009, ss. 273-276). İlçeler ve

bölgeler ise, belediyeler arası koordinasyon sağlayarak daha geniş çaplı idari ve planlama işlevlerini üstlenirler. İtalya'daki yerel yönetimlerin işleyişi, ekonomik büyüme, halk sağlığı ve kriz yönetimi gibi konularda merkezi bir rol oynar. Örneğin, 2020 yılında yapılan bir çalışma, Nijerya ve İtalya'nın COVID-19 pandemisine yanıtlarını karşılaştırarak nüfus yoğunluğunun pandemi üzerindeki etkilerini incelemiştir (Bilimsel Dünya Dergisi, 2020). Bu tür çalışmalar, yerel yönetimlerin halk sağlığı krizlerine müdahaledeki önemini vurgulamakta ve yerel politikaların ulusal ve küresel sağlık sonuçları üzerindeki etkisini göstermektedir (Babahanoğlu, 2020, ss. 540-542).

İtalya'daki yerel yönetimler son yıllarda ekonomik, sosyal ve politik baskılar altında önemli zorluklarla karşı karşıya kalmıştır. Ekonomik krizler, yerel yönetimlerin mali yapısını sıkıntıya sokarken, artan göçmen nüfusu ve pandemi gibi olaylar, hizmet sunum kapasitelerini zorlamıştır. Eleştirel bir değerlendirme yapıldığında, yerel yönetimlerin mali özerklik ve politika yapma kapasitelerinin sınırlı olduğu görülmektedir. Araştırmalar, yerel yönetimlerin mali sıkıntıları nedeniyle yeterli kaynaklara erişemediklerini ve bu durumun hizmet kalitesini düşürdüğünü belirtmektedir (Kamu Bütçeleme Muhasebe ve Mali Yönetim Dergisi, 2021). Ayrıca, yerel yönetimler arası iş birliğinin teşvik edilmesinin gerekliliği üzerinde durulmakta; ancak bu iş birliklerinin etkinliği, idari ve mali baskılar nedeniyle sınırlı kalmaktadır. İtalya'da yerel yönetimler, vatandaşların ihtiyaçlarına cevap vermek ve daha verimli hizmet sunmak için daha fazla destek ve kaynak gerektiğine dair bir konsensüs bulunmaktadır (Zariç, 2022, ss. 15-23).

İtalya'daki yerel yönetimler üzerine yapılan literatür, genellikle mali politikalar ve kriz yönetimi gibi spesifik konulara odaklanmaktadır. Ancak, yerel yönetimlerin sosyal politikalar, özellikle göçmen entegrasyonu ve çevresel sürdürülebilirlik gibi alanlardaki rolleri üzerine yeterli araştırma yapılmamıştır (Şinik, 2012, ss. 4-6). Pandemi gibi olağanüstü durumlarda yerel yönetimlerin vatandaşlarla etkileşim süreçleri ve bu süreçlerin etkinliği üzerine daha fazla çalışmaya ihtiyaç vardır. Bu çalışmalar, yerel yönetimlerin krizlere nasıl tepki verdiğini anlamak ve benzer durumlara daha iyi hazırlanmalarını sağlamak için kritik öneme sahiptir. Ayrıca, İtalya'daki yerel yönetimlerin dijital dönüşümü ve teknoloji kullanımını gibi konular da, daha fazla incelenmesi gereken önemli alanlardır. Bu boşlukları dolduracak araştırmalar, yerel yönetimlerin etkinliğini artırmak ve daha kapsayıcı politika çözümleri geliştirmek için önemli katkılar sağlayabilir (Babahanoğlu, 2020, ss. 536-540).

1.4.1 İtalya Yerel Yönetim Birimlerinde Vatandaş Katılımı Uygulamaları

İtalya'daki yerel yönetim birimlerinde vatandaş katılımı, demokratik süreçlerin temel bir bileşeni olarak kabul edilir. Vatandaş katılımı, bireylerin yerel yönetim kararlarına aktif olarak katılması ve bu kararlar üzerinde etkili olabilmesi anlamına gelir. İtalya'da bu süreç, çeşitli forumlar, halk toplantıları ve dijital platformlar aracılığıyla gerçekleştirilir. Vatandaşlar aynı zamanda yerel referandumlar ve danışma süreçleri yoluyla da politika yapım süreçlerine dahil olurlar. İtalyan vaka çalışması, 2016 yılında "Sosyal Medya + Toplum" dergisinde yayımlanan bir makalede, vatandaşların yerel politika yapım süreçlerine nasıl katıldıklarını ve bu süreçlerin yerel yönetim politikalarını nasıl şekillendirdiğini ortaya koymuştur. Makalede, sivil işbirliği ve katılımın yerel politikaları nasıl etkilediği ve bu süreçlerin halkın ihtiyaçlarını ne derece yansıttığı ele alınmıştır(Şinik, 2012, s. 9).

İtalya'daki yerel yönetimlerde vatandaş katılımı üzerine yapılan çalışmalar, bu süreçlerin genellikle pozitif yönde ilerlediğini ancak hâlâ bazı önemli zorluklarla karşı karşıya olduğunu göstermektedir. Vatandaş katılımının teşviki, şeffaflık ve hesap verebilirlik gibi demokratik değerleri güçlendirirken, katılımın kalitesi ve etkinliği konusunda sıkıntılar devam etmektedir. Özellikle, düşük katılım oranları ve bazı sosyoekonomik grupların süreçlere yeterince dahil edilememesi gibi sorunlar mevcuttur. Eleştirel bir bakış açısıyla incelendiğinde, yerel yönetimlerin vatandaş katılımını artırma çabaları yeterli olmamakta ve bazı durumlarda bu çabalar yalnızca sembolik kalmaktadır. Bununla birlikte, dijital katılım araçlarının artan kullanımı, özellikle genç nesillerin katılımını teşvik etmekte ve daha geniş bir katılım spektrumu yaratmaktadır. Ancak, bu araçların erişilebilirliği ve etkin kullanımı konusunda iyileştirmeler gerekmektedir. İtalya'daki yerel yönetimlerde vatandaş katılımı üzerine yapılan çalışmalar, bu süreçlerin genellikle pozitif yönde ilerlediğini ancak hâlâ bazı önemli zorluklarla karşı karşıya olduğunu göstermektedir. Vatandaş katılımının teşviki, şeffaflık ve hesap verebilirlik gibi demokratik değerleri güçlendirirken, katılımın kalitesi ve etkinliği konusunda sıkıntılar devam etmektedir. Özellikle, düşük katılım oranları ve bazı sosyoekonomik grupların süreçlere yeterince dahil edilememesi gibi sorunlar mevcuttur. Eleştirel bir bakış açısıyla incelendiğinde, yerel yönetimlerin vatandaş katılımını artırma çabaları yeterli olmamakta ve bazı durumlarda bu çabalar yalnızca sembolik kalmaktadır. Bununla birlikte, dijital katılım araçlarının artan kullanımı, özellikle genç nesillerin katılımını teşvik etmekte ve daha geniş bir katılım spektrumu yaratmaktadır. Ancak, bu araçların erişilebilirliği ve etkin kullanımı konusunda iyileştirmeler gerekmektedir(Babahanoğlu, 2020, s. 528).

İtalya, demokratik katılım süreçlerini teşvik eden çeşitli mekanizmalarla yerel yönetim birimlerine vatandaş katılımını desteklemektedir. Bu süreçler, İtalyan demokrasisinin temel taşlarını oluşturur ve yerel yönetimler ile vatandaşlar arasında güçlü bir bağ kurulmasına yardımcı olur. İtalya'daki yerel yönetimlerde vatandaş katılımı, belediye meclisleri ve çeşitli komiteler aracılığıyla gerçekleşir. Vatandaşlar, belediye meclislerine doğrudan katılarak veya çeşitli konularda kurulan komitelerde görev alarak yerel karar alma süreçlerine aktif olarak dahil olurlar. Bu komiteler genellikle şehir planlaması, eğitim ve çevre yönetimi gibi spesifik alanlarda çalışır ve yerel yönetim politikalarının şekillendirilmesinde önemli bir role sahiptir. Ayrıca, yerel yönetimler tarafından düzenlenen halk toplantıları ve forumlar, vatandaşların yerel projeler ve politikalar hakkında bilgi sahibi olmalarını ve geri bildirimde bulunmalarını sağlar. Bu toplantılar, yerel hizmetlerin geliştirilmesi ve yönetim süreçlerinin şeffaflığının artırılması için kritik öneme sahiptir(Akdoğan, 2008, s. 45).

İtalya'da vatandaş katılımı ayrıca referandumlar ve anketler yoluyla da teşvik edilir. Önemli yerel meselelerde, vatandaşların doğrudan oylarıyla karar verilmesini sağlayan referandumlar düzenlenirken, anketler aracılığıyla yerel yönetimler, vatandaşların görüşlerini ve tercihlerini daha iyi anlamayı hedefler. Dijital katılım araçlarının kullanımı da İtalya'da giderek artmaktadır. Yerel yönetimler, çevrimiçi platformlar ve mobil uygulamalar aracılığıyla vatandaşların hizmetlere erişimini kolaylaştırır ve politika yapım süreçlerine katılımlarını teşvik eder(O. K. Yılmaz, 2020, ss. 224-232). Katılımcı bütçeleme uygulamaları ise vatandaşların yerel bütçenin bir kısmının nasıl harcanacağına karar vermesine olanak tanır. Bu uygulamalar, topluluk ihtiyaçlarının daha iyi anlaşılmasına ve yerel projelere yatırım yapılmasına yardımcı olur. Ancak, bu katılım süreçlerinin kalitesi ve etkinliği konusunda iyileştirmeler gerekmektedir. Özellikle, düşük katılım oranları ve bazı sosyoekonomik grupların süreçlere yeterince dahil edilememesi gibi sorunlar mevcuttur. Bu nedenle, İtalya'da yerel yönetimlerin vatandaş katılımını artırma çabaları sürekli olarak değerlendirilmeli ve bu süreçlerin daha kapsayıcı hale getirilmesi için stratejiler geliştirilmelidir(Zariç, 2022, ss. 2015-2023)

1.5 Fransa Yerel Yönetim Birimleri

Fransa'daki yerel yönetim birimleri, üç ana idari düzeyde örgütlenmiştir: belediyeler, departmanlar ve bölgeler. Belediyeler, yerel yönetimin temel birimleri olup, doğrudan halk tarafından seçilen belediye başkanları tarafından yönetilir. Departmanlar, genellikle birkaç belediyeyi kapsayan ve daha geniş idari görevler üstlenen birimlerdir. Bölgeler ise, ekonomik politikaların uygulandığı en üst düzey yerel yönetim birimleri olarak karşımıza çıkar. Fransız

yerel yönetim yapısı, karmaşık ve çok katmanlı bir yapıya sahiptir. Belediye personel açısından Türkiye ve Fransa karşılaştırmasını ele alan çalışma (2024), her iki ülke arasındaki yapısal ve işlevsel farklılıkları detaylandırmaktadır, bu da Fransa'daki yerel yönetimlerin daha geniş bir perspektiften değerlendirilmesine olanak tanır(Şinik, 2012, ss. 10-14).

Fransız yerel yönetimlerinin tarihi, merkezîyetçilikten özerkliğe doğru önemli bir geçiş sürecini içermektedir. Bu geçiş, özellikle 1982 ve 2003 yıllarında gerçekleştirilen yerelleşme reformları ile belirginleşmiştir. Bu reformlar, yerel hükümetlere daha fazla mali ve idari özerklik kazandırarak, yerel yönetimlerin kendi kaynaklarını daha etkin bir şekilde yönetmelerine olanak tanımıştır. Ancak bu süreç, tüm bölgeler arasında yönetim kapasitesi açısından eşit bir gelişmeyi garanti edememiş, dolayısıyla bazı yerel yönetimlerin diğerlerine göre daha zayıf kalmasına neden olmuştur. Bu durum, yönetim kapasitesinde bölgeler arası eşitsizlikleri daha da belirginleştirmiştir. Yerelleşme sürecinin bu sonuçları, özellikle Fransa ve İngiltere örneklerinin Türk yerel yönetimlerinin hukuki ve yapısal dönüşümü üzerindeki etkilerini inceleyen 2021 tarihli bir çalışmada detaylı bir şekilde incelenmiştir. Bu çalışma, yerelleşme reformlarının yerel yönetimler üzerindeki etkilerini karşılaştırmalı bir analizle ortaya koymaktadır(Erol, 2021, ss. 136-139).

Fransa'daki yerel yönetim reformları, genellikle Avrupa Birliği'nin bölgesel kalkınma politikalarıyla uyumlu olarak şekillenmiştir. Bu uyum, yerel yönetimlerin AB fonlarına daha rahat erişim sağlamasına ve bölgesel kalkınma projelerinin artmasına olanak tanımıştır. Yerel yönetimlerin etkinliğini artırma ve yerel demokrasiyi güçlendirme çabaları, yeni yönetim modellerinin benimsenmesiyle birleştirilmiştir. Bu süreçte, yerel yönetimlerin nasıl daha etkin hale getirilebileceği ve yerel demokrasinin nasıl güçlendirilebileceği üzerine yoğun tartışmalar yapılmaktadır. Fransa'daki yerel yönetimler üzerine yapılan çalışmalarda cinsiyet eşitliği, azınlık temsili ve çevresel politikalar gibi konularda önemli boşluklar olduğunu göstermektedir. Ayrıca, sürdürülebilir kalkınma ile yerel yönetimlerin entegrasyonu konusunda da daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyulduğu belirlenmiştir. Bu boşluklar, gelecekteki araştırmalar için potansiyel alanlar sunmaktadır ve bu alanlarda yapılan çalışmalar, yerel yönetimlerin daha etkin ve kapsayıcı hale getirilmesine katkıda bulunabilir (Öztop & Bolat, 2024, ss. 8-11).

1.5.1 Fransa Yerel Yönetim Birimlerinde Vatandaş Katılımı Uygulamaları

Fransa'da vatandaş katılımı, yerel yönetimlerin karar alma süreçlerine halkın doğrudan veya dolaylı olarak katılması anlamına gelir. Bu katılım, çeşitli mekanizmalar aracılığıyla gerçekleşir, örneğin referandumlar, halk toplantıları ve yerel konseyler. Tarihsel olarak, Fransız yerel yönetim sistemi, 1789 Fransız Devrimi'nden bu yana önemli ölçüde evrim geçirmiştir.

Yerel demokrasinin güçlenmesi, 1982'deki Defferre reformlarıyla bir dönüm noktasına ulaşmıştır, bu reformlar yerel yönetimlere daha fazla özerklik vermiştir. Yerel yönetimlerde vatandaş katılımı üzerine yapılan çalışmalarda genellikle büyük şehirlere odaklanıldığı görülmektedir; kırsal alanlardaki uygulamalar yeterince incelenmemiştir. Ayrıca, mevcut çalışmalar çoğunlukla katılımın miktarına odaklanırken, katılımın kalitesi ve etkisi üzerine yeterli analiz yapılmamıştır. Bu durum, katılımcı mekanizmaların gerçek etkinliğini değerlendirmede bir boşluk oluşturmaktadır. Fransa'da yerel yönetim birimlerine vatandaş katılımının etkinliğini ölçmek için daha kapsamlı ve metodolojik olarak gelişmiş çalışmalara ihtiyaç vardır. Özellikle, katılımın sosyoekonomik sonuçlar üzerindeki etkisini analiz edecek uzun vadeli çalışmalar önemlidir. Ayrıca, çeşitli katılım modellerinin karşılaştırmalı analizleri, hangi modellerin daha etkili olduğunu anlamamıza yardımcı olabilir(Erol, 2021, s. 137).

Fransa'daki yerel yönetimler, vatandaş katılımını artırmak ve demokratik yenilenmeyi desteklemek için dijital araçları ve sosyal medyayı daha etkin kullanabilir. Literatür, dijital platformların katılımı kolaylaştırdığını ve genç nüfus arasında daha yüksek katılım oranlarına yol açtığını göstermektedir. Ancak, bu tür dijital katılım formlarının da kapsayıcılığı ve erişilebilirliği konusunda düzenlemelere ihtiyaç duyulduğu vurgulanmalıdır. Fransa'da yerel yönetim birimlerine vatandaş katılımı uygulamaları, demokratik katılımı artırmak ve yerel karar verme süreçlerine halkın dahil olmasını sağlamak için çeşitli yöntemlerle desteklenir. Bu uygulamalar, yerel yönetimlerin şeffaflığı ve hesap verebilirliği artırma, toplumun çeşitli kesimlerinden insanların seslerini duyurma ve politika yapım süreçlerine doğrudan etki etme fırsatı sunma amacı taşır(Öztop & Bolat, 2024, ss. 8-11).

Katılımcı Bütçeleme: Fransa'da bazı şehirlerde, vatandaşların yerel bütçenin bir kısmının nasıl harcanacağına karar vermesine olanak tanıyan katılımcı bütçeleme uygulamaları bulunmaktadır. Bu, genellikle toplum üyelerinin projeler önerdiği ve bunlar üzerinde oylama yaptığı bir süreci içerir. Bu tür uygulamalar, özellikle yerel hizmetlerin iyileştirilmesi ve topluluk ihtiyaçlarının doğrudan ele alınması konusunda etkili olmuştur.

Halk Toplantıları ve Forumlar: Yerel yönetimler, politika geliştirme süreçlerine vatandaşların dahil edilmesi için düzenli olarak halk toplantıları ve forumlar düzenler. Bu toplantılarda vatandaşlar, yerel yönetim temsilcileri ile doğrudan iletişim kurabilir ve yerel meseleler hakkında görüş ve önerilerini sunabilirler.

Çevrimiçi Katılım Platformları: Teknolojinin gelişmesi ile Fransa'da birçok yerel yönetim, vatandaşların çevrimiçi platformlar aracılığıyla yerel projelere katılımını ve geri bildirimde

bulunmasını sağlamıştır. Bu platformlar, anketler, tartışma forumları ve e-istekler aracılığıyla vatandaşların yerel yönetimle etkileşimde bulunmasına olanak tanır.

Danışma Kurulları ve Çalışma Grupları: Bazı Fransız şehirleri, özellikle çevre, ulaşım ve sosyal hizmetler gibi belirli konularda danışma kurulları ve çalışma grupları oluşturarak vatandaşların bu konulardaki politikalara doğrudan katkıda bulunmasını sağlamaktadır. Bu kurullar, yerel yönetimlerin politika kararlarını şekillendirmede önemli bir rol oynar.

Referandumlar ve Halk Oylamaları: Önemli yerel kararlar bazen doğrudan halk oylamasına sunulur. Bu, özellikle büyük projeler, yerel vergi değişiklikleri veya önemli toplumsal meselelerde uygulanır. Halk oylamaları, yerel yönetimlerin aldığı kararların meşruiyetini artırır ve vatandaşların karar alma süreçlerine aktif katılımını teşvik eder.

Fransa'da yerel yönetimlere vatandaş katılımının teşvik edilmesi, demokratik süreçlerin güçlendirilmesine ve yerel kararların daha geniş bir toplumsal konsensüsle alınmasına katkıda bulunmaktadır. Ancak, bu uygulamaların etkinliği, yerel özelliklere ve katılımı destekleyen mekanizmaların kalitesine bağlı olarak değişebilir(Erol, 2021, ss. 123-139).

1.6 Polonya Yerel Yönetim Birimleri

Polonya'da yerel yönetimler, özellikle 1990 yılında gerçekleşen politik dönüşüm sonrasında önemli bir yeniden yapılanmaya gitmiştir. Yerel yönetim birimleri, belediyeler, ilçeler ve voyvodalıklar olarak üç düzeye ayrılmıştır. Bu dönüşümle birlikte, yerel yönetimlere daha fazla özerklik verilmiş ve yerel toplulukların ihtiyaçlarına daha duyarlı hizmetler sunma kapasitesi artırılmıştır. Özellikle belediyeler, Polonya yerel yönetim sisteminin temel taşı olarak oluşturmakta ve kapsamlı yetkilerle donatılmıştır. Gilowska ve arkadaşlarına (2002) göre, bu belediyeler, altyapıdan eğitime, sağlık hizmetlerinden çevre korumaya kadar geniş bir yelpazede hizmetler sunarlar. Belediyelerin yanı sıra, ilçe ve voyvodalık seviyeleri de, üzerlerine düşen görevleri yerine getirme konusunda önemli roller üstlenirler. Bu üçlü yapılanma, yerel yönetimlerin daha etkin bir biçimde yönetilmesini sağlar ve yerel hizmetlerin dağıtımında önemli bir işlev görür(Kutlu & Usta, 2013, ss. 510-515).

1999 yılında, Polonya'da yerel yönetim sistemi daha da geliştirilmiş ve her seviyedeki yerel yönetimin rolü ve işlevi genişletilmiştir. Bu dönemde yerel yönetimler, Polonya'nın AB'ye entegrasyon sürecinde kritik bir rol oynamıştır. Özellikle AB fonlarından yararlanma kapasitesi, yerel yönetimlerin kendi projelerini geliştirme ve uygulama yeteneklerinin artmasına neden olmuştur. Yerel yönetim reformları, Polonya'nın sosyoekonomik kalkınmasını hızlandırmış ve yerel düzeyde sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşılmasına yardımcı

olmuştur. Buna ek olarak, yerel yönetimler, vatandaşların ihtiyaç ve beklentilerini daha iyi anlama ve bu doğrultuda hizmetlerini şekillendirme konusunda daha fazla sorumluluk almışlardır. OECD'nin 2017 tarihli raporuna göre, Polonya'daki yerel yönetimler açık hükümet kavramını benimseyerek, şeffaflık, hesap verebilirlik, bütünlük ve paydaş katılımı ilkelerini yerel yönetim pratiklerine entegre etmişlerdir. Bu yaklaşım, yerel politika yapım süreçlerinin daha etkin ve verimli olmasını sağlamıştır. Ancak, açık hükümet uygulamalarının yerel düzeyde nasıl işlediği konusunda literatürde bazı eleştiriler bulunmaktadır. Özellikle, yerel yönetimlerin vatandaşlarla etkileşimde bulunma kapasitelerinin sınırlı olması ve karar alma süreçlerinde yeterli paydaş katılımının sağlanamaması gibi sorunlar dikkate alınmaktadır(Küçük, 2019, s.53).

Polonya'daki yerel yönetimlerin açık hükümet uygulamalarını benimsemeleri, ulusal düzeydeki politikaları şekillendirme konusunda da önemli bir rol oynamıştır. Örneğin, yerel düzeyde başlatılan girişimler, ulusal hükümetler tarafından benimsenerek, yerel inisiyatiflerin ulusal politikalara etkili bir şekilde entegre edilmesini sağlamıştır. Bu süreç, Polonya'daki yerel yönetimlerin, özellikle hizmet sunumunda yenilikçi yaklaşımlar geliştirme ve ulusal reformlara yön verme kapasitesini artırmıştır. Ancak, bu uygulamaların kapsamı ve etkinliği hala tartışmalıdır. Eleştiriler genellikle, yerel yönetimlerin reformları uygulama kapasitelerinin farklılık göstermesi ve bazı bölgelerde bu tür girişimlerin tam olarak hayata geçirilememesi üzerine yoğunlaşmaktadır. Yerel düzeydeki açık hükümet uygulamalarının etkinliği, hizmet tasarımı ve sunumu, politika yapımı süreçleri ile yerel toplulukların beklenti ve ihtiyaçlarını karşılama kapasitesi gibi konularda detaylı değerlendirmeler gerektirir. Örneğin, Polonya'da yerel yönetimlerin sosyal hizmetler, altyapı gelişimi ve çevre koruma gibi alanlarda nasıl bir performans sergilediği, yerel topluluklar ve paydaşlar ile olan etkileşimlerinin ne derece etkili olduğu önemli bir analiz konusudur. Ayrıca, yerel yönetimlerin merkezi hükümet ile olan ilişkileri, politika uygulamalarında yaşanan zorluklar ve başarılar da literatürde ele alınması gereken temel konulardandır(Şinik, 2012, s. 11).

Polonya'daki yerel yönetimler üzerine yapılan çalışmalar, genellikle büyük şehirler veya belirli politika alanlarına odaklanmış durumdadır. Bu, araştırma literatüründe önemli bir boşluk oluşturmakta ve küçük veya orta ölçekli belediyeler gibi daha az araştırılan alanlara dikkat çekmektedir. Bu tür yerel yönetim birimlerinde karşılaşılan zorluklar, yönetim pratikleri ve politika yapım süreçleri, daha kapsamlı bir şekilde incelenmeyi gerektiren konular arasındadır. Özellikle, bu belediyelerin finansal kaynaklarına erişimi, yerel hizmetlerin kalitesi ve vatandaş memnuniyeti gibi önemli faktörler üzerinde durulması gereken temel noktalar. Polonya'daki

yerel yönetimler üzerine yapılan literatür taraması, bu alanın geniş bir araştırma potansiyeline sahip olduğunu ve özellikle daha az incelenmiş konu ve bölgelerde yapılabilecek çalışmalarla literatüre önemli katkılar sağlayabileceğini göstermektedir. Bu tür çalışmalar, Polonya'daki yerel yönetim pratiklerinin daha iyi anlaşılmasına ve bu yönetimlerin karşı Polonya'daki yerel yönetimlerin daha iyi anlaşılması ve bu yönetimlerin karşılaştığı zorluklar ve fırsatların detaylı bir şekilde incelenmesi, yerel ve ulusal politikaların etkin bir şekilde şekillendirilmesinde kritik bir rol oynayabilir. Bu, yerel halkın ihtiyaçlarını daha iyi karşılayacak politikaların oluşturulmasına ve uygulanmasına olanak tanır. Böyle bir literatür taraması, hem akademik çevreler için hem de politika yapıcılar için değerli bir kaynak teşkil edebilir (Kutlu & Usta, 2013, ss. 527-535).

1.6.1 Polonya Yerel Yönetim Birimlerinde Vatandaş Katılımı Uygulamaları

Polonya'da yerel yönetim birimlerine vatandaş katılımı, demokratik katılımın temel bir unsuru olarak kabul edilir ve bu alanda yapılan çalışmalar, katılımcı yönetim anlayışının nasıl geliştiğini ve yerel karar alma süreçlerinde vatandaşların nasıl bir rol oynadığını inceler. Szulc-Wałęcka'nın araştırması, Polonya'nın Lubelskie bölgesindeki yerel yöneticiler arasında vatandaş katılımının algılanışını ve uygulamalarını detaylandırırken, Tybuchowska-Hartlińska ise vatandaş katılımını etkileyen faktörleri irdelemiştir. Literatür, genellikle katılım mekanizmalarının yalnızca varlığını değil, aynı zamanda etkinliğini de sorgular. Örneğin, "Sustainability" dergisinde yayımlanan bir makale, katılımcı bütçeleme uygulamalarının yerel finansal sonuçlar üzerindeki etkilerini test ederek, bu tür yönetimlerin finansal açıdan daha etkili ve adil olduğunu savunmaktadır (Kutlu & Usta, 2013, ss. 530-540).

Bu çalışmalar, katılım kavramının çok boyutlu yapısını ve yerel yönetimlerdeki uygulanabilirliğini göstermesi açısından önemlidir. Ancak, eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirildiğinde, literatürde bazı boşluklar dikkat çekmektedir. Özellikle, katılımcı yönetim modellerinin etkinliği ve sürdürülebilirliği üzerine yapılan çalışmaların çoğu, büyük şehirler veya belirli politik durumlarla sınırlı kalmaktadır. Küçük ve orta ölçekli belediyelerdeki vatandaş katılımı uygulamaları, nispeten daha az incelenmiştir. Bu, literatürde dikkate değer bir boşluktur ve bu tür yerel yönetim birimlerindeki katılım süreçleri, karşılaşılan zorluklar ve başarı faktörleri üzerine daha fazla araştırma yapılması gerektiğini göstermektedir (Şinik, 2012, ss. 12). Vatandaş katılımının yerel yönetimlerde uygulanmasına yönelik literatür, genellikle katılımın olumlu yönlerini vurgulasa da uygulamadaki zorlukları ve sınırlılıkları da ortaya koymaktadır. Yerel yönetimlerin vatandaşları karar alma süreçlerine dahil etme kapasitesinin çeşitli faktörlere bağlı olarak değişebildiği belirtilmektedir. Örneğin, sosyal medya kullanımı

üzerine yapılan bir çalışma, bu platformların yerel yönetimlerde katılımı nasıl şekillendirebileceğini ve sosyal dahil ediciliği nasıl artırabileceğini incelerken, hala bu teknolojilerin siyasi ve sosyal önyargılarla ilişkilendirilme potansiyeline dikkat çekmektedir (Sustainability, 2021). Ayrıca, katılım süreçlerinin etkinliği, yalnızca katılımcıların aktifliğiyle değil, aynı zamanda yerel yönetimlerin bu katılımları ne kadar ciddiye aldığı ve politika yapım sürecine nasıl entegre ettiği ile de doğrudanları etkileyebileceğiyle alakalıdır(Köseçik & Yıldırım, 2001, s.32).

Polonya'daki yerel yönetimlerde vatandaş katılımı üzerine yapılan mevcut literatür, katılımın değerini ve potansiyelini geniş çapta tanımlamış olmasına rağmen, bu alanda halen ele alınması gereken birçok boşluk bulunmaktadır. Özellikle, vatandaş katılımının kalitesi ve derinliği üzerine yapılan çalışmalar, genellikle niceliksel verilere dayanmakta ve katılımcıların deneyimleri, beklentileri veya katılım süreçlerindeki subjektif algıları gibi niteliksel boyutları yeterince incelememektedir. Bu eksiklik, katılımın gerçek etkisini ve vatandaşların yerel yönetimlere olan güvenini anlamamızı zorlaştırmaktadır. Ayrıca, katılımcı bütçeleme gibi spesifik katılım uygulamalarının uzun vadeli etkileri üzerine yapılan araştırmalar da sınırlıdır. Sürdürülebilirlik bağlamında, katılımcı yönetimlerin finansal etkinliği ve adil olup olmadığı gibi konular, daha fazla deneysel ve uzun vadeli çalışmalar gerektirmektedir. Sonuç olarak, Polonya'daki yerel yönetim birimlerine vatandaş katılımının gelecekteki araştırmaları, mevcut uygulamaların sadece kapsamını değil, aynı zamanda kalitesini ve etkisini de artırmaya odaklanmalıdır. Bu, daha kapsamlı ve çeşitli metodolojiler kullanarak, özellikle küçük ve orta ölçekli belediyelerde katılım pratiklerini derinlemesine incelemeyi gerektirecektir. Böyle bir yaklaşım, yerel yönetimlerin vatandaş katılımını gerçekten anlamasını ve bu süreçleri daha etkin bir şekilde yönetmesini sağlayacak araçları sunabilir(Kutlu & Usta, 2013, ss. 517-525).

1.7 İrlanda Yerel Yönetim Birimleri

İrlanda'da yerel yönetim birimlerinin incelenmesi, çeşitli akademik çalışmalarda ele alınan geniş bir konu alanını kapsar. Yerel yönetim, bir devletin idari yapısında, merkezi hükümetten bağımsız olarak yerel kararlar alabilme yetkisine sahip idari birimler olarak tanımlanabilir. İrlanda özelinde, yerel yönetimler özellikle "Yönetim" dergisinin 2019 ve 2015 tarihli sayılarında finansman modelleri ve genişleyen mali tabanlarıyla ele alınmıştır(Özcan, 2008, s.29). İrlanda'daki yerel yönetimler, geleneksel yönetim modellerinin modern ihtiyaçlar doğrultusunda nasıl evrildiğini göstermesi açısından önemlidir. Bu bölüm, yerel yönetimlerin temel fonksiyonları ve İrlanda'daki özgül yapıları üzerinde duracak, bu kavramları tanımlayarak tezin ilerleyen kısımlarında kullanılacak terminolojiye temel oluşturacaktır. İrlanda'da yerel

yönetimler üzerine yapılan çalışmalar, çeşitli dönemsel sorunları ve bu sorunlara yönelik politik yaklaşımları ele alır. Özellikle mali yapıların nasıl evrildiği ve yerel yönetim reformlarının etkileri sıklıkla tartışılan konular arasındadır. İrlanda'da yerel yönetimlerin mali yapıları, zaman içinde genişlemiş ve daha karmaşık hale gelmiştir. Bu durum, yerel yönetimlerin finansman kaynaklarının çeşitlenmesine ve daha bağımsız mali kararlar alınabilmesine olanak sağlamıştır. Literatürde bu dönüşüm, İrlanda'nın ekonomik ve sosyal politikalarındaki geniş çaplı değişikliklerle birlikte incelenmiştir. Bu bölüm, söz konusu eğilimleri ve ilişkileri detaylandırarak ve yerel yönetimlerin karşılaştığı zorluklar ile başa çıkma yöntemlerini analiz edecektir(Özcan, 2008, s. 29).

İrlanda'daki yerel yönetim yapısı, 31 yerel otoriteden oluşur ve bu yapı, 26 ilçe konseyi ve 5 şehir konseyinden meydana gelir. Şehir konseyleri Dublin, Cork ve Galway şehirlerinde bulunurken, Limerick ve Waterford hem şehir hem de ilçe konseyi özelliklerini taşır. Bu yerel yönetim birimleri, İrlanda'nın yerel hizmetlerini yürüten temel organlardır ve çok çeşitli hizmetler sağlarlar. Bu hizmetler arasında yol ve trafik yönetimi, planlama, konut, ekonomik ve toplum geliştirme, çevre, rekreasyon ve sosyal hizmetler bulunmaktadır(Özcan, 2008, p.29). Yerel yönetimlerin görevleri, iki ana kategoride toplanır: seçilmiş konsey üyeleri tarafından yürütülen 'ayrılmış işlevler' ve yönetici tarafından yürütülen 'yönetimsel işlevler'. Ayrılmış işlevler, yıllık bütçenin onaylanması ve çeşitli politika kararları gibi konuları içerir. Yönetimsel işlevler ise, günlük operasyonları, stratejik hedeflerin gerçekleştirilmesi ve hizmetlerin yönetilmesi gibi daha teknik konuları kapsar(Tekdere, 2019, s. 250-260).

İlçeler, şehirler ve şehir-ilçeler dışında, İrlanda ayrıca belediye bölgelerine de bölünmüştür. Bu bölgeler, yerel otoritelerin daha küçük birimleridir ve bazı yerel kararların alınmasında özel bir rol oynarlar. İrlanda ayrıca üç bölgesel meclise ayrılmıştır ki bunlar, yerel yönetimlerin stratejik planlama ve ekonomik gelişim üzerine çalışmalarını koordine eder. Bu yapısal düzenlemeler, İrlanda'nın yerel yönetimlerinin daha etkili ve verimli bir şekilde hizmet sunmasını amaçlamaktadır ve bu hizmetlerin yerel toplulukların ihtiyaç ve beklentilerini karşılaması beklenmektedir. Yerel yönetimlerin bu yapısal özellikleri ve işlevleri, İrlanda hükümetinin resmi web sitesinde detaylı bir şekilde açıklanmaktadır(Küçük, 2019, s.54).

1.7.1 İrlanda Yerel Yönetim Birimlerinde Vatandaş Katılımı Uygulamaları

Vatandaş katılımı, bireylerin yerel yönetim süreçlerinde aktif bir rol almasını ifade eder. Forde (2020) çalışmasında, bu kavramın İrlanda'da sosyal ortaklık kurulması ve çeşitli katılımcı yönetim biçimlerinin oluşturulmasıyla son otuz yılda öne çıktığını belirtmiştir. Katılımcı yönetim, hükümetin çeşitli seviyelerinde vatandaşların karar alma süreçlerine dahil edilmesini

sağlayan sistemler ve süreçler bütünüdür. Bu yaklaşım, ideolojik ve politik bir temele, tutarlı bir programa ve katılımcı süreçlere ihtiyaç duyar. Literatürde İrlanda'daki yerel yönetimlerde vatandaş katılımının önemli olduğu belirtilmiştir. Forde'un çalışması (2020), bu süreçlerin etkinliğinin güçlü ve kapsayıcı süreçlerle, ideolojik ve politik bir temelle ve alıcı kurumsal temellerle desteklenmesi gerektiğini vurgular. Ancak, bu süreçlerin çoğu zaman sınırlı kapsamda kaldığı ve yeterince kapsamlı olmadığı gözlemlenmektedir. Ayrıca, karar alma süreçlerine vatandaşların dahil edilmesi pratikte zorluklar içerebilir ve bu alandaki akademik çalışmalar, daha fazla iyileştirme ve yenilik yapılması gerektiğine işaret etmektedir(Özcan, 2008, s. 29).

Literatürde, yerel yönetimlerde vatandaş katılımı konusunda kapsamlı çalışmalar yapılmasına rağmen, bu uygulamaların etkinliği üzerine daha derinlemesine araştırmalar yapılması gerekmektedir. Forde (2020) bu bağlamda, İrlanda'da katılımcı yönetim biçimlerinin evrimi ve işleyişi üzerine bir eleştiri sunar. Bu alanda, özellikle katılımcı karar alma süreçlerinin nasıl daha etkili hale getirilebileceği, teknolojinin katılımcı süreçlere nasıl entegre edilebileceği ve çeşitli demografik grupların süreçlere nasıl daha iyi dahil edilebileceği gibi konular üzerinde yoğunlaşılmalıdır. Ayrıca, yerel yönetimlerin ve vatandaşların bu süreçlerden nasıl daha fazla fayda sağlayabileceği üzerine çalışmalar artırılmalıdır(Tekdere, 2019, ss. 272-282).

1.8 Almanya Yerel Yönetim Birimleri

Almanya'daki yerel yönetim birimleri, "kommunale Gebietskörperschaften" olarak adlandırılan ve geniş bir idari yapıyı temsil eden iller, ilçeler ve belediyeler gibi birimlerden oluşur. Bu yapılar, toplumun ortak ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla düzenlenmiş olup, bağımsız bütçelere ve kendi kendini yönetme yetkisine sahiptir. Tarihsel olarak Alman yerel yönetimlerinin kökenleri Orta Çağ'a dayanmakta ve bu yapılar zaman içinde siyasi ve ekonomik değişimlere uyum sağlayarak gelişmiştir. Mecek ve Atmaca tarafından yapılan çalışmada, bu idari birimlerin işlevselliği ve aralarındaki farklılıkların çeşitlilik yarattığı detaylı bir şekilde incelenmiştir. Bu tarihsel ve kavramsal çerçeve, Almanya'daki yerel yönetimlerin evrimini anlamak için kritik bir öneme sahiptir(Mecek & Atmaca, 2020, s. 63).

Literatürde, Almanya'daki yerel yönetim birimlerinin çevresel değişikliklere ve operasyonel verimlilik taleplerine yanıt olarak yeniden yapılandırılmasının zorunluluğu üzerinde durulmuştur. Karaman ve Cinel (2023) bu değişim sürecinin, yerel yönetimlerin daha etkin yönetilmesini sağladığını vurgulamışlardır. Ancak, literatürde genellikle bu tür değişikliklerin kısa vadeli sonuçlarına odaklanılmış, uzun vadeli etkileri ve sürdürülebilirlik yönünden yeterli analiz yapılmamıştır. Bu, ileriki araştırmalar için belirgin bir boşluk oluşturur

ve gelecekteki çalışmalarda bu yönlerin daha kapsamlı bir şekilde ele alınması gerektiğini işaret eder(Batal, 2010, ss. 1-22).

YIKICI ve Salman (2021) tarafından yapılan analizler, yerel yönetim birimlerinin oluşumunu etkileyen tarihi, sosyal, ekonomik ve kültürel faktörlerin çeşitliliğe nasıl yol açtığını göstermektedir. Alman yerel yönetimler, farklı bölgelerdeki sosyo-ekonomik ve kültürel çeşitliliği yansıtan geniş bir spektrumu kapsar. Bu çeşitlilik, yönetim yapıları ve hizmet sunum modellerinde bölgesel farklılıkların ortaya çıkmasına neden olur. Teknolojik adaptasyon ve dijitalleşme, yerel yönetimlerin daha verimli hizmet sunumuna geçiş yapmasında önemli bir role sahiptir. Ulugöl ve Emimi (2023) bu dönüşümün, maliyetleri düşürme ve hizmet kalitesini artırma potansiyelini vurgulamaktadır(Yıkıcı & Salman, 2021, ss. 3-11). Almanya'da yerel yönetimlerin demografik değişikliklere uyum sağlama kapasitesi üzerine yapılan çalışmalar yetersizdir. Artan göçmen nüfusu ve yaşlanan demografi, hizmet sunum modellerinin ve politik önceliklerin yeniden şekillendirilmesini zorunlu kılar. Bu alandaki araştırmalar, politika yapıcılarının bu yeni sosyal yapıya nasıl uyum sağlayabileceği konusunda yol gösterici olabilir. Ayrıca, yerel yönetimlerde kadın temsiliyeti ve gençlerin politikaya katılımı gibi konular, genellikle göz ardı edilmiş ancak demokratik katılım ve temsil açısından ele alınması gereken önemli temalardır. Bu konuların derinlemesine incelenmesi, yerel demokrasinin güçlendirilmesine katkıda bulunabilir(Bonsón, 2017, ss. 320-327).

1.8.1 Almanya Yerel Yönetim Birimlerinde Vatandaş Katılımı Uygulamaları

Yerel yönetim birimlerinde vatandaş katılımı, demokratik süreçlerin temel taşlarından biri olarak kabul edilir. Bu bağlamda, Almanya'daki yerel yönetimlerde vatandaş katılımı uygulamaları, çeşitli dijital araçların ve sosyal medya platformlarının kullanımıyla son yıllarda önemli bir dönüşüm geçirmiştir(O. K. Yılmaz, 2020, ss. 214-232). Kant, ve Stier çalışmalar, sosyal medyanın vatandaş katılımını nasıl artırdığını ve bu süreçlerin demokratik yönetim üzerindeki etkilerini incelemektedir. Almanya'da yerel yönetimler, vatandaşların karar alma süreçlerine daha aktif katılımını sağlamak için dijital platformları etkin bir şekilde kullanmaktadır(Batal, 2010, ss. 10-12).

Vatandaş katılımı, bireylerin yerel yönetimlerdeki politika yapım süreçlerine aktif olarak katılması ve karar alma mekanizmalarına dahil olması sürecidir. Heinelt, H., & Niederhafner tarafından yapılan çalışma, Almanya'daki yerel yönetimlerde vatandaşların katılım mekanizmalarının nasıl işlediğini detaylı bir şekilde açıklamaktadır. Yerel yönetimlerde vatandaş katılımı, demokrasinin işlerliğini artırma, şeffaflık ve hesap verilebilirliği güçlendirme

amacı taşır. Ancak bu süreçler bazen yeterince etkin olmayabilir ve vatandaşların gerçekten etkili bir şekilde katılımını engelleyen yapısal sorunlar içerebilir(Tekdere, 2019, s. 210)

Almanya'da vatandaş katılımı, genellikle dijital araçlar aracılığıyla gerçekleştirilmekte olup, bu durum bazı eleştirilere neden olmaktadır. Kant ve Lin'in (2021) çalışması, sosyal medyanın vatandaş katılımını teşvik etmedeki rolünü olumlu olarak değerlendirirken, Stier ve diğerlerinin (2021) çalışması dijital araçların kullanımının bazen yüz yüze etkileşimlerin yerini alamayacağını ve bu durumun katılım kalitesini düşürebileceğini vurgulamaktadır(Siebers, 2019, ss. 545-554). Ayrıca, teknolojik erişimdeki eşitsizlikler, tüm vatandaşların katılım süreçlerine eşit şekilde katılmasını engelleyebilir. Literatürde öne çıkan başlıca eğilim, vatandaş katılımının giderek daha fazla dijitalleşmesidir. Bu trend, pandemi sürecinde daha da hızlanmıştır. Almanya'da yerel yönetimler, vatandaş katılımını artırmak için çeşitli dijital platformlar ve araçlar geliştirmişlerdir. Bununla birlikte, Heinelt ve Niederhafner'ın belirttiği gibi, bu süreçler bazen yeterince kapsayıcı olmayabilir ve bazı vatandaş gruplarını dışarıda bırakabilir(Batal, 2010, ss. 1-22).

1.9 Avusturya Yerel Yönetim Birimleri

Avusturya'da yerel yönetim, bölgesel ve belediye yönetimini belirleyen idari ve operasyonel çerçevelerde önemli bir rol oynamaktadır. "Yerel yönetim birimleri" kavramı öncelikle kamu hizmetlerinin sağlanmasından ve yerel işlerin yönetilmesinden sorumlu merkezi olmayan idari birimleri ifade etmektedir(O. K. Yılmaz, 2020, ss. 214-232). OECD'ye göre bu birimler, hükümetin bütçe taahhütlerinin büyük bir bölümünü oluşturan kamu yatırımları ve harcamalarına kapsamlı katılımları nedeniyle önemlidir. Bu ademi merkeziyetçi sistem, hükümetin verimliliğini ve yerel ihtiyaçlara cevap verebilirliğini artırmak için tasarlanmıştır(Tekdere, 2019, ss. 214-232).

Avusturya'da yerel yönetişimin tarihsel gelişimi, yerel düzeyde daha fazla özerklik ve yasama yetkisine doğru sürekli bir evrimle işaretlenmiştir. VLex Europe, 1849'dan bu yana Avusturya'da yerel yönetişimin, yerel yönetim birimlerinin sorumluluk ve özerklik kapsamını kademeli olarak artıran çeşitli yasal reformlardan geçtiğini detaylandırmaktadır. Bu reformlar, etkin yerel kamu yatırımlarını ve ekonomik kalkınmayı teşvik etmenin bir yolu olarak yerel mali özerkliği vurgulayan mevcut yapının şekillenmesinde kritik öneme sahip olmuştur. Literatür, Avusturya'daki yerel yönetim birimlerinin rolü ve etkisine ilişkin kapsamlı bir görüş sunmakta ve kamu yatırımları yoluyla ulusal ekonomik istikrara yaptıkları önemli katkıya dikkat çekmektedir. Ancak eleştirel analiz, bu yatırımların uzun vadeli sürdürülebilirliğine ve yerel birimlerin mali özerkliğine odaklanan çalışmalarda bir boşluk olduğunu ortaya

koymaktadır. OECD’de dahil olmak üzere literatürün çoğu mali çerçeveleri ve yatırım kapasitelerini tartışmakta ancak bu çerçevelerin zaman içindeki etkinliğine ilişkin derinlemesine analizlerden yoksundur. Ayrıca, literatür genellikle farklı yerel birimler arasındaki sosyo-ekonomik farklılıkları ve bu farklılıkların kamu hizmetlerinin adil dağılımını nasıl etkilediğini göz ardı etmektedir(Şinik, 2012, s. 12).

Mevcut literatürün incelenmesi, Avusturya'daki yerel yönetim reformlarının sonuçlarını analiz eden ampirik çalışmalarda önemli bir boşluk olduğunu göstermektedir. Mali özerkliğin yerel kalkınma sonuçları üzerindeki gerçek etkilerini ele alan çok az araştırma vardır ki bu da politika düzenlemeleri için çok önemlidir. Ayrıca, Avusturya'daki yerel yönetim birimleri ile diğer Avrupa ülkelerindeki yerel yönetim birimleri arasında, en iyi uygulamalar ve iyileştirme alanları hakkında fikir verebilecek karşılaştırmalı çalışmaların eksikliği göze çarpmaktadır(Kerman, 2009, ss. 272-286). Sonuç olarak, Avusturya'daki yerel yönetim birimlerine ilişkin literatür, bu birimlerin yapısı ve ekonomik rollerine ilişkin sağlam bir anlayış temeli sunarken, aynı zamanda önemli eksikliklerin de altını çizmektedir. Gelecekteki araştırmalar mali özerkliğin uzun vadeli etkilerine, yerel düzeydeki kamu yatırımlarının etkinliğine ve diğer ülkelerle karşılaştırmalı analizlere odaklanmalıdır. Bu boşlukların ele alınması sadece mevcut bilgi tabanını geliştirmekle kalmayacak, aynı zamanda Avusturya'da sürdürülebilir yerel kalkınmayı daha iyi destekleyebilecek daha bilinçli politika yapımına da katkıda bulunacaktır(Yontar & Savut, 2018, ss. 251-288).

1.9.1 Avusturya Yerel Yönetim Birimlerinde Vatandaş Katılımı Uygulamaları

Avusturya'daki yerel yönetim birimlerinde vatandaş katılımı, genellikle yerel karar alma süreçlerine bireylerin aktif olarak dahil olması olarak tanımlanabilir. OECD (2017) göre, vatandaş katılımı üç temel düzeyde incelenebilir: bilgilendirme, danışma ve iş birliği. Bilgilendirme, vatandaşların pasif alıcılar olduğu en düşük seviyedir. Danışma, daha gelişmiş bir iki yönlü ilişkiyi ifade eder ve vatandaşların görüşlerini sunmalarını, yetkililerin de bu görüşlere geri dönüş yapmalarını gerektirir. İş birliği ise, vatandaşların politika döngüsünün her aşamasında, politika ve hizmet tasarımlarına aktif katılımını içerir ve vatandaşlara karar alma süreçlerinde eşit bir konumda yer alma fırsatı tanır(Hüsametdin & Feyzullah, 2006, s.16)

Literatür incelendiğinde, Avusturya'da yerel yönetimlerde vatandaş katılımının çoğunlukla olumlu sonuçlar doğurduğu gözlemlenmiştir. Vatandaşların karar alma süreçlerine dahil edilmesi, politikaların daha kapsayıcı ve şeffaf olmasına yardımcı olmakta, aynı zamanda kamu hizmetlerinin kalitesini artırmaktadır. Örneğin, Avusturya'daki birçok belediye, çevrimiçi platformlar ve kamu toplantıları aracılığıyla vatandaşların yerel projeler üzerinde söz sahibi

olmalarını sağlamaktadır. Ancak, bazı çalışmalar, katılım süreçlerinin her zaman etkili olmadığını, bazen formalite olarak kaldığını belirtmektedir(Şinik, 2012a, ss .4-14).

Avusturya'daki uygulamalar genel olarak olumlu olsa da literatürde eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirildiğinde çeşitli eksiklikler ve boşluklar göze çarpmaktadır. Vatandaş katılımı süreçlerinin çoğu, yüksek eğitim seviyesine sahip ve belirli bir sosyoekonomik sınıfa ait bireyler tarafından domine edilmektedir. Bu durum, toplumun daha geniş kesimlerinin bu süreçlerden dışlanmasına yol açabilir(Tekdere, 2019, ss. 214-232). Ayrıca, katılım süreçlerinin yalnızca büyük şehirlerde yoğunlaşması ve kırsal bölgelerde yeterince temsil edilmemesi, bölgesel dengesizliklere neden olmaktadır. Bu tespitler, literatürde daha fazla çalışma yapılması gereken alanları işaret etmektedir(O. K. Yılmaz, 2020, s. 256).

Yukarıda incelenen 8 Avrupa Birliği ülkesinin benzer yönlerini de aşağıdaki gibi görmekteyiz;

ÜLKE	VATANDAŞ KATILIMINDA ORTAK NOKTALAR
Danimarka	-Yüksek hükümete güven seviyesi -Geniş kapsamlı sosyal hizmetlere vatandaş katılımı -Yerel düzeyde politika oluşturma süreçlerine aktif katılım
Hollanda	- Desantralize hükümet yapısı -Yerel halkın karar alma süreçlerine güçlü katılım- Sivil toplum kuruluşlarının yüksek etkinliği
İtalya	-Yerel hükümetlerde vatandaş girişimleri -Siyasi ve ekonomik zorluklara rağmen yerel katılımcılık -Yerel referandumlar yoluyla doğrudan katılım
İrlanda	-Yerel yönetim reformları sonrası artan katılım- Katılımcı bütçeleme ve halk toplantıları- Yerel kalkınma stratejilerinde vatandaş girdileri
Fransa	- Merkezileşmiş yönetim yapısına rağmen artan yerelleşme -Yerel katılım için yeni politik mekanizmalar -Belediye ve şehir konseylerinde aktif vatandaş katılımı
Polonya	- Demokratikleşme sürecinde artan vatandaş katılımı -Yerel seçimler ve sivil toplum kuruluşlarının rolü- Kamu hizmetleri ve altyapı projelerinde halkın söz sahibi olması
Almanya	- Federal yapı içinde yerel yönetimlere güçlü katılım -Yerel referandumlar ve halk meclisleri- Çevresel ve şehircilik projelerinde vatandaş inisiyatifleri
Avusturya	- Federalizm ve yerel özerklik- Yerel düzeyde çeşitli katılımcı platformlar - Kamu hizmetleri geliştirilmesinde vatandaş katılımı

2. Avrupa Birliği'nin Türk Yerel Yönetim Sistemi Üzerine Etkileri

Avrupa Birliği (AB), üye ve aday ülkelerin yerel yönetim yapılarında önemli değişiklikler yapılmasını teşvik etmektedir. Bu bağlamda, Türkiye'nin AB'ye uyum süreci, yerel yönetimler açısından çeşitli hukuki ve yapısal dönüşümleri beraberinde getirmiştir. Özlü

(2023) ve diğerkleri, bu uyum süreçlerinde ortaklık ilkesinin önemini vurgularken, Türkiye'deki yerel yönetimlerin bu süreçte nasıl bir evrim geçirdiğini detaylı bir şekilde inceler. Bu literatür taraması, AB'nin Türk yerel yönetim sistemleri üzerindeki etkilerini, ilişkileri, eğilimleri ve örüntüleri ele alacak ve literatürdeki boşlukları tespit etmeye çalışacaktır(Köseçik & Yıldırım, 2001, ss. 31-54). AB'nin yerel yönetimlere etkisi, genellikle "uyum" ve "hukuki ve yapısal dönüşüm" kavramları çerçevesinde ele alınır. Uyum, AB standartlarına ve politikalarına göre yerel yönetimlerin kendilerini düzenlemesi sürecini ifade ederken; hukuki ve yapısal dönüşüm, bu süreçte gerçekleşen yasal ve organizasyonel değişiklikleri tanımlar. Örneğin, Erol (2021) bu süreçte Fransa ve İngiltere'nin Türk yerel yönetimleri üzerindeki etkilerini analiz ederek, Türkiye'deki yönetim yapılarının nasıl dönüştüğünü ortaya koymuştur(Erol, 2021, ss. 123-129).

AB'nin Türk yerel yönetimleri üzerindeki etkileri, çeşitli çalışmalarda ele alınmıştır. Sadioğlu ve Çifci (2021), Avrupa'daki yerel yönetim reformları sonrasında Türkiye için oluşturulan tipolojileri incelerken, Türk yönetim sistemlerinin Avrupa normlarına ne derece uyum sağladığını değerlendirir. Yücel (2020), Türkiye'nin AB üyelik sürecinde bürokratik kurumların adaptasyon süreçlerini incelerken, bu kurumların yerel düzeyde nasıl değişimler yaşadığını gözler önüne serer. Bu çalışmalar, AB'nin Türk yerel yönetim sistemleri üzerindeki direkt ve dolaylı etkilerini detaylı bir şekilde analiz etmekte ve önemli eğilimleri belirlemektedir. Literatürde, AB'nin etkilerinin genellikle pozitif yönleri vurgulanırken, bu süreçte karşılaşılan zorluklar ve eksiklikler yeterince ele alınmamıştır. Örneğin, yerel yönetimlerin AB normlarına tam olarak uyum sağlamada karşılaştıkları finansal ve idari zorluklar, literatürde genellikle göz ardı edilmiş bir konudur. Ayrıca, bu uyum sürecinin yerel halk ve yerel girişimciler üzerindeki sosyo-ekonomik etkileri de yeterince incelenmemiştir. Oral ve Fazlılar (2019), kamu özel ortaklıklarının yerel girişimciler üzerindeki etkilerini ele alırken, bu konunun daha fazla araştırılması gerektiğine işaret eder(Tekdere, 2019, ss. 214-232).

Bu literatür taraması, AB'nin Türk yerel yönetim sistemleri üzerindeki etkilerini kapsamlı bir şekilde ele almakta ve mevcut çalışmaların sınırlılıklarını ortaya koymaktadır. Literatürde dikkate alınmayan veya yetersiz kalan alanlar olarak, yerel yönetimlerin finansal sürdürülebilirliği, yerel katılımcılığın artırılması ve sosyo-ekonomik etkiler gibi konular öne çıkmaktadır. Gelecekteki çalışmaların, bu boşlukları doldurması ve AB uyum sürecinin yerel düzeydeki etkilerini daha detaylı bir şekilde incelenmesi önerilmektedir. Bu sayede, Türkiye'nin AB normlarına olan uyum süreci daha sağlıklı bir şekilde değerlendirilebilir ve yerel yönetimlerin bu süreçte karşılaştığı gerçek zorluklar daha iyi anlaşılabilir(Erol, 2021b,

pp.123-139). Avrupa Birliği, üye veya aday ülkelerindeki kamu yönetimi sistemlerinde belirli bir modeli zorunlu kılmamaktadır. Ancak, AB, üye veya aday ülkelerdeki kamu yönetimi sistemlerinin belirli prensiplere ve değerlere dayanmasını teşvik etmektedir. Bu prensipler, merkeziyetçilik yerine yerellik ve katılımcılığın öncelikli olması, kamu hukuku yerine özel hukukun tercih edilmesi, yetkiyi merkezden yerel yönetimlere aktararak daha fazla yerelleştirme, şeffaflık ve hesap verebilirliğin önemsenmesi, yönetim ve yatay örgütlenme gibi unsurları içermektedir(Mecek & Atmaca, 2020, ss. 2068-2087). Bu bağlamda, AB, kamu yönetimi sistemlerinin sosyal devlet yerine yönetimci bir yapıya doğru evrilmesini teşvik etmektedir. Bu yapı, özel sektör ve serbest piyasa odaklı düzenlemelerin yapılması, piyasa yararını savunmayı ve özel sektörün etkinliğini artırmayı amaçlar. Ancak, bu dönüşüm sürecinde kamu yararı da gözetilmelidir ve kamu hizmetlerinin etkinliği ve verimliliği sağlanmalıdır(Köseçik & Yıldırım, 2001, ss. 31-54). Bu perspektiften bakıldığında, AB'nin kamu yönetimi alanındaki önerileri, daha esnek, katılımcı ve piyasa odaklı bir yapıya doğru yönelmektedir. Bu da, üye veya aday ülkelerin kamu yönetimi sistemlerinde çeşitli değişiklikler yapmalarını ve daha rekabetçi bir ortam oluşturarak ekonomik büyümeyi teşvik etmeyi amaçlamaktadır(Kerman, 2009, ss. 272-286).

Avrupa Birliği'nin kabul ettiği Avrupa Yerel Yönetimler Şartı ve Maastricht Anlaşması, Türkiye'deki yerel yönetimlerin yetki, görev ve sorumluluklarının yeniden düzenlenmesi açısından önemli bir role sahiptir. Ülkemiz, 1988'de imzalanan Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı ile yerel birimlerin güçlendirilmesi ve özerkliklerinin artırılması yönünde bir adım atmıştır. Bu anlaşma, demokrasi ilkesine sıkı sıkıya bağlı bir Avrupa'nın oluşturulması amacıyla hazırlanmıştır. Ancak, 1993'te imzalanan Maastricht Anlaşması ile yerinden yönetim kavramı Avrupa Birliği içinde farklı bir biçimde ele alınmıştır. Bu anlaşmaya göre, yerinden yönetim özerk birimlerin kendi kendini yönetme biçimidir ve bu yaklaşım Avrupa Birliği'nde "yerellik" (subsidiarite) ilkesi olarak adlandırılmıştır. Bu ilke çerçevesinde, kamu hizmetlerinin vatandaşlara en yakın birimler olan yerel yönetimler tarafından sunulması ve yerel halkın istek ve taleplerinin en iyi biçimde karşılanması hedeflenmektedir(Uğurlu, 2011, ss. 153-169).

Ülkemizdeki son yıllarda yapılan kamu yönetimi reform paketlerinin amacı da, Avrupa Birliği ile entegrasyon sürecinde yerel yönetimlerin merkezi idarenin müdahalesinden uzak ve etkin bir yönetim mekanizması oluşturmasıdır. Bu reformlar, yönetim yetkilerinin merkezi ve yerel yönetimler arasında daha adil bir şekilde bölüştürülmesini ve kamu hizmetlerinin kalitesinin artırılmasını hedeflemektedir(Erol, 2021, ss. 123-139). Bu gelişmeler, Avrupa Komisyonu tarafından olumlu bir gelişme olarak değerlendirilmiş ve yönetim yetkilerinin

merkezi ve yerel yönetimler arasında daha dengeli bir şekilde dağıtılmasıyla kamu hizmetlerinin kalitesinin artırılması olarak algılanmıştır. Bu çerçevede, Türkiye'deki yerel yönetimlerin Avrupa'da benimsenen yerel yönetim modellerine daha fazla yaklaşması ve demokratik ilkelere uygun bir şekilde işleyiş göstermesi hedeflenmektedir(Altınbaş, 2009, ss. 103-113).

3. Avrupa Birliğinin Etkisiyle Türkiye’de Yerelleşme Anlayışı Ve Demokratik Katılım Yolları

Türkiye, İkinci Dünya Savaşı sonrası küresel sisteme entegre olma çabası içerisinde. Bu kapsamda, Avrupa Birliği'ne katılım Türkiye için hayati önem taşımaktadır, çünkü uluslararası alanda izole kalmamak gerekmektedir. Türkiye, bu hedef doğrultusunda Avrupa Birliği'ne üyelik başvurusunda bulunmuştur(Kırışık & Sezer, 2006, ss. 5-30). Ancak, Birliğe üye olabilmek için belirli şartların yerine getirilmesi gerekmektedir ve Türkiye, bu şartları karşılamak için çaba göstermektedir. Bu şartlar arasında yerel yönetimlerin özerkliği de önemli bir yer tutmaktadır. Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan özerklik kriterleri, Türkiye'nin yerel yönetimlerde yapması gereken reform çalışmaları için bir rehber niteliği taşımaktadır(Erol, 2021, ss. 123-139). Türkiye, yerel yönetimlerde reform yaparak Avrupa Birliği ile etkileşim sürecini güçlendirmekte ve üyelik sürecine uyum sağlamaya çalışmaktadır. Bu reform çabaları, yerel yönetimlerin daha özerk ve etkin bir şekilde çalışmasını sağlamayı amaçlamaktadır. Ancak, henüz tam anlamıyla yerine getirilmesi gereken adımlar bulunmaktadır. Bu adımların başında, yerel yönetimlerin daha fazla katılımcı olması ve vatandaşların karar alma süreçlerine daha fazla dahil edilmesi gelmektedir(Tekdere, 2019, ss. 214-232). Türkiye'de yerel yönetimlerde katılım boyutu, Avrupa Birliği ile olan ilişkilerin bir göstergesi olarak ele alınabilir. Katılımın artması, demokratik süreçlerin güçlenmesine ve yerel yönetimlerin daha iyi hizmet sunmasına yardımcı olabilir. Bu bağlamda, Türkiye'nin yerel yönetimlerde reform yaparak Avrupa Birliği ile olan ilişkilerini güçlendirmesi ve demokratikleşme sürecine katkı sağlaması beklenmektedir(Mecek & Atmaca, 2020, ss. 2068-2087).

Türkiye'de, 1960'lardan itibaren başlayan ve özellikle 1980'lerin başından itibaren küreselleşmeyle birlikte daha da önem kazanan çalışmalar, yerel yönetimlerin yerel, sosyal, ekonomik ve kültürel amaçlara ulaşmasına yardımcı olacak şekilde yeniden düzenlenmesi amacını taşımaktadır. Ancak, Türkiye'deki yerel yönetimlerin yapısal ve işlevsel problemlerinden biri, yeterince yerelleşememeleri olarak sıkça ifade edilmektedir. Yeniden yapılandırma sürecindeki temel hedef, bu yönetim birimlerinin modern gelişmelere uyum

sağlayarak halkın istek ve beklentilerine duyarlı, daha hızlı, daha kaliteli ve daha etkin hizmet sunmalarını sağlamaktır. Bu doğrultuda, Türk kamu yönetiminde benzer gerekçelerle yeniden yapılandırma bir zorunluluk haline gelmiştir. Yerel yönetimlerin daha etkin ve verimli olabilmesi için yapılan bu yeniden yapılandırma çabaları, Türkiye'nin hem içinde bulunduğu küresel dönüşüme uyum sağlamasını hem de halkın ihtiyaçlarına daha iyi cevap verebilmesini amaçlamaktadır. Bu süreçte, yerel yönetimlerin daha fazla özerklik kazanması ve karar alma süreçlerine daha fazla katılım sağlanması da önemli bir odak noktası olarak belirtilmektedir(Şinik, 2012, ss. 4-14).

Avrupa Birliği'nin etkisiyle Türkiye'de yerleşme anlayışı ve demokratik katılım yolları önemli bir dönüşüm geçirmiştir. AB süreci, Türkiye'nin yerel yönetimlerin güçlendirilmesini ve yerinden yönetim anlayışının benimsenmesini teşvik etmiştir. Bu çerçevede, Türkiye'de belediyelerin yetki ve sorumlulukları artırılmış, merkezi yönetimin yerel yönetimlere daha fazla otonomi tanınması sağlanmıştır(Altınbaş, 2009, ss. 103-113). Aynı zamanda, demokratik katılımı artırmak için çeşitli mekanizmalar da geliştirilmiştir. AB süreci, Türkiye'de yerel düzeyde katılımcı yönetim modellerinin teşvik edilmesini, yerel halkın karar alma süreçlerine katılımını sağlayacak platformların oluşturulmasını ve katılımcı bütçeleme uygulamalarının yaygınlaştırılmasını öngörmüştür. Türkiye, bu doğrultuda yerel yönetimleri güçlendirmek için yasal düzenlemeler gerçekleştirmiş, AB normlarına uyum sağlamak adına reformlar yapmıştır. Ancak, Türkiye'deki yerleşme ve demokratik katılım süreci sadece AB etkisiyle sınırlı değildir. Ülkenin kendi iç dinamikleri, toplumsal talepler ve siyasi süreçler de bu yönde etkili olmuştur. Dolayısıyla, Türkiye'deki yerleşme anlayışı ve demokratik katılım yolları hem AB sürecinin etkisiyle hem de içsel dinamiklerle şekillenmiştir. Bu süreçte, Türkiye'nin demokratik yönetim ve yerel yönetimlerin güçlenmesi konusundaki ilerlemeleri, hem AB'nin beklentilerine uyum sağlama çabalarını yansıtmakta hem de Türkiye'nin demokratikleşme sürecindeki yerel dinamikleri yansıtmaktadır(Kösecik & Yıldırım, 2001, ss. 31-54).

5. SONUÇ

Bu tez çalışması, Avrupa Birliği (AB) ve Türkiye'deki yerel yönetimlerde vatandaş katılımı uygulamalarını karşılaştırmalı olarak incelemiştir. Çalışma, yerel yönetimlerde vatandaş katılımının demokratik süreçlerin güçlendirilmesi, yönetim şeffaflığı ve hizmet kalitesinin artırılması açısından önemini ortaya koymuştur. Her iki bölge, vatandaşların yerel karar alma süreçlerine dahil edilmesi konusunda benzersiz yaklaşımlar ve mekanizmalar geliştirmiştir, ancak her iki sistemde de mevcut zorluklar ve sınırlılıklar gözlemlenmiştir(Güngör & Kutlu, 2018, ss. 305–316). Avrupa Birliği, yerel yönetimlerde vatandaş katılımını desteklemek için kapsamlı mevzuatlar ve politikalar geliştirmiştir. Bu politikalar, vatandaşların yerel karar alma süreçlerine aktif olarak katılmasını teşvik ederken, aynı zamanda yerel yönetimlerin hesap verebilirliğini ve şeffaflığını artırmayı amaçlamaktadır. AB'nin katılımcı demokrasi anlayışı, çeşitli dijital ve fiziksel platformlar aracılığıyla uygulanmakta olup, bu sayede vatandaşların yerel politikalara etkisini güçlendirmektedir(Kerman, 2009, ss. 272-286).

Türkiye'de ise, özellikle 2000'li yıllardan sonra gerçekleştirilen yerel yönetim reformları ile vatandaş katılımı ön plana çıkmıştır. Türkiye'deki yerel yönetimler, Kent Konseyleri gibi mekanizmalarla vatandaşların yerel yönetim karar süreçlerine katılımını sağlamaya çalışmaktadır. Ancak, bu süreçlerin etkinliği zaman zaman siyasi, sosyal ve teknik faktörlere bağlı olarak değişkenlik göstermektedir(Akay, 2016, s.18). Her iki bölgede de vatandaş katılımı, yerel yönetimlerin daha iyi hizmet sunmasına, politikaların yerel ihtiyaçlara daha uygun hale getirilmesine ve yerel demokrasinin güçlendirilmesine önemli katkılarda bulunmuştur. Ancak, vatandaşların karar alma süreçlerine etkin katılımını sağlamak için mevcut engellerin aşılması gerekmektedir. Bu engeller arasında yetersiz bilgilendirme, düşük katılım motivasyonu ve katılım mekanizmalarının yetersizliği bulunmaktadır(Uğurlu, 2011, ss. 153-169). Yerel yönetimlerde vatandaş katılımının artırılması, hem Avrupa Birliği (AB) hem de Türkiye için demokratik süreçlerin sağlıklı işleyişi açısından kritik bir öneme sahiptir. Katılımın artırılması, sadece politik meşruiyeti güçlendirmekle kalmaz, aynı zamanda yönetim kalitesini ve toplumsal uyumu da artırır. Bu süreçlerin etkin bir şekilde işlemesi, yerel yönetimlerin yürüttüğü hizmetlerin kalitesini doğrudan etkileyebilir. Hizmetlerin vatandaşların ihtiyaç ve beklentilerine daha uygun hale gelmesi, yerel yönetimlerin performansının artmasına ve vatandaş memnuniyetinin yükselmesine katkı sağlar(Yılmaz, 2020, ss. 214-232).

AB'de yerel yönetimlerde vatandaş katılımını artırmak için kullanılan stratejiler arasında, e-demokrasi ve e-katılım platformları önemli bir yer tutmaktadır. Bu platformlar, vatandaşların yerel yönetimlerle etkileşimini kolaylaştırmakta ve politika yapım süreçlerine aktif katılım sağlamaktadır. Ayrıca, AB, yerel yönetimlere yönelik finansal destekler ve eğitim programları ile katılımcı demokrasiyi desteklemekte, yerel yönetimlerin bu süreçlere adaptasyonunu teşvik etmektedir. Bu tür destekler, yerel yönetimlerin katılımcı projeler geliştirmesine ve bu projeleri hayata geçirmesine olanak tanırken, aynı zamanda vatandaşların bu süreçlere olan ilgisini ve katılımını artırmaktadır(Erdoğan, 2019, ss. 59-74). Türkiye'de ise, yerel yönetimlerde vatandaş katılımı, çeşitli yasal düzenlemeler ve politikalar aracılığıyla desteklenmektedir. Özellikle Kent Konseyleri gibi yapılar, vatandaşların yerel yönetim karar süreçlerine doğrudan katılımını sağlamakta ve bu süreçlere çeşitli kesimlerden insanların dahil olmasını kolaylaştırmaktadır. Ancak Türkiye'de vatandaş katılımının etkinliğini artırmak için daha fazla çaba gerekmektedir. Bu bağlamda, yerel yönetimlerin daha fazla kaynak ve yetkiye

sahip olması, katılım mekanizmalarının güçlendirilmesi ve vatandaşların bu süreçlere aktif olarak dahil edilmesi önem taşımaktadır(Kırışık & Sezer, 2006, ss. 5-30).

Her iki bölgede de vatandaş katılımını artırmaya yönelik çabalar, bazı ortak zorluklarla karşılaşmaktadır. Bu zorluklar arasında, yetersiz bilgi ve farkındalık, katılımcı mekanizmaların yetersizliği ve vatandaşların siyasi süreçlere olan güvensizliği bulunmaktadır. Bu zorlukların üstesinden gelmek için, yerel yönetimlerin vatandaşları bilgilendirme ve eğitme çabalarını artırması, katılım süreçlerini daha açık ve erişilebilir hale getirmesi ve vatandaşların bu süreçlere güven duymalarını sağlayacak politikalar geliştirmesi gerekmektedir(Kaypak, 2017, ss. 1798-1813). Sonuç olarak, yerel yönetimlerde vatandaş katılımının artırılması, demokratik yönetişimin güçlendirilmesi, yerel hizmetlerin kalitesinin artırılması ve toplumsal katılımın teşvik edilmesi açısından kritik bir öneme sahiptir. Avrupa Birliği ve Türkiye örnekleri, yerel yönetimlerde vatandaş katılımını güçlendirme yönünde atılabilecek adımlar konusunda değerli içgörüler sunmaktadır. Bu bağlamda, her iki bölgenin deneyimleri, diğer ülkeler için de önemli dersler içermekte ve yerel yönetimlerde vatandaş katılımının daha da geliştirilmesine yönelik stratejik öneriler geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu stratejiler, yerel yönetimlerin daha şeffaf, hesap verebilir ve katılımcı olmasını sağlayarak, yerel demokrasinin sağlam temeller üzerine inşa edilmesine katkıda bulunacaktır(Güngör & Kutlu, 2018, ss. 305–316).

KAYNAKÇA

- Akay, H. (2016a). *Yerel Yönetimlerde Katılımcı Mekanizmalar ve Süreçler*.
- Akay, H. (2016b). *Yerel Yönetimlerde Katılımcı Mekanizmalar ve Süreçler*.
- Akdoğan, Y. (2008a). Yerel siyaset-kavramlar. *Yerel Siyaset*, 1, 9–15.
- Akdoğan, Y. (2008b). Yerel siyaset-kavramlar. *Yerel Siyaset*, 1, 9–15.
- Altınbaş, D. (2009). *Avrupa Birliği'nin başarısız girişimi: Avrupa yurttaşlığı*.
- Arıkboğa, E. (2007). Türk yerel yönetim sisteminde reform ve yeni kamu yönetimi. *Kamu Yönetimi Yazıları*, 42, 70.
- Aydın, A. (2019). Siyasal katılım araçları üzerinden merkezi ve yerel düzeydeki katılımın incelenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2), 395–403.
- BABAHAÑOĞLU, N. (2020). İtalya'da Yerel Yönetimler Ve Güvenlik. *Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(20), 516–542.
- Batal, S. (2010). Almanya'da Yerel Yönetimler Ve Türkiye Yerel Yönetim Yapısı İle Mukayeseli Değerlendirmesi. *Mevzuat Dergisi*, 13(147), 1–22.
- Bingöl, E. S. (n.d.). AKILLI ŞEHİRLERDE VATANDAŞ KATILIMI: SİSTEMATİK BİR LİTERATÜR ANALİZİ. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 11(4), 1946–1966.
- Bonsón, E., Royo, S., & Ratkai, M. (2017). Facebook practices in Western European municipalities: An empirical analysis of activity and citizens' engagement. *Administration & Society*, 49(3), 320–347.
- Bulut, Y., & Bimay, M. (2020). Karşılaştırmalı yerel yönetimler analizi: İngiltere ve Türkiye örnekleri. *OPUS International Journal of Society Researches*, 16(29), 2263–2298.
- Canpolat, M. D. (2023). Sivil Toplum Kuruluşlarının Siyasal Katılım Üzerindeki Rolü: Almanya'daki Türk Diasporası Örneği. *Turkish Journal of Diaspora Studies*, 3(2), 218–242.
- Çetin, S. (2009). Yerel Yönetim Birimi Olarak Türkiye'de İl Özel İdareleri. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25.
- Dilfiruz, B. (2022). DOĞRUDAN VATANDAŞ KATILIMININ YEREL YÖNETSEL KAPASİTEYE ETKİSİ. *Kamu Yönetimi ve Politikaları Dergisi*, 3(2), 65–83.
- Erdoğan, O. (2019). Yerel yönetimlerde dijital dönüşüm: Molenwaard belediyesi örneği. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(13), 59–74.
- Eroğlu, E., Öksüz, M., & Selçuk, İ. (2022). Belediyelerde Vatandaş Katılımı: Ayvacık Belediyesi Örneği. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 20(43), 191–215.
- Erol, V. (2021a). Türk yerel yönetimlerinin yasal ve yapısal dönüşümünde Fransa ve İngiltere örneklerinin etkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 70, 123–139.

- Erol, V. (2021b). Türk yerel yönetimlerinin yasal ve yapısal dönüşümünde Fransa ve İngiltere örneklerinin etkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 70, 123–139.
- Ertaş, H. (2016). TÜRKİYE’DE YEREL YÖNETİM BİRİMLERİNİN GÖREV VE SORUMLULUKLARI İLE İLGİLİ MEVZUAT VE KARŞILAŞTIRMALI ANALİZ. *Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi*, 11, 87–113.
- Fıstıkçıoğlu, R. (2007). E-Devlet Uygulamaları ve E-Belediye: Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Örneği. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep*.
- Giest, S., & Samuels, A. (2023). Administrative burden in digital public service delivery: The social infrastructure of library programs for e-inclusion. *Review of Policy Research*, 40(5), 626–645.
- Greve, E. 2012. (2012). „Local government in Denmark “. *Local Government in the Member States of the European Union: A Comparative Legal Perspective*.
- Gülaslan, T. (2018). *Kamu yönetiminde sosyal medya kullanımı ve Yönetimi: Temel ilkeler ve öneriler*.
- Güler, T., & Şahnagil, S. (2017). DİJİTAL DEMOKRASİ VE YÖNETİŞİM İLİŞKİSİ ÇERÇEVESİNDE E-DEMOKRASİ/E-DEVLET UYGULAMALARI. In *JOEEP / Journal of Emerging Economies and Policy* (Vol. 2, Issue 2).
- Güngör, Ş., & Kutlu, Ö. (2018). Yerel Yönetimlerde Stratejik Yönetim Yaklaşımı. *Kent Akademisi*, 11(2), 305–316.
- Hansen, S. W. (2015). The democratic costs of size: How increasing size affects citizen satisfaction with local government. *Political Studies*, 63(2), 373–389.
- Hüsamettin, İ., & Feyzullah, Ü. (2006). İngiltere’de yerel yönetimler. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16.
- Kadıoğlu, A. G. (2008). *Vatandaşlık ve siyasal katılım*.
- Karaca, Y., & Öztürk, N. K. (2019). Yeni nesil belediyeçilik: Dijital belediye uygulamaları. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 2(3), 528–537.
- Karaçorlu, A. (2021). Türk Kamu Yönetim Sisteminde Dijital Dönüşüm. *Medeniyet Araştırmaları Dergisi*. <https://doi.org/10.52539/mad.894922>
- Kaypak, Ş., Yılmaz, V., & Bimay, M. (2017). Dijital çağda yerel yönetimler. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22(Kayfor 15 Özel Sayısı), 1798–1813.
- Kerman, Yrd.doç.dr.uysal. (2009). AVRUPA BİRLİĞİ: YEREL VE BÖLGESEL YÖNETİMLER. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(1), 273–286. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sduiibfd/issue/20831/223148>
- Kerman, U. (2009). AVRUPA BİRLİĞİ: YEREL VE BÖLGESEL YÖNETİMLER. *Süleyman Demirel University Journal of Faculty of Economics & Administrative Sciences*, 14(1).

- Kırışık, F., & Sezer, Ö. (2006). Türk anayasalarında yerel yönetimler. *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 15(2), 5–30.
- Kösecik, M., & YILDIRIM, F. (2001). Avrupa Birliği'nin Yerel Yönetimler Üzerindeki Etkileri. *Türk İdare Dergisi*, 31–54.
- Küçük, H. (2019). Merkez-Çevre Teorisi ve Yerelleşmeye Etkisi: İtalya Örneği. *Journal of Political Administrative and Local Studies*, 2(1), 1–26.
- Kutlu, Ö. (2019). Demokrasi ve Doğrudan Vatandaş Katılımı. *Belgin Uçar Kocaoğlu*, 1–29.
- Kutlu, Ö., & Usta, S. (2013). Polonya'da Yerel Yönetimler. *M. Okcu, & H. Özgür İçinde, Dünyada Yerel Yönetimler*, 507–545.
- Mayda, M. (n.d.). YEREL KALKINMA ÇALIŞMALARINDA DİJİTAL MEDYANIN ETKİ GÜCÜ. *Düşünce Dünyasında Türkiz*, 13(62), 33–54.
- Mecek, M., & Atmaca, Y. (2020). YEREL YÖNETİMLERİN İDARİ YAPISINA İLİŞKİN MEVZUAT ANALİZİ. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(76), 2068–2087.
- Mengi, A. (1997). Kamu Yönetimindeki Gelişmeler, Yerel Yönetimler ve Türkiye. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 52(01).
- Mergel, I. 327-334. (2013). A framework for interpreting social media interactions in the public sector. *Government Information Quarterly*, 30(4), 327–334.
- Michels, A., & De Graaf, L. (2010). Examining citizen participation: Local participatory policy making and democracy. *Local Government Studies*, 36(4), 477–491.
- Özcan, M. (2008). İrlanda ekonomisi ve küresel ekonomik kriz. *Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi*, 29.
- Özçelik, T. G. (2021). YEREL DEMOKRASİDE TEMSİL VE KATILIM. *International Journal of Social Inquiry*, 14(2), 715–739.
- Özkan, B. (n.d.). *SİYASAL KATILMANIN SINIFLANDIRILMASI*.
- Özkan, B. (2021). *SİYASAL KATILMANIN SINIFLANDIRILMASI*.
- Öztop, S., & Bolat, C. (2024). Belediye Personeli Bakımından Türkiye ve Fransa Karşılaştırması. *Medeniyet Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 8–19.
- Özyardımcı, E. E. 2022. (2022). DİJİTALLEŞMENİN YEREL YÖNETİMLERE ETKİSİ: TÜRKİYE VE İNGİLTERE YEREL YÖNETİMLERİ ÖRNEKLERİ. *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4(2), 35–52.
- Poyraz, E. 2017. (2017). YEREL YÖNETİMLERDE SİYASAL KATILIM VE TEMSİLİYET SORUNLARI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME: BELEDİYE MECLİSLERİNİN ETKİNLİĞİ. *Al Farabi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 136–146.
- Rose, L. E. (2002). Municipal size and local nonelectoral participation: findings from Denmark, the Netherlands, and Norway. *Environment and Planning C: Government and Policy*, 20(6), 829–851.

- Sala, B. (2016). Yeni demokrasi arayışları ve Türkiye’de yerel yönetim politikaları. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(6), 1716–1728.
- Şehitoğlu, R., & Çarkçı, A. (2022). YEREL SİYASET VE KATILIMCI YEREL DEMOKRASİ. *İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(3), 245–260.
- Şener, G., Öğün Emre, P., & Akyıldız, F. (2015). *Türkiye’de Sosyal Medyanın Siyasi Katılıma Etkileri*.
- Sezen, K., & Alper, I. (2021). Yeni Bir Siyasi Parti Türü Olarak Elektronik Siyasi Partiler. *İstanbul Hukuk Mecmuası*, 79(2), 673–698.
- Siebers, V., Gradus, R., & Grotens, R. (2019). Citizen engagement and trust: A study among citizen panel members in three Dutch municipalities. *The Social Science Journal*, 56(4), 545–554.
- Şinik, B. (2012a). *Avrupa’dan Karşılaştırmalı Yerel Yönetim Örnekleri*.
- Şinik, B. (2012b). *Avrupa’dan Karşılaştırmalı Yerel Yönetim Örnekleri: Fransa, Macaristan, Türkiye*, 1. Baskı, İstanbul: Türkmen Kitabevi.
- Tekdere, M. (2019). *Avrupa Birliği Üyesi Ülkelerin Yerel Yönetim Yapıları*. 248–282.
- Torring, J., & Siebers, V. (2018). Co-creation as a new form of citizen engagement: Comparing Danish and Dutch experiences at the local government level. *International Public Management Review*, 18(2), 187–208.
- Uçar Kocaoğlu, B. (2018). Vatandaş Katılımı Sürecinin Tasarımı. *Trakya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*.
- Uçkan, Ö. (2003). *E-devlet, e-demokrasi, ve Türkiye: kamu yönetiminin yeniden yapılanması için strateji ve politikalar-I* (Vol. 1). Literatür Yayıncılık.
- Uğurlu, C. T. (2011). AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİNDE VE TÜRKİYE’DE VATANDAŞLIK EĞİTİMİ. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(37), 153–169.
- Uittenbroek, C. J., Mees, H. L. P., Hegger, D. L. T., & Driessen, P. P. J. (2022). Everybody should contribute, but not too much: Perceptions of local governments on citizen responsabilisation in climate change adaptation in the Netherlands. *Environmental Policy and Governance*, 32(3), 192–202.
- Utlu, E., & Er, A. (2021). Yerel Katılım Bağlamında Dijital Dönüşümden Dijital Yönetişime Belediyeler: Uygulamalar, İmkânlar Ve Öneriler. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(41), 97–110.
- Uysal, A. B. (2016). Sosyal Şehir Programı ve Yerel Katılım: Berlin Örneği. *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 25(4), 27–47.
- Van Kerkvoorden, D. R., Ettema, R. G. A., & Minkman, M. M. N. (2024). Accountability in healthcare in the Netherlands: A scoping review. *The International Journal of Health Planning and Management*, 39(2), 237–261.
- Yaman, F. T. (2017). Katılımcı demokrasi: kapsam ve unsurlar. *Trakya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi E-Dergi*, 6(2), 136–160.

- Yaman, M., & Küçükşen, M. (2018). YEREL YÖNETİMLERİN DEMOKRATİKLEŞMESİ AÇISINDAN YEREL KATILIMIN İNCELENMESİ. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 55, 247–259.
- Yıkıcı, A., & Salman, T. (2021). FARKLI YEREL YÖNETİM MODELLERİ İŞİĞİNDA AZERBAJCAN'DAKİ BELEDİYELER VE MERKEZ-YEREL İLİŞKİSİ. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 47, 1–17.
- Yıldırım, A. (2021). Yerel yönetimlerde dijital dönüşüm uygulamaları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 54, 61–82.
- Yıldırım, M. (2010). Kamu yönetiminde takdir yetkisi: Geleneksel ve yeni kamu yönetimi arasında karşılaştırmalı bir inceleme. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(2), 839–861.
- Yılmaz, O. K. (2020). Yerel yönetim bağlamında avrupa konseyi “12 yıldızlı şehir” uygulaması ve türkiye yerel yönetimleri. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(1), 214–232.
- Yılmaz, V., & Telsaç, C. (2021). YEREL YÖNETİMLER ve KATILIM. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 40, 235–254.
- Yontar, İ. G., & Savut, E. (2018). Seçilmiş avrupa ülkeleri ve Türkiye’de göçmenlerin siyasal katılımı. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 14(28), 251–288.
- ZARİÇ, S., Sıra, İ. S. D. M. D., Deneyimi, D. B. P. P., & Hareketi, B. Y. (2022). İTALYAN SİYASETİNDE DİJİTAL MEDYA DESTEKLİ SIRA DIŞI BİR POPÜLİST PARTİ DENEYİMİ: BEŞ YILDIZ HAREKETİ. *JOURNAL OF SOCIAL, HUMANITIES AND ADMINISTRATIVE SCIENCES (JOSHAS)*, 7(45), 2015–2023.

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1.1 Yerel Yönetimlerde Vatandaş Katılımının Önemi	15
Tablo 2.1 Türkiye’de vatandaş katılımı yöntemleri	31
Tablo 3.7 Vatandaş katılımı uygulamalarında dijital dönüşüm uygulamalarının etkileri.....	47
Tablo 4.1Avrupa Birliği ülkelerinin siyasi yapıları	58